

Natus . 24. aug^{ti}. 1608. De Natus 19. febr. 1690.

11.

SENI
GRAVAMEN, SOLAMEN
&
CONAMEN,

Eller

ÄNDERDOMENS

Brist / Bröst och Klucht /

En Christelig Lijf-Bredikan /

Öfwer then begärte Text af Davids 71 Pf. v. 9. 18.
författat /

Och i en Förnäm och Folkriks Församling / uthi Nykö-
pingz stora Kyrckio på Palm-Söndagen / Anno 1690.

Ä

Then Ähr-achtade / Wälförståndige och mycket förtiente
Mannens /

Fordom förnämne Handelsmannens och Rådman-
nens i Nyköping /

Herr Wetter Carlsons /

Fordiska Gyndda / af theß ädle Wäst / hwilken then
Himmelste Boningen inträdde then 19 Febr. Kl. 3. effter
Middagen af förberörde Ähr / förläten / bles / effter 81 Ährs och 6 Må-
naders uthständen timmelig möda och Beswär / insatt på sin
uthwalde och wälbestälte Lagerplaz /

ensaldigt förklarar

af

MAGNO J. MELANDRO,

Præp. & Past. Nycop. ad Occid.]

SEDERHÖM / Tryckt hoos Joh. Georg Eberdt.

Then Åhrebörne och Wälbetrodde
Mannens /

Herr: Petter Carlsons /

Ordor berömmelig Handelsmans
och Rådman i Nyköping /

Effterlätne

Våre Barn och Mågar /

Sampt andra Anhörige af Slächt
och Anförwanter /

Som thetta enfsaldiga Arbetet af mig / then sahl. Hr.
Rådman till beprisselig Aminnelse / hafwa bes
gårt / och till theß Uptryckande fodrat / hafwer
iag / effter åstundan och min egen Skyldigheet /
tienstligen thenna Predikan welat tillskrifwa
och meddela.

Magnus Melander.

Beredelse till Bönen.

I Namn Gud Faders/ och Söns/ och, thens
Högelige Andes/ Amen.

Vi är ingen åtskildnad allesammans
äro the Syndare och hafwa intet be-
röma sig af för Gudi och warda rätt-
färdige/ vthan förskyllan/ af hans
Nåd/ genom then förlofning som i
Christo Jesu sedd är. Hvilken Gud
hafwer satt för en Nådestool/ genom
Trona i hans Blod/ i hwilko han lå-
ter see sina Rättfärdigheet/ i ty at han förläter Syn-
derna. Sådan information gifwer oss then helige och högt-
uplöste Apostelen Paulus i sin Skrifwelse till the Romare
C. 3. v. 23. 24. Hwar i oss treggehanda gifwes till at betrach-
ta. 1. hwad oss fattas. 2. hwad wij skole sökia. 3. hu-
ru wij thet kunna bekomma. Thet oss fattas/ är egen
Berömmelse in för Gud. Hwad äre wij annat än Syn-
dare? Jorden är full med Gruus och Stenar/ Matkar och
Ormar/ Människan är full med Synder och Öfwerträdel-
ser. Thet wijsas 1. af vår Uppgång. 2. af vår Fram-
gång. 3. af vår Uthgång.

I. Af Uppgången sade iag. Ty är icke Adam alles
wår Fader/ Eua alles wår Moder: Hoo war Adam/
hoo war Eua? Syndare/ ty the öfwerträdde Budet/ som
them till Hørsamheet satt war/ och så miste then medskapade
Helligheeten och Rättferdigheeten: hwad äre wij nu bättre
än som Adam? Trädet bår sig ty lijka Frucht. Som Såd-
den/ så är och Werten. I Adam woro alle Menniskior som
Fruchten i Säden/ som Trå i Kärnan. Gudz Beläte i A-
dam/ war Rättferdigheet/Heligheet och Odödeltgheet. Så
länge som Menniskian Gudz Beläte hade/ så länge hade hon
och then fullkomlige Rättfärdigheetens Berömmelse in för
Gudh. Men så snart som detta Gudz Beläte igenom Fallet
war förlorat/ så snart förlorade hon ock then sanna Rättfär-
dighetens Berömmelse. Therfore Paulus säger: här är in-
gen åtskildnad/ the äro allesammans Syndare/ och
hafwa intet berömma sigh af för Gudi. Elliest är full
åtskildnad i Werlden på Lycka och Olycka/ Ljus och Mörcker/
Fattigdom och Rijkedom: men i thetta intet. Alle äre wij
Syndare. Ty hwad som är födt af Kött/ thet är Kött. Joh.
3. 6. Såsom lijen Suurdeg syrer hela Degen/ så hafwer
then första Menniskians Synd försyrat hela Werlden/ som
Paulus wittnar: Igenom en Menniskia är Synden
kommen i Werlden och igenom en Menniskias O-
lydna äro många/thet är alla/ Syndare wordne. Rom.
5. v. 12. 19. Mörkret fördrifwer Luset: altså Ursynnden then
med skapade Rättferdigheeten. Är thet så/ hwarest är då
then fullkomlige Rättferdigheetennes Berömmelse in för
Gudh?

Thet samma wiissas ock af Framgången/ såsom Ro-
ten gifwer Trå Safft/ at thet stort warder/ många Qul-
star bekommer/ och sina Fruchter drager: Alltså komma ock
af then onda Roten/ som är Ursynnden/ mångahanda onda
Fruchter/ nembligen werckliga Synder. Ursynnden är Käl-
lan/
lan/

lan/ther uhr alla werkelige Synder flyta/ och sitt Uhrsprung
hafwa/ som Christus gifwer tillkänna Matth. 15. v. 19. at
uthaf Siertat uthgår onda Tandrar/ Mord/ Hoor/
Skörlesnad/ Tiufwerij/ falsk Wittne/ Hädelse.
Therpå syfta the helligas Bekännelse. Jacob säger: I mång
stycke fela wij alle. Jac. 2. 2. David gör the stycker så många;
at han säger: **H**erre hoo kan märkia huru offta
man feblar. Offta synda wij af Fäkunnigheet/ offta af
Swagheet. Väst wij stå/ kunnom wij falla. **H**erre;
säger Moses, för tigh är ingen oskyldigh/ Exod. 34, 7.
Solen må wara så reen som hon wil/ hon hafwer dock sina
Fleckar: En Menniska må och wara så helig som hon will/
så hafwer hon dock sina Feel och Brister. Swilket Daniel
Propheten sikh wäl påmint/ therfore han ock slutit sikh un-
der Syndares Taal/ när han en sådan Bekännelse Cap. 9.
v. 7. 8. gifwit: **H**erre tu äst rättferdig/ men wij må
stom skamma of: Ja **H**erre/ wij/ wära Konungar/
wära Görstar/ och wära Fäder/ måstom skamma of/
at wij hafwa syndat emot tigh. Är thet så/ hwarest är
tå wår Berömmelse? Wij må heller säna: **H**erre gack
icke til Doms med tin Tienare/ ty för tigh är ingen lef-
wande råtfärdig Psal. 143, 2.

Samma rönes af Utgången. Strart Adam syndade/
kom Straffet. Hade ingen Synd warit/ så hade in-
gen Plåga kommit. Men effter wij alle hafwa syndat/ ther-
fore warda wij alla plågade. Olycka/ Motgång/ Fattig-
dom/ Förföllielse/ Siukdom/ alt är för Synden skul. Som
Jeremias Propheten Cap. 2. v. 19. lærer: Thet är tine Ond-
skos skul/ at tu så plågat warder/ och tine Olydnos/
at tu så näpst warder. Alltså måste tu så weta och
förfara/ hwad Femmer och Sorg thet med sig haf-
wer/ at tu öfwer gifwer **H**erren tin Gudh/ och icke
fruchtat honom. Ja Döden är förtenskul alles Öde wor-
den

den. Igenom ena Menniskio är Synden Kommen i
Werlden / och för Syndennes skul Döden / och är så
Döden Kommen öfwer alla Menniskior / efter the al-
le syndat hafwa / som Paulus witnar i sin skrifwelse til the
Rom. C. 5. v. 12. Swad är thet som wi lå igen skola sökia?
Thet wi igenom Synden hafwa förlorat. Rättfärdig-
heet / Heligheet och Saligheet / Gudh är icke then Gudh
hwilkom itt ogudachtigt Wäsende behagar / then thet
Önd är / han blifwer icke för honom / Psal. 5. 4. Som
Snid och Rimmfräst för Solen måste försmälta / så måste och
the ogudachtige Syndare för Gudz Brede förgås. The
Orättferdige skole icke ärfwa Gudz Rike / 1. Cor. 6. 4.
Därar äro wiserligen the / som här säna: Jag är rijk och
hafwer nog och behöfwer intet / och intet besinna at
the äro älendige / jemmerlige / fattige / blinde och nakna.
Apoc. 3. 14. 17. Uthan Rättferdigheet är ingen Heligheet / u-
than Heligheet är ingen Saligheet / ty uthan helgelse kan
ingen see Gudh. Hebr. 12. 14.

Swadh är lå thet för Rättfärdigheet wi skole sökia?
Mon gärningarnas? Nej / ty om Rättferdigheeten kom-
mer af Lagen / lå är Christus säfangt död Gal. C. 2. v. 21.
Wära Geringar äro ofullkomlige / huru kan thet ofullkom-
liga förtiena thet som fullkomligt är? Gudh giör of Sa-
liga / icke för Rättfärdigheetens Gärning som wi
giordt hafwa / Tit. 3. 5. Trones Rättferdigheet är then wi
skolom efftertrachta. Utan Eder Rättferdigheet öfwer-
går the Phariseers och Skrifflärdas / skola i icke kom-
ma in i Himmelrike / Matth. 5. 20.

Then rätta Rättferdigheeten bekomma wi 1. igenom
Gudz Nåd. Af Nådene ären i frälste wordne / igenom
Troona / och thet samma icke utaf Eder / Gudz Gåf-
wa är thet / icke af Gärningarna / på thet ingen skal be-
römma sig / Eph. 2. v. 8. 9. 2. genom then förlofning / som
genom

genom **Christum Iesum** skedd är. **Wij** hafwa syndat och intet annat förtient än **Straff**: men **Gudh** hafwer förbarmat sigh öfwer oss / såndt sin **Son** at påtaga sigh vårt **Rött** och **Blodh** / at han ther i skulle lijda och dö / at alltså hans **Rättfärdigheet** måtte ske ett **Nöje**. Thet menar **Paulus**, när han **2. Cor. 5. v. 21.** säger: **Gudh** hafwer then / som af ingen **Synd** wiste / för oss giordt til **Synd** / på thet wij skold wara **Gudz** **Rättferdigheet** genom honom. Omfattar tu nu medh **Troone** **Gudz** **Nåde** / och sätter tin förtröstning i **Iesu** **Rättferdigheet** / så ästu rättferdig. Thene **Rättferdigheeten** hafwer **Patriarchen Abraham** efftertrachtat / om hwilken then **H. Skriff** säger: **Abraham** trodde **Gudh** / och thet wardt honom räknat til **Rättferdigheet** / **Rom. 4. 3.** **Iswen** och **Esaïas**, och then rätta **Församlingen** på hans tijd / som förthen skul sagt: **Jag** frög / dar migh i **Heranom** / och min **Sial** är glad i **Gudi** minom **grelfare**. **Ty** han hafwer mig uthi klädt medh **Salighetenes Kläder** / och dragit uppå migh **Rättferdigheetenes Tiortel** / såsom en **Brudgumme** i sitt **Pråål** / såsom en **Prest** i sin **Prydning** / och såsom en **Brudh** hofwerar i sin **Skruud** / **Esa. 61. 10.**

Wij hafwom / älskelige **Christne** / för **Dagonen** ståandes fordom **Rådman**en här i **Nyköping** / den **Ähreb orne** och **Målförståndige Herrens** / nu mehra hos **Gudh** ewinnerlig **Sahl**. **PETER CARLSONS** **Leamen** / med **Christ** tilbörliche **Ceremonier** at nederfattas i sin **Hwislokkammur**. **Gudh** hafwer then **Sahl**. **Rådman**en gifwit then **Nåd** / at han har til en högh **Ålder** fått wandra på **Jorden**. Men såsom then är intet **Salig** / som här länge lefwer ; utan then i **Troone** lefwer / och i **Troone** sitt **Lijf** sluter / ty hafwer han stadigt fört sigh til **Sinnet** / hwadh honom fattades / nembli gen egen **Rättferdigheet** **Berömmelse**. Thersföre han offta stält sigh in på sitt **Bichterum** / bekant / länge lefwa / är

intet annat än länge synda/ slagit sig för sitt Bröst och sagt:
Gudh miskunda tigh öfwer migh syndare. Hafwer
altså sökt medh flit sin Rättferdigheet/ icke Gärningarnas/
utan Troones/ i hwilken han suckat och sagt: Min Synd
migh wäl bedröfwat gör/ Samwetet gifwer en hwila/
Synderna flera än Sankornen är/ dock wil iagh icke för-
twifla/ men tänkia troligen på tin Död/ HERRER Jesu Christi/
tin Sår så rödh/ skola migh fast uppehålla. Thenna Be-
römmelsen hafwer han i sitt Lijf haft/ och in til sin enda be-
hållit. Gudh låte oss alle döo the Rättferdigas Död/ at wij
måge hafwa deel i the Rättferdigas Upståndelse/ och i then
nya Himmelen/ och then nya Jorden/ ther ingen Synd/ u-
than idel Rättferdigheet boor i. Pet. 3. 13. må hafwa Frögd
tilfyllest och lustigt wäsende på Gudz högra Hand ewinner-
liga! At wij i en sådan Förtröstning måtte styrkte warda/
så wäl som at Råd och Ande måtte oss förlånas/ til at
fruchtsameligeu tala och höra Ordet/ ty låter oss wijdare bi-
dia Gudh medh HERRANS Bön/ och säna: Fader wår som
äst i Himblom. &c.

T E X T E N,

Pfalm. 71. v. 9. och 18.

Förkasta migh icke i min ålderdom/ öf-
wergif migh icke när iagh swag war-
der. Och förlat migh icke Gudh i ålder-
domen/ när iagh gråå warder: Til thes
iagh förkunnar tin Arm Barnabarnom/
och tina Macht allom them som ännu kom-
ma skola.

Ingan.

Engången.

Vår Paulus hafwer klagat öfwer Alexanders onda
Gärningar / och huru alla hafwa i hans Förswarelse
öfwer gifwit honom / och han ther emot / mitt i sin we-
derwärdigheet / märckt Gudz särdeles Bistånd och Styrkio /
så hafwer han ther af / i fast Förtröstning / giordt sigh thetta
slutet: Gudh skulle ännu intet öfwer gifwa honom; uthan
honom innerfort bistå / och frälssa honom ifrån all annan
upstijgande Beswärligheet / och göra ther på en så härlig Uth-
gång / at han skulle insättia honom i sitt ewiga Rijke. Ther-
före han uthbrustit i sådana Ord: **H**Erren skal förlofa
migh ifrån all ond Gerning / och frelsa migh til sitt
Himmelsta Rijke / hwilkom wari åhra ifrå ewigheet
til ewigheet / amen 2. Tim. 4. 14. 18. Paulus, wälsignade
Christne / hafwer försökt hwadh ondt war. Thet så Men-
niskior ännu i Dagh försökia. En hwadh är leswa / annat
än lijda. Thetta Leswerne är såsom en Klåfwa och en Press /
hwar i wij warda så trychte och klämde / at wij stundom ey
weta / hwart wij oss skola wända. Gifwer Gudh oss här
något Glädiewijn / så töfwar intet länge förr än öfwerflö-
digt Tårewatn ther på föllier. Mången menar han rätt
skal sättia Pyckones Bågare för Munnen och en godh Drik
göra; men oförmodeligh then sonderbrister / och altså gör
en ond Stund / at man sin förriga Glädie förgäter. Job
hade i begynnelsen mycken Frögd; men huru snart wart
hans Frögd förlorat. I thenna Werlden äre wij såsom i
Babel. Babel betynder så mycket som en Förwirring och
Förbistring. Hwarest går galnare och bisstrare till / än
som i Werlden? Wij må medh David wäl klaga: Bee
migh at iagh en Fremling är ibland Mesech / och iagh
måste boo ibland Kedars Syddor: Thet warder min
Sial långt / at boo när them som Freden hata. Ps. 120. 5.

J Ba-

I Babel kunde Judarna intet bruka sina Harpor och sina
Wijsor/ som the woro förr wahna i Zion at siunga/ ehuru
the ther til woro mante/ Pf. 137. v. 1. 2, Hvem kan i thenne
Werldennes Babel fatta then Lust i sitt Hierta/ Huug och
Sinne/ som våra första Föräldrar i thet lustiga Zion/ som
war thet heliga Paradijs? I assende på thet goda/ som man
ther förlorat/ må man wäl sin Lust förgäta.

I Babel måste Israeliterna gråta: Ah huru offta må-
ste wij och i thenna Werldens Babel fälla Tårar! Jagh
meuar Angest Tårar/ som offta i Bedröfwelsen så hope-
talz af Kinderna löpa/ at man them intet räknä kan. Så
hårdt warda wij här ibland angripne / at Hiertat i Krop-
pen synes willia brista/ Ögonen i Tårar bortflyta/ och wij
sä af Oroo ryta och säna: Jagh är så trött af suckande/
iagh gör min Sång flytande i heela Nattene/ och wä-
ter mitt Läger medh mina Tårar. Psal. 6. 7. 8. Jagh
går krotot och luto/ heela Dagen går iagh sorgse. Psal.
38. v. 7. Therföre Hiob sagt: Menniskian af Öwinno
född leswer en liden Tjdh full medh oroligheet/ wä-
per up såsom ett Blomster/ faller af/ flyr bort som en
Skugge och blifwer intet. Job. 14. 1. Himmelen är full
medh Stiernor/ Hafwet fult medh Böllior; men Menni-
skians Leswerne fult medh allehanda wederwärdigheete.
Moses bekräftat thetta: Wärt Liff/ säger han/ warar
70 år/ äth högsta 80/ och så thet bäst warit hafwer/
så hafwer thet Möda och Arbete warit. Psalm. 90. 10.
Medh Mose talar Syrach af en Munn: Thet är en usell
och jämmerlig Ting medh alla Menniskiors Leswer-
ne/ alt ifrå Moderlifwet/ in til thes thei Jorden/ then
alles wär Moder är/ begrafne warda. Här är altjdh
Sorg / Fruchtan/ wänta och på sidstone Döden:
Så wäl när then som i stoor åhra sitter/ som när then
ringaste på Jorden/ så wäl när then, som Silke och
Crono

Crono bär/ som när then ther i grofft Blaggarn Klädd
år. Syr. 40. v. 1. 2. 3. 4.

I synnerheet är the Rättferdigas Leswerne en stoor
Bedröfwelse/ at the måste klaga: Jagh är giord till at
lida/ och min Wårk är allestädes för migh. Pl. 38. v. 18.
Sittia till Bordz medh Abraham Isaac och Jacob/ är theas
Lycka som äro i Himmelen: men stedze wara i Korß och Be-
dröfwelse är the Christnas Tillstånd på Jorden. Sällan
kommer en Glädienstund/ och då hon kommer/ warar hon intet
länge. Ty såsom Himmelen sällan är uthan Moln/ och
Rosorna icke uthan Törne/ så är en Christen sällan uthan
Bedröfwelse. Och effter Löije kommer Sorg/ och
enden på Glädien blifwer Angest. Prov. 14. v. 13.

Hwadän kommer the Rättferdigas Bedröfwelse? The
Rättferdiga bedröfwar:

1. **Synden/ som skillier Gudh och of ifrån hwar-**
andra. Esa. 59. Hwad säger tu/ synda och the Rättferdiga?
ja/ then Rättferdiga faller 7 Resor om Dagen. Prov. 24. v. 17.
Loth föll i Blodskam/ David försyndade sigh medh Hoor/
Petrus medh Christi förnekelse. Thet bedröfwar them/
ther öfwer klaga the och säna: Jagh ålendige Menni-
skia/ hoo skal skillia migh ifrån thenna Dödzens
Kropp? Rom. 7.

2. **Orsaken till Synden som är vårt Kött och Blod.**
Ty såsom Ogråset af Jorden/ så framträder/ aff vårt Kött
och Blodh/ Synden. Hwar af Pauli klagan är kommen:
Jagh weet/ at i migh/ thet är/ i mitt eget Kött/ boor in-
tet godt. Rom. 7. 18. 19.

3. **Dieswulen/ hwilken går omkring såsom ett**
rytande Leyon och söker hwem han upsluka må. 1. Pet.
5. v. 8.

4. **Werlden/ hwilken är stadd i thet Onda/ är full med**
B **Ogoz**

Sgonens begårelse/ Rötzens begårelse/ och ett högfärs-
digt Lefwerne. 1. Joh. 2. v. 16.

5. Syndenes Straff och Plågor: ty såsom Järnet
och Slagget föllias tillsammans: Alltså Röttet och Synnden.
Och såsom Slagget igenom Eld skillies ifrån Järnet; alltså
och Synnden igenom Bedröfwelsens Eld/ som Petrus Apo-
stelen lärer: emedan man lijder i Röttet/ så wänder
man åter af Synnden. 1. Pet. 4. v. 2. Sådant them plågar/
och swår Kamp och Strijd förorsakar: ther öfwer the hafwa
orsak at klaga och bidia:

O Gudh förlån migh tina Nåd/ gif Hielp och Nåd/
elliest måste iagh förtwisla. Ty Fienderna ställa sigh rundt
omkring/ alt i en Ring/ och willia migh från tigh drijswa.
Werlden hatar migh/ så bitterlig/ mitt eget Rött/ i Synnden
födt/ o HErre thet må iagh qwijda.

Min största Fiende är Diefwulen wist/ medh arga List/
drifwer han sitt Skalka Stycke/ och gör sin Saak både klaar
och reen/ medh färgat Skeen/ at Werlden får ther til Tycke:
medh mångahanda ting/ går han omkring/ beslijtar sigh/
margfalleligh/ at han migh i Snaran må lyckia.

Thuru wäl Paulus försökte hwadh ondt war/ dock ha-
de han then förtröstningen/ at Gudh skulle frälssa honom
till sitt Himmelsta Rike. Sådanna Förtröstning haf-
wa alla Christrogna Gudz Barn/ at the kunna säya: Then
Rättferdiga måste mycket lijda/ men HErren hielper
af ty allo. Psal. 34. v. 20. Gudh instänker för them myc-
ket lijdande/ at the warda dageligen plågade och theas
Nåpft är hwar Morgon ny. Ps. 73. 14. Dock är intet
theras lijdande så stort/ at icke HErren thet ändra kan/ och i
sinom tijdh i ewigh Frögd förwända. Han gör och thet/
Ty HErren frälser the rättferdiga uthur all theas
Nödh. Psal. 34. 18. Thet synes full intet så för Menni-
sko Ögon/ emedan the Rättferdigas Kors begynnes medh
honom

honom i Födelsen/ wandrar medh honom hans Lifstidh igenom in i höga åldren/ at han jempt och sampt synes blifwa medh sin Siäl i Fångahuset. Psal. 142. v. 8. Men om thetta än tyckes omöijeligit wara för Menniskio Sogon/ Kulle thet och förthenfull omöijeligit wara för min Sogon/ säger HERren Zebaoth? Zachar. 8. v. 6. Han fullbordar the Christrognas åstundan effter sitt Löffte: Han begärrar migh/ ty will iagh uthielpa honom: Han känner mitt Namn/ thesfore will iagh beskydda honom. Han åkallar migh/ ty will iagh höra honom. Jagh är när honom i Nödenne: Jagh skal taga honom ther uth/ och låta honom til åhro komma. Jag skal mätta honom medh långt Liff/ och skal betee honom mina Saligheet. Psal. 91. v. 14. 15. 16.

Paulus hafwer altså haft sitt lidande på sin tidh; slijkt och ey mindre hafwer David haft/ långt för Pauli tidh. Paulus hafwer klagat/ at han warit öfwer gifwin af alla; Öfwen thet samma hafwer David måst klaga/ och at han ther hoos warit förlåten af sina egna/ ty säger han: Mina Wänner och grändex stå gient mot migh och see mina Blågo/ och mina Näste tråda fast sierran. Psal. 38. v. 12. Alexander, Koppar-Smeden gjorde Paulo ondt. Thet fattades icke heller på then som trachtade effter at göra David ondt/ som han låter see i samma Psalm, ther han säger: The ther effter mina Siäl stå/ the gildra för migh: och the som migh ondt willia/ rådslå hurn the skada göra måge/ och gå om medh all Liff v. 13. Medh Paulo gjorde Korset sällskap in till hans yttersta/ altså och medh David in till hans sidsta. När uthländske Fiender woro af wägen/ måste han hafwa Blåga af sina egna Barn/ in till gråå Håaren och högsta Ålderdomen. Men såsom Paulus haft sin Förtröstning/ HERren intet skulle öfwer gifwa honom: altså och David. Thesfore han i godh förtröstning bidit:

Förkasta migh icke i Alderdomen/ öfvergif migh icke
när iagh swagh warder. Paulus hafwer gifwit GUDT
åhran till Predikanens Stadfastelse: Afwen så David
till Gudz Namns ewigwarande Berömmelse/ igenom
Barn/ och Barna Barn/ och allom them som komma skola/
som närwarande Text om alt sådant klarligen betygar. Af
hvilken wij i Christeligh enfaldigheet hafwom i Sunnet
Trenne Stycken at betrakta/ nemligen Alderdomsens

1. Brist/
2. Tröst/
3. Plicht.

Then Högste medh sin Nåd och Anda regere wår Hierta/ Hugg/ och
Sinne i Christo Jesu / at alt hwadh som här talt warder / måtte
uthföras hans Aldraheligaste Namn till Åhra / of till hugneligh
Styrkio i Trone/ till märkelig Upbyggelse i Lefwerne/ och entligh
wår Siälars ewiga Saligheet. Amen!

Ubet Första Stycket/

Om Alderdomens Brist.

Henne 71 Psalmen/ af hwilken thesse Orden äro tagne/
hållas af sombliga Församlingens Lärare therföre/
at han är en sådan Böne-Psalme/ i hwilken Gudz För-
sambling föredrager sin Herre och Gudh/ sin Nåd/ Fara/
Jämmer och Allende/ som hon alt bort åth ifrån ungdomen
hafwer måst swäfwa uthi/ ännu i dagh måste igenomgå/ och
alt bort åth effter theme tijdh/ såsom i sin högsta ålder/ in till
Werldennes ånda/ sinaka och känna måste/ icke allenast för
sin stora Swagheet/ uthan och för Fiendens Onsko och Arg-
heet skull: förklarar ther hoos sin Förtröstning på sin Gud/
och sitt Tolamodh under sitt lijdande/ wisi försäkrat/ Gudh
skulle/ effter mycken stoor Dödzens Angest/ göra henne igen
lefswande / och effter förnedring/ föracht och förklening/ up-
rätta

rätta och till åhro sättia/ och lijka som up uthur Jordennes
diup hånpta. Theröfwer hon sigh gläder/ och sin skyldige
Tacksamheet/ i slutet på Psalmen/ ödiniukeligh bewijsar/ och
säger: Så tackar iagh och tigh medh Psaltarespeel/ för
tin trofastheet/ min Gudh. Jagh lossjunger tigh på
Sarpur/ tu Helige i Israel.

Ehuruwål theenna Psalm lämpelig så uthtydas kan; så
fattas dock likwål icke på them/ som låra os ther om/ at Da-
uid theenne Psalmen hafwer samman satt/ innerligen låsit och
bidit/ tå han war flychtigh för sin Son Absalon/ hwilken
trachade effter at stillia David från Lifwet/ jämpte Rege-
mentet. Hwilket tildrogh sigh/ på then tijdh/ tå David re-
dan war kommen til tämmelig Alder/ och befän Kroppzens
Kraffter wille mer och mera afftaga/ och han intet så godh
Styrkio/ som tillförende/ hade i sin Been. Therföre man
låser/ at när han något stycke af Wägen hade kommit bort/
och nu träffat then Orten Bahurim/ hafwer han ther måst
sättia sigh neder at hwijsla. 2.Sam. 16. 14. Såsom tå Sorg och
Swagheet kom tillsammans/ effter Fienden sade: Gudh
hafwer öfwer gifwit honom/ jager effter och griper
honom/ ty ther är ingen hielpare. Ps. 71. v. 11. Hade han
icke allenast Orsak till at gråta/ och gå medh förskylt Huf-
wudh undan sin Fiende Absalon; uthan och at bidia och säija/
som han här i Psalmen säger: Min Gudh hielp migh u-
thur thens ogudachtigas Hand/ uthur thens orätt-
ferdigas och tyrannens Hand/ och ther hoos anhålla om
tillflycht hoos Gudh/ at han i theenne sin stora Nödh/ Ringest
och Alende honom en måtte förkasta/ uthan i tillstundande ål-
derdomens bräckelighheeter/ medh sin Faderliga Nåd/ trö-
sta/ styrkia och uppehålla. Hafwer han altså uthbrustit
i thesse Orden: Förkasta migh icke i min Alderdom/ och
öfwer gif migh icke när iagh swagh warder. Förlat
migh icke Gudh i Alderdommen när iagh gråa wars-
der

der. Hvilka Ord gifwa tillkänna/hwadh honom till then-
na Bönen bracht 1. Alderdomen. 2. Swagheeten.
3. Gråhåren. Af hvilka orsaker then första pekar på Åhr-
ren/ then andra på Kraffterna: then tridie på thet sigh
tillträngiande Beswär och Bekymber. Wij williom
hwartera Ordes Krafft effter Skrifften uthtolka.

Alder uthtryckes medh ett Ord i Grundspråket/ som
hafwer skyldskap medh ett annat Ord/ som heter framstijga:
Alltså är thet åldrigt som till många Åhr är framstijgit. Och
lämpas thetta till åthskillige Ting/ såsom

1. Till thet som åldrigt och gammalt är och hart
wijdh endan / som Epistelen till the Hebr. 8. v. 13. wijfar/
når han säger: Itt nytt/ föråldrade han thet första:
Thet nu åldrigt och gammalt är/ thet är hardt wijdh
endan.

2. Tillwårande ting af Jorden/ såsom Trå/ hvars
Root föråldras i Jordenne/ och thes Stubbe döör i
Nullene. Job. 14. v. 8.

3. Till Menniskior/ och thet på åthskilliat sätt/ at an-
tingen ther igenom förstås/ the som till sin Åhr och För-
stånd komme åro. Han är åldrig nogh spørjer honom
till/ tale sielf för sigh/ sade then blindes Föråldrar. Joh. 9.
v. 21. Thet är/ han är kommen till sin Åhr/ och mogna För-
stånd. I samma mening talar Salomon Prov. 22. v. 6. Så-
som man wån ett Barn/ så låter thet icke af/ tå thet
gammalt warder. Understundom beteknar thet them/
som i förtijden lefwat hafwa/ såsom hoos Matth. 5. v. 21.
i hafwen hördt/ at them gamblom sagt är/ tu skalt icke
dråpa. Annorstådes bemärcker thet the förnämsta is
bland Folket / som är Rådz-Herrar / Domare och andre
Embehmän/ såsom 1. Reg. 20. 8. Tå sade till honom alla
gambla/ thet är the förnämste Huswuden i Landet. I
thetta Förstånd warder thetta Ordet och funnit. Psal. 107. 31.
Psal. 107. 31.

Pf. 119. 100. Ef. 9. 15. Thren. 5. v. 12. Men egenteligen förstås
thet om the Menniskior/ som äro komne till the åhren som
räknas ifrån femtjonde åhret/ in till endan af Tjufztijden.
Hwilken termin dock i fornetijder fast längre uthsträcktes.
Så läres thet om Abraham och Sara/ at the wore både
gammal och wäl till ålders komne. Gen. 18. Så om J-
saf/ at han war blefwen gammal/ at hans Ggon wo-
ro mörkt till Syn. Gen. 27. 1. Hwilken ock sade: sij iagh
är worden gammal och weet ey när iagh döo skal/ v. 2.
Äfwen så om Jacob. Gen. 44. 20. c. 48. 10. Alltså och om
Josua/ at han war gammal/ och wäl till ålders kommen.
Jof. 23. 1. 2.

En sådan Ålder menar nu här David/ när han här
nämpner ålderdom. Och thenne war nu then första Orsa-
ken/ som kommit honom thenne Bönen at bidia.

Then Andra fogar han här hoos/ och kallar then sam-
ma Swagheet/ hwilket uthføres medh the Orden i Grund-
språket/ som betyder till Krafterne afstaga/ försmächta/ för-
tård warda och löpa till enda. I war Swenska version
heter thet / när iagh swagh warder.

Allt theß bättre at uthföra/ och thetta Ordes Krafft af
Skriften rätt förstå/ så heter then I. egentlig Swag som
til Kropzens Krafter intet stark uthan wahnmechtig är. Så
brukas thet Num. 13. 19. ther Moses säger: Farer up Sö-
der uth/ och går uppå Bergen/ och beseer Landet/ hu-
ru thet är/ och folket som ther uthi boor/ om thet är
starkt eller swagt. I theu meningen hafwer och Simson
talat/ när han sagt: om man bunde migh medh sin ny
Tog/ som ännu intet förtorkat woro/ så wore iagh
swag/ och såsom en annor Menniskia. Jud. 16. 7. Item,
om tu rakar Håret af migh/ så går min starkheet is-
från migh/ så at iagh warder swagh/ lika som alle
andre

andre Menniskior. v. 17. Conf. 1. Sam. 2. v. 4. Nehem. 4.
10. Job. 23. v. 2. Psal. 109. v. 24. Ef. 5. 27. Ezech. 30. 22.

2. Then/ som matt och trött är/ såsom Deut. 25. 17. 13.
Ther Herren säger: Kom ihogh hwadh the Amaleki-
ter gjorde tigh uppå Wägenom/ tå i drogen uthur Æ-
gypten/ huru the kommo emot tigh på Wägenom och
slogo tina efftersta/ alla the swaga som effterst drogo/
når tu mödd och trött wast/ och tu fruchtade icke
Gudh. Och 2. Paralip. 28. v. 15. Hwarest säges: the förde
på Åsnor alla/ them som swage woro.

3. Then som drages medh en siuk Kropp och Leka-
men/ som man seer af Daniels Bekännelse: Och iagh Da-
niel wart swagh/ och lågh i några Dagar krank. Och af Syr.
41. 3. O Dödh huru wål gör tu emot then torffstiga/
then ther swagh och gammal är/ then i allo Sorg lig-
ger/ och hafwer dock intet bättre till at hoppas eller
wänta.

4. Thet nedrigt är för Werlden/ ringa och oansen-
ligit: Thet swagt är för Werldenne/ hafwer Gudh
uthwält: på thet han skulle göra thet till Skam som
starckt är/ 1. Cor. 1. 27.

5. Thet som i Trone swagt är/ som kan sees af then
Förwijtelse/ som gaffs Israels Heerdar/ för theras försum-
melse. The swaga stärckte i intet och the siuke belas-
de i intet/ Ezech. 34. v. 4. Såsom och af Gudz Löffte af
Zachariæ 12. v. 8. som så lyder: och thet skal skee/ at then
som swagh är på then tiden/ han skal wara såsom
David. All Ting hafwer iagh wiist eder/ at så måste
man arbeta/ och uptaga the swaga/ och tänckia på
Herrens Jesu Ord/ talar Paulus i samma bemärkelse
Act. 20. 35. Som han och Rom. 14. v. 1. säger. Then som
swagh är i Troone tager up/ och bekymbrer icke Sam-
wetem.

6. Then

6. Then som för sina begångna Synder skul i Sam-
wetet beängstigat är. Jagh är swagh/ hela mig **HERR**
re säger David Ps. 6. v. 3.

7. Then som intet ännu är kommen till then Gud-
domliga sanningens fulkomliga Kundskap. Wij som
starke äre/ skolon draga theas skräpligheet som swa-
ge äro/ säger Paulus i rätt Förstånd. Rom. 15. 1.

När nu David säger/ när iagh swag warder/ syftar
han full egentligen på Kroppens Kraffter/ efter then. 1. 2. 3.
Bemärkelsen/ efter som Orden af Grundspråket lyda: Se-
cundum deficere fortitudinem meam. Thet är; när min
starkheet begynner fattas: Men dock så/ at honom och wäl
Orsak warit the andra Bemärkelser/ i thenne sin flagan/ in-
fatta. Så ringa hafwer han warit för Werlden/ at han
på sin flycht blef kallat af Simei en Blodhund 2. Sam. 16. 7.
som han och för Saul flagade sigh wara en Loppo/ en
dödh Hund/ 1. Sam. 24. 15. Troones Swagheet och
Samwetz Angesten så ibland honom tillsatt/ at han all För-
tröstning lijka som welat bortkasta. Min Siäl/ säger han/
är full medh Jämmer/ och mitt Liff är hart när till
Helfwetit. Jagh är achtat lijke wijsdh them som till
Helfwetit fara. Jagh är såsom en Man then inga
hielp hafwer. Jagh ligger ibland the döda öfwer gif-
win/ såsom the slagne the i Grafwena liggia/ på hwilka
tu intet mera täncker/ och the ifrån tine Hand affskilde
äro/ Ps. 88. v. 3. 4. 5. 6. &c.

Syndige Swagheeter warit hoos honom så män-
ga/ at han sagt. **HERR** hoo kan märkia huru ofta
man bryter och felar förlåt migh mina hemliga brister.
Psal. 19. v. 15. Uthur Diupen ropar iagh till tigh **HERR**/
HERR hör mina Röst/ låt tin Öron achta på min
Böns Röst. Om tu **HERR** will tilräkna Synderna
hoo kan så blifwa beständandes/ Ps. 130. v. 1. 2. 3.

Allt thetta hafwer David haft Orsak at flaga öfwer och
sin Swagheet. Heranom föredraga/ icke allenast för all sin
förlupne Tjdh; uthan serdeles och i synnerheet för thenne
nu sigh inträngiande Alderdom/ ta then ena Dlyckan syn-
tes råckia then andra Handen/ hwilket wäl förorsakade ho-
nom gråå Håår i Hufwudet/ther öfwer han flagar/ när han
säger: Förtasta migh icke i min Alderdom. och öfwer
gif migh icke/ när iagh swagh warder. Kommer altså
sedermera til thet Tridie/ som är gråå Hååren/ och säger:
Förlåt migh icke i Alderdomen när iagh gråå warder.

Swadh/ gråå warda/ betyder/ weet hwar och en som
lårdt något förstå/ nembligen liida then förwandling i sina
HufwudHåår/ at ther the förr varit antingen swarta eller
hwiita/ &c. blifwa the sedan gråhåruta. Jafå Alderdom
men och Swagheeten giffta sigh tillsammans/ så asla the
snart gråå Hååren. Thet ena blifwer sällan uthan thet
andra. Thersföre när Skrifften stundom will nämna then
gambla/ så nämner hon i thes ställe/ then gråhårotta/ så-
som Deut. 32. v. 25. at när Herren Gudh/ han gifwer tillkän-
na/ sigh willia hemsökia både unga och gambla/ säger han:
uthwärtesskal Swärdet föröda them/ och inwärtess
Förskräkelse/ både Dränger och Pijgor/ then som Dje
medh then Gråhårotta/ och 1. Reg. 2. v. 6. ther David säger:
Gör essertina Wijsheet/ så at tuicke förer hans gråå
Håår medh frijdh nedh i Grafwena/ och Esa. 46. v. 4.
Hwarest Herren säger: Jagh skall bära eder in til äl-
dern/ och in til thes i gråå warden. Swarföre ock/ un-
derstödia Föräldrarnas gråå Håår/ betyder så mycket/ som
wara them till hielp/ när the blifwa gamble. Rut. 4. 15. och
goda gråå Håår betyder så mycket/ som en lyckeligh Alder.
Thwilken at döo/ hålles för en stoor Gudz Nåd och Wälger-
ning/ Gen. 15. v. 15. Cap. 25. v. 8. Jud. 8. 22. 2. Chron. 29. 28.
Theslikses blifwa gråå/ 1. Sam. 12. v. 2. eller wara gråå/
Deut.

Deut. 32. v. 25. Joh. 15. v. 10. betyder / så mycket / som hafwa
kommit till en stoor Alder. Altså säyes och gråå Hååren
tressa honom som lutar till undergång / och blifwer tryckt
af stoor Motgång. En Meniskiorna icke allenast gambles
och gråna af Åhren / uthan och af tillstrångiande Beswår och
Bekymber. Hof. 7. v. 9. hwilket så mycket utbrättar / at Håå
ren på Hufwudet måste ther om wittna. En lijka som Mar
ken medh Ijs och Snöo betått / bår Wittnesbörd om Winte
ren och thes Beswårligheet / och at af henne werande blifwer
lijka som dödt: altså witna och gråå Hååren om Kraffternes
förswagande / the lijfliga Andars förminskande / och Meni
skians ju längre ju närmare in till Döden annalkande.
Swarföre och David när han nämpner Alderdomen och then
ther i anstötande Swagheeten / nämpner han ock gråå Håå
ren / såsom sådana Ting / som föllia Alderdomen / och intet öf
wergifwan in i Döden.

När wij nu så ansee thesse tre Ord / Alderdomen /
Swagheeten och gråå Hååren tillsammans / så finna wij så
som David så mycket will säya: Effter såsom iagh seer / at
Åldren kommer / mina Krafter begynna på at förfalna / iagh
af Arbetet warder mattat och uthtrödtat / til min Kropp siuk
ligh och brekelig / af Synden så plågat / ther af Siålen betun
gat warder; iagh af mina Dwänner warder förachtad / och
Troon / i mångfaldig Försökelse / förswagat warder / Sam
wetet af Synden beångstigat; Iagh om sanningennes Kun
skap snart i thenne ofullkomligheet kan fela / och Synden
medh Döden migh på Hååarna slår; ther af min Sorg da
gellig förökas / Ansichtet förfallnar och för gambles / ty haf
wer iagh wål Orsak at sökia hielp hoos Gudh / bidia och säya:
Förkasta migh icke i min Alderdom / och öfswergijf mig
icke när iagh swagh warder / förlåt migh icke i ålder
domen när iagh gråå warder. Här af föllier nu

1. En Bårdom.

Then samma går uthther på: Medan man lefwer/ så måste man slåpas medh Beswär. Jagh will intet tala om Beswär strax i Barndomen/ deels i Moderliifwet. Hwadh Herberge måste en Meniskta ther hafwa? Hwadh måste icke ett Barn ther lijda? Af Modrens Passjoner måste och Barnet delachtigt blifwa / så / at många Barn sloctna förr än the få see och ståda thetta Timmeliga/ Job. 3. v. 16. deels i Födzen/ hwilken sombliga Barn blifwer en Dör til Döden. The wandra ther then Wägh/ som the intet kunna fortkomma/ om Herren them icke förer och drager. Therföre David säger: Tu hafwer dragit migh uthur min Moders Lijf/ Psal. 22. v. 10. deels efter Födzen/ 1. I the- ras spåda Barndom. Ty när Meniskian födes hjt i Werlden/ hålsar hon på then samma medh Gråat och Klaga- gan/ och är så en Prophete till sin tilstundande Jämmer. Om Zoroaste the Bactrianers Konung/ skrifwes wål/ at han haf- wer syns lee / på första Dagen han är blifwen född. Men thet hålles för en raritet och stort Under. Såsom här är mera Sorg än Glädie/ så betåknes thet ock fast mera af Bar- nen strax i begynnelsen/ så at Meniskian/ fast än hon för an- dra Creatur är thet förnämste / är hon dock bland alla/ thet älendigste. Andra Diur få wara fril och obundne: Men Meniskian måste tå liggia fången och bunden til Hand och Foot. Andra Diur forstå strax hwadh sigk kan wara nyt- tigt/ thet onda fly och thet goda uthwällia: Men ett Barn intet. Andra Diur kunna sökia och taga Födan: men Bar- nen intet. The skulle sannerligen strax döo/ ther icke the med andras tillhielp kunde lefwa. Therföre när Skrifsten så- dant älande will gifwa tillkänna/ så säger hon: the kunna ey skillia Höger ifrån Wänster / Jon. 4. v. 11. The kun- na intet förkasta thet ondt är och uthwällia thet godt är. Esa. 7. v. 15.

2. **I Tillwårteff.** Seban the begynna något lalla/
tala och tillwåra/ möter them icke altijdh/ af theras weders/
lika/ thet som kan till behagh tiena. Therat kommer Tår/
rar och Klagan/ som icke allenast them sielfwom/ uthan och
Föråldromen är till tunga och beswår / och thetta förorsakas
af sadant/ som icke är af stort wårde. Thet gäller icke Guld
eller Silfwer/ uthan Barnlekou/ Nötter/ Knecker/ Bollar
och andra förachtliga Saker. Thet Paulus wål hafwer pekaf
på/ när han så skrifwit: När iagh war itt Barn/ så tas/
lade iagh som itt Barn/ och hade barnsliga Tandrar/
1. Cor. 13. 11. När the begynna något låra/ går thet intet af
uthan Rijs och Fårta. Äro the något frjare och dierfware/
straffas the som Narrar. Äro the något blyghlåtigare/ ach/
tas the för fånar/ androm till behag måste the åta och dricka.
Få intet/ när the willia/ sofwa eller waka/ tija eller tala.
Och hånder offta/ at the få Hugg/ icke så mycket för sin skul/
som at slåckia Tuchtimestarens Harm och Förtret/ och så få
båra up / thet som man intet tors eller kan göra på en an/
nan.

Icke heller om Beswår i Ungdomen/ i hwilken mer
än 1000 fall / 1000 Olyckor kunna komma: The segla här
ibland margfaldige Sirener och Metelser/ fahrligare än
Skeppen i Hafwet ibland Klippor. En Delila kan här stå
medh sina smeker/en Bacchus medh sina Kupper och Kannor.
Annorstådes en Waghals medh sina wäckelser/ en Goltath
medh sina hotelser/ en Roofachtigh Fogel medh sine begä/
relser / som Salomon till en Deel afmålar / Prov. 7. 5. Cap. 1.
v. 11. seqq. Hwar före han och både Barndom och Ungdom
kallar Fåfångeligheet. Eccl. 12. v. 10. Och biuder / at man
skal förgåta sin ungdoms Blygd. Esa. 54. Hwar före David
Pl. 25. v. 7. säger / Tand icke på min Ungdoms Synder
och öfwerträdelser/ men tand på migh effter tin stora
barmhertigheet / för tin godheet skul H Erre.

Icke hefler om Beswår i ungdomen/ som är så myc-
ket swårare och beswårligare/ som han till sin Skada är un-
derstundom spiszfundigare. Seer icke allenast på thet som
för Handen är; uthan och på thet som komma skal. Söker
wänskap/ trachtar effter åhra/ åstundar något åga/ fast ån
thet intet aflöper uthan Fahra. Bland thessa åro sombli-
ga/ som willia försökia sin Lycka i Krijgh. Måste altså ste-
kias af Solen/ hårdas af Wådret/ twingas af Kiöld/ och stund-
om hwar Tima wara Döden närmare ån Lifwet. Af
hwilka sombliga tyckia mycket wål wara/ thet som mycket
illa är. Råfwa/ rappa/ plundra/ mörda/ dråpa/ skona
hwarcken Man eller Qwinna. En tänckiandes på thet som
Propheten säger: Wee tigh förstörare/ menar tu at tu
icke skal förstörd warda/ och tu förachtare menar tu
at man icke skal förachta tigh: När tu hafwer ful-
bordat tin förstöring/ skal tu och förstörd warda:
När tu hafwer fulkomnat tin förachtelse/ så skal man
förachta tigh igen. Esa. 33. v. 1. Måste altså medh dubbel
Sorg och Skada betala/ thet han medh så stoor Glädie och
förment båtmat hafwer råfwat.

Sombliga willia försökia sin Lycka medh Kiöpenkap
hwilka så ljetet kunna wara frij för Beswår / som Hafwet
för Swallet / och kunna hwarcken Winter eller Sommar
hwiila wara stilla. Till Watn och Land sigh wåga/ Haf-
sens Bölior och Landzens Beswårligheeter erfara/ år them
så nödigt som hafwa Maten för Munnen. Och hånder här
ibland thet/ at then som Kram förer/ will gagna andra och
sigh sielfwom/ blifwer sigh sielf och androm till tunga. En
mången sijker och lyckas intet / wågar och winner intet och
hwadh som wunnit år fördrånker Watnet/ förbränner El-
den/ eller borttager thet Fienden. Blifwer han altså usla-
re ån then ingen ting åger. En ther öfwer han sörjer och
gråter/ men Guld gråter aldrig/ then som aldrig Guld egde.
Swad

Swadh skal man säga om them som födan sökia af Jor-
den. Som Himmelen stundom rustar af Hagel och Drod-
der / så infaller här och Besvär och Wederwärdigheeter.
Här afwunnar then ena then andra / then ena förolämpar
then andra. Man menar them wara ålendige / som esiter
Huusbondens befallning här arbeta / sija och fabra / lyffta
och bära / tråda och fohra / hafwa och dijka / hafwa på / föra
och göda. Men the som inbilla sigh wara sällare / äro ibland
mycket ålendigare än thesse. Som Morgonrådan för So-
len / får Huusbonde waka up för Drengen / och sedan Huus-
folket söfwer / får en Huusachtigh Matmoder först sökia
Sången. Och då the som bäst sitt Huushåld sköta / så the
höra sitt Folk swärma / swäria / låta illa och tråta. Måste
på then ena sidan förnimma Skada af Olydna / på then an-
dra af Fåkunnigheet / framantill af Ziufnad / baktill af För-
gätenheet. Will man här all Brott straffa / så fly the för
Huusbonden som Bii för Rökken / och inbilla sigh werre wa-
ra i the Huusen / än för en at bo i Bølsinswun. Will man
alt see öfwer / werer emot tigh förachtet / wärre än Ogråset
på Åkren. Måste altså genom titt tiggande mera lijda / än
tu igenom agande kunnat förtaga. Then Frucht tu af all
tin wårdnad hafwer till at wänta / kan snart från Ögonen
förswinna. Nu warder Säden af Matk förtård / nu förta-
ges hennes Wert af torcka; eller warder hon af Frost beta-
gen / eller af Regen och Hagel nederlagen. Olyckan slår
sigh stundom på Fåår och Fåå / och på thet som karest skal
warat Huuset / på Barn och Blomma.

Sådant will iagh nu förbijså at wiidlyfftigt förinä-
la. Iagh will allenast utbföra thet som Texten öf när-
mest gifwer wiidh Handen / och tala om the Åhr / som gö-
ra öf the alkräftörsta Besvär / hwilka sigh yttra i Alders-
domen. Ty då komma åhren / om hwilka tu kan säga:
The behaga migh intet / Eccl. 12. 1. Då warder Solen
och

och Liuset/ Månan och Stiernorna mörka. Thet är/
som sombliga the uthtyda: Wetet / Förståndet / Föruuff-
tet; Wijsheet/ goda Råd och Anslag begynna tå fattas.
Nam bis pueri lenes. The gamla blifwa Barn på nytt.
Molnen komma igen effter Regn. Thet är: Fuchtig-
heeten/ som till Hufwudet upstijgen är/ gör tå Flusser / och
the falla åter neder på Lemmarne. Thersfore the gamla
med Heesa Catharr och Bröstwerk blifwa som tjdast bekaja-
de. Wachtarena i Huuset begynna tå till at darra.
Thet är: Händerna/hwarigenom nödwändig uppehälle bör
förskaffas/blifwa tå skälfwande. The starke: thet är: Benen
på Kroppen begynna krökia sigh/ kunna intet wäl draga sin
Börda. Molnarena stå fåfånga/ thersfore the så fåå
wordne äro. thet är: Tanderna falla uth/ och the åldri-
ga kunna intet wäl tugga och Maten söndermala. En som
Qwarnen söndermal Säden: Alltså och Tanderna Maten.
Och Synen warder mörk genom Fenstren. Thet är:
Ögonen kunna nu intet mera göra sin tienst. Synen be-
gynner mörkna och fela. Thersfore the som till någon högh
ålder äro kombne / måste merendels betiena sigh af Glaas-
Ögon. Dörarna på Gatorna warda tillslutna. Thet
är: The gamle the orka intet mera spåsera uth/ uthan the
hålla sigh måst innom Huusen. Rosten af Qwarnarna
tystnar. Thet är: Låpparna/ Tungan/ Lufftrören willia
intet mera så starckt lyda som tillförende. Han upwak-
nar när Foglen siunger. Thet är: The hafwa swårt effter
at sofwa/ och om ån the sompna/ wakna the up wiidh hwar
Hanerop. Och Sångsens Döttrar warda nedertryck-
te. Thet är: Dronen hwar igenom Sängen fattas/ warda-
döfwa/ eller höra intet mera så wäl. Thersfore måste the
bucka sigh och hålla Dronen till then som talar/ at man måt-
te ropa them i Dronen. Så at och Högderna fruchta
och rådas på Wågen. Thet är: Hufwudh och Arlarna/
the

the som på Meniskian högst äro/ the skälswa/ icke annorle-
des än at the fruchtade sigh. Och thet särdeles på Wägen/
ther the måste see sigh wäl före/ at the icke falla. Mandel-
trä blomstras. Thet är: Hååren tå gråna och hwittna.
Gråshoppa förtynges Thet är: Höfft/ Låår och
Been så uthmargas/ så at thet blir föga mera igen/ än som
Hund och Been/ at the till the Lemmar och Ledemöter blifwa
småle och lika som Gråås-Hoppor/ och altså oförmögne at
draga sin ofriga tyngd. All Lust förgås: nembligen till
Maat/ till Dryck/ till werldzlig Frögd/ hafwa the intet mera
så synnerlig begärelse. Silståget bortkommer: thet är
Mårgen i Rygggraden warde förtård. Guldfällan uth-
löper. Thet är: Bloden i Adrorna förminskas/ och then
naturliga Wättskan försvinner. Embaret gifnar wijd
Brunnen/ och Hiulet söndergår wijd Brunnen. Thet
är Hiertat/ Magan/ Lungan och Lefren willia intet mera sitt
Embete göra. Magan är Brunnen/ Embaret är Lef-
ren/ Hiulet är Lungan och Hiertat. Magan smälter illa/
Lefren gör ingen god Blod/ förthen skul kan Hiertat intet
godt ösa/ som Predikaren sådan ålderdomzens Beswår-
heet/ Breckliqheet och Kranckheet merkelig afmålar. Cap. 12.
v. 2. 4. 5. 6. Thet går icke en ibland tusend som thet gick Her-
rans Tienare Mofi, hwilken / ehuru wäl han war 120 åhr
gammal/ woro dock hans Ögon intet mörk / icke heller hans
Kunder förfalna. Deut. 34. v. 7. Icke heller som Leontino
Gorgia. Tå han war 107 åhr gammal/ och när man fråga-
de honom: Hwi han wille så länge lefwa? Tå swarade
han: Effter iagh intet hafwer hwarföre iagh kan min Ål-
der straffa. Såsom och thenne Salige Rådmanen/ hwil-
ken/ fast ån ungdomzens Krafter honom felat/ hafwer dock
i högsta Alderen kunnat bära sin Kropp in emot Döden. År
altså Alderdomen i sigh sielf en Siukdom/ och sannerligen
oboteligh/ en Dödzens Förstling och Ingång. Så platt/

Så at the gamla intet annat göra / än som så gemakligen
död / och theas fölgslagare är dolor & labor, defectus & de-
spectus, thet är Möda och Arbete / Brist / Mangel och För-
acht. Så at intet under är at han i Skrifften kallas onda
Dagar / Eccl. 12. och af Clem. Alex. Strom. 4. Morbus natu-
ralis. Thet är / en naturligh Siukdom / och af Cicerone,
in Catone majore, onus maximum. Thet är en mähta
tung Bårda / såsom han och hoopfogar Ålderdomen och Fat-
tigdomen och säger twenne Ting synas wara treffeliga sto-
ra Bårdor / Fattigdomen och Ålderdomen. Thet för en
hoos Plautum hafwer sagt: sigh båra en tung Bårda / nem-
bligen 84 åhr. Alltså togh Abraham af medh sina Kraffter /
Gen. 25. v. 8. Och Isac blef gammal / och hans Ögon woro
mörka / Gen. 27. v. 1. och Jacob för högh Ålder kunde intet wäl
see / Gen. 48. 10. Såsom och David tå han wart gammal /
kunde han intet wårma sigh / fast ån han betåchtes medh
Klåder / 1. Reg. 1. v. 1. och om Ahia Propheten skrifwes at han
intet kunde see. 1. Reg. 14. 4. Hwilket till en Deel Barfillai
förståt. Thet för när han welat beklaga ålderdomens Be-
swår.

*Quare Gregorius Nyssenus Orat. in fun. Pulcheriæ, incommoda senectutis
delineaturus sic inquit: Quid, dic mihi, pulchri in senectute? an pul-
chrum prurire & fricari oculos? corrugari genas? ex ore defluere den-
tes & lingvæ balbutiem ingenerari? manibus subtremiscere? ad terram
incurvari? titubare, subclaudicare pedibus? ducibus inniti? desipere
corde & delirare? voce absurda & inepta pronunciare? qvalia huic ætati
necessario accidunt incommoda. Et Hieronymus, Proæmio lib. 2. Com-
ment. in Amos. Quæ putantur senectutis mala ista sunt crebræ infirmita-
tes, pituita molestissima, quam Græcorum alii κρούζα alii φλεγμα
nuncupant, caligantes oculi, acedentes cibi, tremens interdum manus,
nudi Gingivis dentes, & inter cibos cadentes: ad hæc torminibus & a-
culeis stomachi, podagræ chiragræq; doloribus sæpe torquetur: ita
ut ne stylum quidem aut calamum tenere queat, ut suis pedibus non
possit incedere: magnaq; parte vitæ videatur esse truncata, & multis
membris præmortua.*

svårligheet / hafwer han sagt : Jagh är i dagh 80 åhr
gammal / huru skulle iagh kanna hwad godt eller ondt
är / eller smaka hwad iagh äter eller dricker / eller höra
hwadh the Sångare eller Sångerskor siunga ? 2. Sam.
19. 35.

Händer och wäl thetta / at ther Tropzens Kraffter af-
taga / Sinnetz Beswår förökas. Jagh will intet tala om
thet / hwar medh the tryckias af sigh sielfwe ; uthan then
Börda them pålagges af androm. Skal någon werldzlig
Otacksamheet spöras / så spörs hon emot the Alderstigna.
The få merendeels sigh till Tack för uthstånden Möda och
Beswår / ther medh the beflittat sigh om / at wara sina och
många andra till tienst / och giordt sigh meriterade i För-
samblingen / i Regementet / i Huuset / at the warda ratade /
förachtade / förtalade / bespottade / wanhedrade. War icke
Noach en gammal Man ? hwem hafwer mera winlagt sig /
om Forsamlingens bästa än han ? Han blef dock bespottat /
förachtat och begabbat / Gen. 6. 13. Matth. 24. v. 37. hafwer
icke Lot på thet högsta welat inpredika ett Gudi högst behage-
ligt Leswerne i Sodom ; men the sådant slagit i Wädret
och plågat then Gudfruchtige Siälen medh sina onda Wårck
och Bärningar / Gen. 19. v. 9. 2. Pet. 2. 5. Moses war en
trogen Tienare i Herrens Huus / aflåt intet at bära Her-
rans Ord in för Israels Barn. Dock woro i hans Alderdom
hans bewijste Wålgärningar intet bättre räknade / än at
Judarna honom på thet högsta skände / och honom steena
wilie. Afwen så är och wäl håndt / at the som troligast lagt
sigh uth för thet gemena bästa / aldraminst blifwit förskon-
te. Jagh will intet tala om Theseo / hwars Wålgärnin-
gar emot Fädernes Landet träffeligh af Historicis warda
berömde ; men är äntlig på sin höga ålder blefwen relege-
rat ifrån Athen. Icke om Phocione / hwilken ehuru wäl han
i sin Regementz Tijdh aldrig förolämpat någon emot Jagh
D ij och

och Rätt/ dock måste undergå samma Straff: Icke om Ari-
stide och Themistocle the förtreflige Förstar: Icke om Sci-
pione, Socrate, Cicerone och Bellisario. Jagh will tala om
Konung David/ hwilken hafwer giordt sigh mera meriterad
i Regementet än han? wågat sigh uth för Undersåtarnes
Wålfärd mera än han? dock kom thet entlig så wijsda/ at ic-
ke allenast Simei skälte honom för en Blodhund och Siba
wardt honom uprorist: Uthan och at (thet som förskräckeli-
gast är) hans egen Son Absalon honom effter Lijf och Re-
gemente trachtade / at intet under år / han slagat hafwer:
The omläggia / migh dageliga såsom Watn / och om-
hwarfwa migh tillsammans. Tu gör at mina Wän-
ner och Näste / och mina Kände draga sigh långt ifrån
migh för sådana Jemmer skul. Psal. 88. v. 18. 19. Sagh
mig om något bättre finnes ibland wara tillgångit i Huus-
ståndet? När Cham fick see Noach liggia blottat / gjorde
han gäckeri ther af / och förkunnade thet både sina Bröder.
Gen. 9. v. 22. Icke mera wardt Jacob Patriarchen förskont
af sina egna Barn; uthan gjorde så mycket / at han måste
säna / the dreswo hans grå Håår medh Sorg neder i
Grafwena. Gen. 42. 38. Hwadh för en from gammal
Man war Tobias? dock tå honom Herren medh blindheet
slagit / måste han sine egen Hustru wara till Håån och Spot.
Wänner böra skona hwar annan i Nödenne; men hans e-
gen Hustru / som bordt wara hans aldrakäreste / honom in-
tet förskonte. Hwilket och then Gudfruchtige / Whiten i E-
doms Lande hafwer måst erfabra / öfwer hwilken hans egen
Hustru inga bättre Ord sade / än som / wålsigna Gudh och
Döo. Man finner wål the Barn som så widt bracht i
sin galenskap / at the icke allenast bedröfwat sina Föräldrar
medh försinådelige Ord; uthan och medh wåldsamme Bär-
ningar / Arist. lib. 7. Ethic. c. 7. 114. talar om en Son / som
dragit sin Fader medh hans gamla grå Håår öfwer Trö-
skelen.

skelen. Hvilken varit wäl wärdig at dragas med Hull
och Håår till Helfwett. Sophocles then treflige Tragiske
Poeten blef i sin höga Alder af sina egna Barn så illa förach-
tat / at the honom anlagade / at han war aldeles från sitt
Sinne kommen / hade han intet för Rätten kunnat försvara sig
ther medh / at han then tragœdien som han näst till förende
giordt / hafwer uthan till kunnat recitera och ther medh wi-
sat / at han intet war wahnsinnig / uthan ännu then gam-
ble Sophocles (såsom han sagt: Si sum Sophocles, non deli-
ro : si deliro non sum Sophocles. Thet är: om iagh är
Sophocles, så är iagh intet galen: är iagh galen / så är iagh
intet Sophocles) hade han emot sin willia måst räknas för
uhrsinnig / och som en Uhrsinnig inkastas och häftas. Är
ännu i dagh något mera förachtat och bespottat i Werlde-
ne / än som the gamle? som gemenltigen hålsas för gamle gac-
kar och narrar / gamle fånar och tockar. The finnas intet
alla som weta wijsa ἀντιπελαργίαν, någon Storkelöön; u-
than heller mercedem angvinam, thet är Ormalöön. Och
går them gemenligen som gamle Hundar: när the länge ja-
gat / eller och Huuset medh sin trogne tienst bewarat / så will
man en längre lijda them inne i Huuset: Eller gamble Hä-
star / när the länge sina Herrar hafwa burit / och mångt
Fiet för them trafwat / at the äntlig gifwas then Excec-
tions-Man om Händer / som får them Huuden af och öfwer
Hufwudet. Äro lijke gamble Skepps Bohl / Bräder och
Roder / hwilka / när the en tijd hafwa burit sine Skepsmän
öfwer Siön och them i Storm och Orwäder förswarat och
uppehållit / entlig / när the blifwa rutna och gamla / warda
the sönderslagne / och i en Hoop kastade / och till Brenwedh
förwarade / som Themistocles till sin Son / som wardt be-
tagen af altförstoor begärelse till Regemens Wäsende / och
och thes Styrzel / och thet på thet högsta eftertrachtade / sade:
Talis bene meritis redditur gratia, ut plerumq; ab illis inter-

ficiantur, qvi per illos sunt servati. Sådant Tack gifwes
wålförtiente Personer / at the blifwa dråpne af them / som
the offta hafwa hulpit och frelsat / at the medh then Tragiske
Poeten wål såna kunna. Men' servasse, ut effet qvi me
perderet. Hafwer iagh hulpit then till Lifwet / at han måt-
te wara then som migh skulle förgöra. Hwad skal man
såna ther om / at the see sigh icke allenast wara förachtade ;
uthan ock måste hafwa sigh för Ögonen / huru then rätta
Gudachtigheeten förkolnar / och at Gudz och hans Ordz för-
acht / Daggh från Daggh / mer och mera tillwåra / och god Lagh
och Ordningar trampas under Fötterna / som Esaias säger:
At then som yngre år / bliwer skält öfwer then gam-
bla / Esai. 3. 5. at the och töras wåga sigh at såna: Låt of-
skona hwarcken Kentia eller gammal Man / låter of in-
tet achta the gambles och gråhårugas Straf. Sap. 2. 10.

Hwar wiidh thet hån der at stundom Dieswulen för-
söker så mycket mera them / som så mycket mera Förstånd skul-
le hafwa fram för andra / som the mera hafwa af åhren / än
andre / at the uthbrista i otoligheet såsom Elias / hwilken fast
han war en stoor Herrens Prophet, dock när han af Achab
och Jesabel wardt så förfölgd / at han äntligh på sin gamble
Dagar måste fly in i Öknena / wardt hans Siäl så betagen
af ångest / at han bad / han måtte döo / och sade. Thet är nog /
så tagh nu Herre min Siäl / iagh är icke bättre än
mina Fäder, 1. Reg. 19. 5. Såsom thet och skrifwes om
then gamble Mannen Mathathias: När han sågh / huru illa
thet gick till i Hierusalem, klagade han sånandes: Ach at
iagh ther till skal född wara / at iagh min Folkz och
thenne helige Stadzens förstöring / see skal / och sittia
ther stilla till / och låta Fienderna drifwa sin egen wil-
lia. The fremmande hafwa Helgedomen inne / och
Gudz Tempel är som en fördömd Menniskia / thes
Prydning hafwer man bortfördt: The gamble dro
på

på Gatomen flagne/ och the unga Män äro af the fremmande genom stungne. Swem skulle ännu lysta leswa: Ther på Mathathias medh sina Söner/ reef sin Kläder/ och drogo säker på/ och sörgde swårliga. 1. Macc. 2. v. 7. 8. 9. 13. 14. Swilket så plågat then Gudhfruchtige Konungen David, at han förthenkul sagt: Min Ögon flyta af Watn/ at man intet håller tin Lagh. Jagh hafwer när harmas till Död/ at mina Öwänner hafwa tin Ord förgåtit. Psal. 119. v. 136. 139. Thet kan wål ån i Daggh finnas någon bland sådana som ther till kan uthbrista af otoligheet i swåra Bannor/ och önska Eld foro neder af Himmelen/ som på Eliæ tijdh/ och förtårde sådana Syndare. 2. Reg. 1. v. 10. Eller Björnar måtte komma uhr Skogen och the Gudhlösa Menniskior/ Gudz och hans heliga Ordz förachtare ihjelrijswo/ såsom på Elisæi tijdh. 2. Reg. 2. v. 24.

Sådant alt ökas/ när som the måste afleswa Sorg på sina Barn/ som Abraham på Jsmael, Jsac på Esau, Jacob på Simeon och Levi, och the andre medh them som togo sigh thet blodgiruge Rådet emot sin Broder Joseph, Samuel på Joel och Abia, David på Amnon, Absalon och Adonia. Slår Fattigdom och Armodh och så medh till/ så blifwer thet en ålendigh och högst beklagelig Siukdom. Swilket wål Diogenes sedt på; Swarföre när han engång frågat: Quidnam esset in vita miserum? Swadh ålendigt war i thetta Liffwet? Hafwer han swarat: Senex egenus, en gammal och fattigh Man.

Står thet nu så till medh the Gamble/ så stole the Unnga här af hafwa I. en Warning/ och II. Förmaning. Warningen går uth ther på/ at the intet upsätelig och öfwerdadeligen förhafwa sigh öfwer the Gambla och them för sigh förachta/ som ty wår offta skeer. Som Paulus hafwer propheterat, at i yttersta Dagarna skola
till

tillstunda fahrliga Tijder. Ty ther warda komman/
de Menniskior som älska sigh sielfwa / giruge / stortä-
lige / högfärdige / försmådare / Föräldrom olydige / otäk-
samme / ogudachtige / ofärlige / hårdnackade / öfwerdä-
dige och upbläste / the ther mera älska wällust än Gud.
Sådan Prophetias fullbordan / faller wisseligh in på then-
ne Tijdzens Ungdom. Fordom hafwa Bactriani kastat gam-
bla uthleswade Menniskior för Hundar / och them upåta-
låtit / ther till the wisa Hundar hafst / hwilka the kallat Se-
pulchrales. Ovidius skrifwer / at thet unge Manskapet i
Rom kastat the gamla som woro 60 år af Bryggian
neder i Watnet / at the alt allena måste beställa och laga
(Festus hoc intelligit de votis seniorum in senatu) Fast man
på thenna tijdh intet så omennisklig hanterat the Gamble;
dock trachtera them dhe Unga ibland illa uogh / ochristeligh
nogh. Thet finnes hoos sombliga af them ringa eller nästan
ingen Lydna och Hörsamheet emot the Gambla: Åro af Na-
turen upbläste / stolte och högmådige. The Gamble gälla
hoos them intet / uthan the förachta them hoos sigh sielfwa /
och hålla sigh för mycket klokare och stickeligare / mena the
höra Gråset wåra / och Fischen sunga. The rafa och sät-
tia up Huswudet emot them. Psal. 83. 3. Och willia the
gamble föreskrifwa och ordre gifwa / och warder altså full-
bordat hwadh Esaias C. 3. 5. skrifwit: Then som yngre
är / blifwer stält öfwer then Gambla / och enlödsach-
tigh emot then Åhrliga. Så är och Åhran / som the Unga
bewiisa the Gambla / ganska ringa och slått. Ovidius haf-
wer på sin Tijdh sagt / at i förtijden grå Håår åro wordne
håldne i stoor åhra. Ach huru mycket är nu sådan åhra
förminskat worden! När the Græker en gång ett Skåde spel
hafwa hullit / och en gammal Man på Skådeplaken gick
omkring / och sökte sigh om / hwarest han skulle få sittia / haf-
wa the Græker ledt åth honom / och intet welat gifwa honom
Rum.

Rum. När som han kom till the Lacedæmonier, hafwa icke allenast the unga/utthan och the gamla stadt up för honom och gifwit honom Rum. När som the Græker nu sadant sågo och rosade / sade then gamle Subben med tårar: Ach! alle Græker weta wäl hwad rätt och höfligit är / men allena the Lacedæmonier göra ther effter. Thenna Klagan kan man och wäl thenna Dag föra. Ungdomen bland oss Christne / wet wäl hwad rätt är / huru the sig mot gamle ålderstigne Menniskior skola förhålla/the hafwa ther om Underwijsning i Catechismo, the höra thet i predikningarna: men fåå äro som görat. Mesteparten af ungdø Folck förachta och wahnåhra gammalt åhrligt Folck / äro them fiendlige i Hierstat / hålla them för en Bårda och stort Beswår / lijka som fly för thetas Skugga / och willia intet med them hafwa till at göra. Wahnåhra them med Orden / förkasta them thetas Ålderdom / snubba them och willia icke en gång gifwa them sina tillbörliga Åhretitlar / utthan en gammal Man han moste heta en gammal Narr / then flinskallige 2.Reg.2.24. En gammal Matrona moste heta en gammal Hera / gammalt Troll. När the gamla tala / så falla the i talet / och willia alt bättre förstå än the/äro så fulle med Ordom/ at thetas Ande ångslas i thetas Buuk. Thetas Buuk är såsom must then tilltäpt är / hwilken nya Saat sönderslår. Job. 32. 16. Willia ther med uth/ såsom ett tidigt Barn uth wil. Då ett Ord kommer till en Däre / så är thet lijka som en Biil satte honom i Låret. Wanåhra them med åthsworna sticka up Åsne öron öfwer them/räckia Tungan uth efter them/blotta Tanderna åt them / wiisa them Bakem / hwisla och gnisla åth them / hålla them för spott och spee Sap. 5.3. Wanåhra them i sielfwa Gärningarna/sättia något i wågen för them/ hielpa them intet i thetas Swagheet / utan äro them beswårige / och fullborda thet en Epicurisk Menniskia sagt: Låter oss ingen gammal Man skona Sap.2.10. Wanåhra
E och

och them ther med/ at the intet achta theas Lära / Under-
wijsning/ Straff och Förmaning. När the orätt göra / of-
werdådige/ galne och olydige äro / och the gamble them ther-
före straffa/ så måste the theas Spottkolfwar aff them höra :
Hwad kommer thet dig wijs ? Gör mig thet och thet ; säna
med the Epicurer : **Lät of intet achta the gamla grå-
hårigas Straff** Sap. 2. 10. Thet går the gamla som Sa-
lomon säger Prov. 9. 7. **Hwilken som tuchtar Bespotta-
ren/ han får skam igen/ och then som straffar en Oguds-
achtigan han warder försmädat.** Måste förthenfull
mången uthleswad Man och Matrona medh Hiob klaga :
**Förachta och sä migh the unga Barn/ om iagh upreser
mig / så tala the om mig.** Job. 19. 18. Och effter ungt Folck
emot the gamble äro så högfärdige och trohige/ och intet achta
theras Lära och Straff/ så achta the icke heller / eller fruchta
GUD / fråga icke effter hwad han biuder eller förbiuder / be-
kymra sig intet om then Christeliga Låran / äro wijsa nog
at göra illa/ men wäl göra/ willia the intet weta Lev. 4.
22. **Lefwa effter sitt behag/ göra hwad theas Hierta
lyster / och theas Sgon behagar.** Ecl. 11. 9. **Hafwa ö-
gonens Begärelse / kökens Begärelse och ett högfärdigt Lef-
werne för sitt högsta goda / bruka sigh medan the unga äro.**
Förföra sig sielf och andra med sig/ locka och säna : **Gå med
of / och wäga med of** Prov. 1. v. 11. 14. Ther igenom
mångt ofkyldigt Barn warder förfördt : **The kobbla sigh
tillsammans med fåfångeligheetens Band till at göra
orätt / och lijka som med Wagnsreep till at synda** Esa. 5. 18.
**Men tu galne Ungdom hwij besinnar tu icke titt besta/ wistu
icke hwad dig sagt är ? För ett grätt Huswoud skal tu up-
stå/ tu skal åbra then gamble/ ty tu skal fruchta H Er-
ren tin Gud/ ty iag är H Erren.** Lev. 19. 32. **Förachtar
tu thetta Bodet och then Lära the gamble dig på GUD; wäg-
nar föreställa/ så förachtar tu H Erren GUD sielf. At tu thet
intet**

intet måtte göra / så warnar åfwen Syrach och säger : För-
achta intet Alderdomen. Ty wij tänckia of och gam-
ble warda. Syr. 8. 7. Bindet icke HERRen Gud thet sam-
ma i thet fierde Budet? Hwilka som nu then gamble intet
skona / uthan honom förachta och förtörna / hwad göra the
annat än som then aldrabeligaste förachta och ther med gif-
wa tillkänna / at ingen HERRans fruchtan i them är.

Thet är en sådan Synd som stråfwar emot sielfwa na-
turen. Hafwer man någon Tijd funnit / at then som dra-
git en swår Bårda / then han med största Möda kunnat släpa /
han ännu stråfwat effter belasta sig med en swårare? Haf-
wer han icke mycket mera åstundat then blifwa qwitt / eller
till thet minsta af någon blifwa lindrat: Nu är then naturli-
ga Sagen: Hwad i willien Menniskiorna skola göra
Leder / thet görer i och them Matt. 7. v. 12. Will tu nu tigh
skola lindras med Bårdan / när tu henne förswår hafwer /
hwij will tu då icke förumna en annan / thet tu sielf högst åstun-
dar. Nu är Alderdomen i sig sielf en swår Bårda / hwil-
ken wål om sig sielf bår wittne / at han såsom en then ther en
tung bårda bår / måste gå krokot och luta och ther öfwer hela
Dagen gå sorgse. Hwij will tu med olydna / föracht / wan-
heder honom betunga / thet tu med skuldig Respect, Hørsam-
heet och Lydna honom skulle tillhanda gå och hugna? Tu
lägger intet mera på tin Dök än han förmår at båra är thet
tå billigt / at tu med otillbörlig Ting will beswåra en gam-
mal / öfwer sin Krafft och Förmågo. See hwad förnuftige
Hedningar här uthinnan hafwa giordt. Naturen hafwer
them thet ingifwit / at Man the gamla skal åhra / och hafwa
the hållit thet för en dödelig Synd / at man them intet tillbör-
ligen hafwer Respecterat, som Juvenalis Lib. 5. Sat. 13. v. 54.

Credebant hoc grande nefas & morte piandum,

Si Juvenis vetulo non assurrexerat, & si

Barbaro cuicumque puer.

E ij

Thet

Thet är:

The gamla höllo så före /
En dödz Synd wara ja werre /
En unger en upstå med Heder /
För gamla med tuchtige Seder.

Magni fuit quondam capitis reverendia canis,
Inque suo pretio ruga senilis erat.

I gamla Tijder war billigt /
The gamla Ahra stelff willigt.

I synnerheet hafwa the Spartaner thetta i acht tagit /
hwilkas Land i Historierne är förthenstul berömt / at thet wa-
rit honestissimum virtutis domicilium, ett mechta hederlis-
git Härberge för goda dygders Öfning. Hwar af thet Ord-
språket är kommit in Sparta expedit senescere. I Sparta är
godt blifwa gamal. Alexander Magnus satt en Tijd i win-
teren på en Stool wiid Elden. Då han fick see en gammal
uthfrusen och nästan halfdöd Soldat komma / steg han up af
Stolen / och satte honom ther på för Elden. Bion en bland
the wijsa Hedningar hafwer och sagdt: Non esse exprobran-
dam senectutem, ad quam omnes pervenire cupimus. Thet
är: Man måste intet förwista någon hans Alderdom / effter
wij stelfwa önska oss blifwa gamla. Thet är ju wisserlig
en ortimlig Ting / at willia förwista en för thet som han sielf
efftertrachtar. Hafwa nu Hedningarna af naturens Ljus
så wiida kommit. Huru mycket mera anstår the Christna
om sådant sig winläggia? Huru will thet ryma sig en Chri-
sten wara / och docklikt wäl emot Naturens Uplysning sig för-
synda / ännu intet göra thet Hedningarna giordt / nembligen
åhra the gamla.

Högsta nödwändigheeten fodrar åfwen thetta / ty när
Fäderna är Wijsheet / och Förstånd när the gamla Job. 12.
12. En wälöfwat Man förstår mycket och en wäl-
förfaren kan tala om Wijsheet. Men then ther intet
öfwat

Swat är/ han förstår föga Syr. 34. 9. Serus venit usus
ab annis. Förståndet kommer intet för Åhren. Nu hafwa
the gamla mång Ting årfarit/ hafwa lärdt huru i Werlden
bland ett och annat / i Ryrkior / Scholar / Regemente / Råd-
hus och Huushåld tillgåår / och sluta thet ena af thet andra.
Eftertänckia en Saak Christeligen och Förnufteligen / sät-
tia thet ena emot thet andra/ som Archytas Pythagoricus
mechta hårligen thet om discurrerar. Ad præteritum tem-
pus accommodantes memoriam, ad præsens sensum, ad fu-
turum providentiam. The kunna låmpa till then framfar-
ne Tijden sitt Minne/ till then närwarande sitt Förstånd/ till
then tillkommande sitt föreskende / och förmå altså bättre och
beständigare Råd giffwa än som the unga/ som intet årfarit
intet sedt/ intet lärdt/ hwilka med sine heilige omogne och oför-
sichtige Råd snart mera kunna förderfwa än som förwerf-
wa/ som Rehabeams Historia kan utwisa 1. Reg. 12. och
Mardonii Exempel hos Herodotum, hwilken Xerxem med
sitt Råd thet til brachte/ at på en gång tijo gångor hundrade
tusend Man i Grefeland blefwo slagne. Förachtar tu nu the
gambla/ så förachtar tu och theas Råd och Wijsheet. Gör
tu nu thetta / huru kan tu lå til wijsheet komma? hafwer
tu ingen Wijsheet/ så stana all tin Anslag i galenskap/ at tu
thet omsider får begråta i tin Jämmer/ och thet fåfångt/ ty
giord Sierning är seen at ångra. Therefore the en illa dömt
som så sagt: Sicut ignis ardor aquæ frigore superandus:
Sic juvenum cupiditates senum consiliis. Thet är: Såsom
Eld och Brand bör släckias med kallt Watern: Alltså the Un-
gas begårelser med the Gambblas goda Råd.

Förachtar man sådant/ så är thet icke allenast fahrligit/
utan och förderfweligit/ ja fördömeligit. Gudh låter thetta
intet blifwa ostraffat. Ty han säger intet förgåfwes. Tu
skalt åhra the gamla. Ty tu skalt fruchta för tin
Gudh/ ty iagh är HERREN. Herren sådane gamble

bespottare och förachtare igen bespottar och wahnährar/ såsom the Piltars exempel i Bethel utwijsa / hwilka af Bior-
nar blefwo ihjelrefne 2. Reg. 2. 24. Then gemene Reglen
felar här intet medh thet samma Mått tu måter skal man
måta tigh igen / Luc. 6. v. 38. Qualia quisque facit, talis
finis manet ipsum. Eller som Wijsheeten Cap. II. 17. lærer:
**Swar medh någor syndar ther medh warder han
och plågat.** Gudh kan sådana hasteligen hadan bortryc-
kia/ at the aldrig komma till en åhrlig Alder/ at the bittida
nogh få ropa i Helfwetit: **ach huru hafwa wij hatat
Tuchtan och försmådt Straffet!** Eller ock om the till
någon ålder komma/ så få the uthdricka hwadh the i ung-
domen instånt hafwa. Thet skal them blifwa betalt/ som
the thet förtient hafwa. Esa. 3. v. II. Ther till ock Sam-
wetet tå upwaknar/ at the måste klaga: **Ach wee at wij
så syndat hafwa.** Thren. 5. v. 16. Och ännu wijsdare. Jag
måste lijda thet **Såån/ som iagh tillförende förtient
hafwer.** Jer. 31. 19. Ja detta är thet aldrasfarligaste/ at the
en gång skole råkenstap gifwa för then allwijsa Domaren
Jesu Christo. Moste the förthenstul wål betänckia thet
Salomon säger: **Glädh tigh tu Ungling i tinom ung-
dom/ och låt titt Hierta wara gladt i tinom ungdom.
Gör hwad tino Hierta lyster och tin Sgon behagar/
och weet/ at Gud skal tig för alt thetta hafwa fram för
Domen.** Eccl. II. 10.

Allt förthenstul unge Menniskior i gemen / Ungling-
gar och Jungfrur / Drångar och Piigor måste låta then-
ne Låran gålla sig till en Sörmaning/ at the ålderdomen sät-
tia sig så för ögonen/ at the gudeliga tanckar ther af hoos sigh
motte upwäckia. The unga plåga gärna ställa sig för Speg-
lar. Så offta tu thet gör / och skådar tin ungdoms Blom-
ster/ så gack till titt sinnes Spegel/ och ther i beståda ålderdo-
mens brister / på thet tu ther af gudachtigheetenes mönster
motte

motte befinna. Seer tu huru gamblas Kraffter aftaga / så
besinna / tu åst och förgängeligheten uider gifwen / tu med ti-
ne Kraffter kan och hasteligen aftaga / hoo weet huru länge en
Yngling lefwa kan? Om han kan någon Tjdh blifwa gam-
mal? Hwem wet icke huru plat intet alle Menniskior å-
ro / the som så säkert lefwa Ps. 39. v. 7. Hwem weet icke /
at fast många i sin bästa flor hafwa fahrit bort som en Skug-
ge / som ett Rychte &c. Sap. 5. 9. 10. Som ett Moln som för-
gås / som en Dimba som af Solenes Glanz kan fördrifwas
och förtård warda Sap. 24. &c. &c. Och lär altså tu tänkia
på tin Skapare i tin Ungdom &c. Eccl. 12. 1.

Seer tu på then gamla huru wächtaena i Huuset
darra / och the starke krökia sig / så tag tu tig till wara för-
thet / som kan göra tine Händer i förtijd darrande / och tina
Fötter och Been skälwande / som är / Fräferij och Drycken-
skap / Horerij och Bolerij / Sämddgirigheet och Wrede /
Slagzmähl och förachtande / Tiufwerij och menederij.
Ther emot stårck the gamblas Händer och them hielp / ledsa-
ga them uth och in / och låt tig intet förtryta / om the ey sielf-
wa förmå / at sticka Maten i theas Mund : Ty thet hafwa
tina Föräldrar tig ofta giordt i tin Barndom / när tu ey för-
måt något taga med tina Hand. Alltså kan then gamblas
Wälsignelse komma öfwer tig. Tacka ock tu tin GUD / som tig
friska Händer och Fötter hafwer gifwit / och arbeta med them /
at tu motte hafwa något till bästa i tin Alderdom : Och up-
lystt heliga Händer för honom i all Bön Åkallan och Tack-
sägelse / och bed GUD / at han wille bewara tina Fötter på tina
Stigar / at tin Steg intet slinta Ps. 17. v. 5. Och bruka
them / icke allenast tin Nästa till goda / uthan ock til GUDs åh-
ra at tu och går up till HERRans Huus till at tacka HER-
rans Namn.

Seer tu the gamblas Tänder wara förfalna / för ach-
ta förthenkul them intet / ty wij achte ock gamble warda /
säger

säger Syr. C. 8. v. 7. Wij weta intet huru få medh oss will
gå; Uthan såsom tänderna äro ther till gifna / at wi icke al-
lenast Maten ther medh skolom tugga och för Magan thes
bättre bereda; Uthan ock at wi redligen skola tala och sun-
ga / så låter oss them bruka **GUDS** Namn till Åbra och vår
Nåsta till nytta / at wi ther med sunga / tala och säga hwad
sanfärdigt / hwad åhrligt / hwad rätt / hwad kyskt är / hwad
liufligit är / och wällyder Phil. 4. 8. Förskjutandes altså alt
onyttigt skwaller Syr. 20. 21. Skrytande och egen berömdelse.
Pl. 12. 4. Försmådande och skämmande. Pl. 52. 4. 55. 22. 64. 4.
Belackande och örnetaflande. Syr. 28. 13. Pl. 50. 20. Skry-
terij och fuchswankande. Pl. 10. 7. 56. 19. Ondt Snack och
Taal som är för **HERREN** en Styggelse. Prov. 5. 17. Ty
thet woro bättre ingen Tand i Munnan hafwa / än som them
så skamligen misbruka. Matt. 12. 34. Exod. 20. 7.

Seer tu synen för then gamla mörkas / at han sielf ey
kan sig wägleda / hielp tu honom och ledsaga. Ty förban-
nat wari then som låter en blind fahra will på wägen
och alt folcket säye Amen. Deut. 27. 18. Misbruka tu tina
ögon intet till Ståltheet / Bracht och Brål. Pl. 131. 1. Ty stälte
ögon äro **HERREN** en Styggelse. Prov. 6. 17. Icke till
kättia at tu hafwer ögonen fulle med Horerij. 2. Pet. 2. 14. Ty
ögonens Begärelse är icke af Fadrenom / uthan af
Werldenne / och Werlden förgås / och hennes Lusta. 1.
Joh. 2. 16. Slå tig icke till Fyllerij / ther igenom mången sin
Syn förlorat hafwer och mången ännu förlorar; Uthan up-
håf tin Ögon till then som i Himmelen sitter / och säg: Jag
löfter min Ögon up till dig / tu som i Himmelen sitter.
Ty såsom Tienarens Ögon see uppå thetas **HERRES**
Händer såsom Tienarinnos Ögon see uppå sina Herus
Händer. Altså see vår Ögon uppå **HERREN** vår Gud /
till thes han oss nådelig warder. Pl. 123. v. 1. 2. See med
tine Ögon på naturens Book / ther med hans osynliga wä-
sende /

sende / och hans ewiga Krafft och Guddom warder bestödat.
Rom. 1. v. 20. och wändt tin Ögon til then heliga Skrift / at
tu then flitigt igenomläser och ransakar Joh. 5. 39. Cap. 20.
v. 32. at tu Gud måtte lära rätt känna Joh. 20. 32. HErrans
Wägar see / och på them wandra. Ty then är såll som haf-
wer Lust til HErrans Lag / och talar om hans Lag både Dag
och Natt. Pf. 1: 2. låtandes hans Ord wara ett Ljus på si-
ne Wägar / och en Lychta för sina Fötter Pf. 19: v. 105.
achtandes ther på lijka som på ett Ljus som skijn uthi ett
mörckt Rum / så länge thet dagas / och Morgonstier-
nan upgår i sitt Hierta. 2. Pet. 1. v. 19. För alt see på HErr-
rans Öga / som alt seer och förstår. Ty HErrans Öga är
itt upseende Öga Prov. 15: 3. Syr. 17: 14. C. 39. 24. reent och
klart Öga / klarare än som Solen. Syr. 23. 28. Ett rättfär-
digt Öga Ezech. 7: 9. ett Håmbde Öga. Litt Öga fast än
thet annat seer / så kan thet dock intet see sig sielfft. Men tu
see på tig sielfwan / at tu må lära känna tin Swagheet / och
lära rätt bära tina Bårdo.

Seer tu huru then gamla alltid wakor / så achta tu
tig / at tu icke förmycket sofwer. Ty thet förlorar Tijden
som är then ädlaste på Jorden. Förskämmer Kroppen.
Som Wattnet förruttnar / och Järnet förrostas när thet in-
tet brukas. Alltså förskämmas snart en Menniska när hon
af Lättia betages. Sinnet warder ther igenom förkränct /
Förståndet förörkat / Armod kommer ther ofwan på som
en Wandrare / och Fattigdom som en bewäpnat Man
Prov 10. v. 5. C. 24: 33. 34. Uthan war tu redo om Morgonen
bittida upstå / och til Arbete at gå / Pf. 104: 22. 23. at tu före
än Solen upgår / tackar Gud / och träder fram för ho-
nom när Luset upgår. Sap. 16: 28.

Förnimmer tu huru then gamla antingen illa hörer /
eller aldeles Hörslen beröswat är / så förachta honom intet
förthen skull: Tuskal then döfwa intet banna / ty tu skal

S

fruchta

fruchta **H**Erren tin **G**UD Levit. 3. 19. Uthan bruka tin
Hörsel så / at tu flitelig gifwer acht på **G**UDs Ord / ja stadig /
förständig / nyttigt / at tu thet bewarar i ett godt
Hierta och bär frucht i Tolamod Luc. 8. 15. C. II, 28.

Mercker tu / huru **H**ufwud och **H**als med **A**rlarna /
begynna för them **A**lderstigna at luta / så erkän thet för en stoor
Wälgerning / at tu går här med en wälskapat **K**ropp och **L**e-
Kamen / ther medh tu tin **W**erf och **A**hrender wäl förrätta
kan. Ingen större **S**äfwa kan här i lekamligh motto wara.
Therföre **P**oëten sagt:

Si ventri benè, si lateri est pedibusque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus

Thet är:

När **H**and och **F**oot när **B**uuk och **M**aga /
Wäl är till pass / hwadh har man klaga?
Haa en sund **K**ropp / war' wäl till modz /
Ar bättre än all **W**erldzens **G**odz.

Misbrukas sådant intet / som **Z**ions **D**öttrar / hwilka gingo
medh rakom **H**als / med färgat **A**nsichte i sitt swankande och
hade kosteliga **S**koor på sina **F**otter. **T**y öfwer sådana wil
HErrans **H**åmbdedag komma / så at thet skal wara
Stand för goda **L**ucht / och ett löst **B**and för **B**älte /
och ett skallot **H**ufwudh för krusat **H**äär / och för en
wiidh **M**antel en **T**rång **S**äck 2c. Es. 3. v. 16. 24. Uthan
halt tigh hårt wiidh **O**dmiukheten / ty **H**Erren gifwer the
Odmiuka sina **N**ådth 1. Pet. 5. 5.

Seer tu the **g**amblas **G**råhäär / så hålt them för thetas
Heders **E**rona / och ålska sådana som them medh **H**eder bära /
affalt **H**ierta. **T**y the äro **W**erldzens **H**ålsa Sap. 6. 26.
The äro **S**tolpar och **P**elare / uthan hwilka **W**erlden och
Regementet intet kan bestå / såsom **H**istorierne och **E**xem-
pel jempte **F**örfarenheten wittna. **T**herföre och **G**UDh be-
falt: för ett grått **H**ufwud skal tu upstå / och åhra the **g**amb-
la **L**ey.

lä Lev. 19. 22. Och såsom Grååhååren på Rättfärdighete-
nes Wäg fundne warda / så bestija tigh altijdh på then Wä-
gen wandra / och winlåg tigh at lära Wijsheet. Ty han är
the rätta Grååhååren Sap. 4. v. 9. Och at tu them måt-
te finna / så hålt tigh till then gamla / som medh Åhren
mycket hafwer erfahrit / lär af honom och lydh honom. En
ung Nächtergaal / när han hör gammal siunga / så tigger han
stilla / at han motte lära foga sin Röst effter honom: altså sko-
la unga höra och lära af the gamla / hwad them står till gö-
randes / och hålla sigh effter theas trogne Råd och Förmanin-
gar: äntlig effter then heliga Skrifst / ty hon är nyttig till
Lärdom / till Straff / till Bättring / till Tuchtan i Rätt-
färdigheet / at en Gudz Menniskia skal wara fullbor-
dat / till alla goda Gärningar skickelig 2. Tim. 3. v. 16. 17.

Thet andra Stycket.

Om Alderdomens Tröst.

Det är 3. Ord till betrachtande. Förkasta / öfwer gif /
Förlåt ty han beder. Förkasta migh icke / öfwer gif
migh icke / förlåt migh icke. Såsom han medh the
3. förra Orden / Alderdom / Swagheet / Grååhååren / haf-
wer gifwit till kånna sin Brist / så gifwer han nu medh thessa
Orden till kånna sin Tröst. Wij mågom ock här tillsee / hwad
Kraft hwarthera Ordet medh sigh förer.

1. Säger han: Förkasta migh icke. Förkasta / Tages
icke i then heliga Skrifst i en Mening. Thet betydter 1. Pro-
prië, eller egentligen en Ting bortkasta / såsom thet ståår
skrifwit om Juda Matth. 27. v. 5. Athan togh the 30 Silf-
penningar och kastade them bort i Templet. Såsom
ock Levit. 1. 16. at Presten wijdh Brånne offret af Foglar / skul-
le kasta thes Kråswa medh Fiedrarna wijdh Altaret

F ij

öster

öster uth på Askohopem. Och Predikaren talar: förkasta
Steen hafwer sin Tijdh Eccl. 3. v. 5. I hwilken Bemärck-
kelse thet och tages Exod. 15. v. 25. 2. Reg. 2. v. 5.

2. Och Uthom sin egentliga Bemärckelse antingen
ien god Mening såsom thet tages Eccl. 11. 1. Hwarest/pro-
jicere panem suum secundum aquas. Thet är: Kasta/ eller
låta sitt Bröd fara öfwer Watnet/ är så mycket/ som gö-
ra then fattiga godt och gifwa honom Almosa. och Danielis 9.
v. 18. 20. Hwarest projecere deprecationes nostras coram
DEO. Thet är: Kasta vår Afbön / eller liggia medh
vår Bön in för Herren/ är så mycket/ som Gud ödmu-
keligen åkalla och bidia. Och kasta Synderna baak om
Ryggen / är så mycket som aldeles förlåta och till gifwa Syn-
den. I hwilken Mening Michæas prissar Gudz Godheet
och Barmhertigheet medh thetta Ordet/ säyandes Cap. 7. 19.
Han skal ännu förbarma sigh öfwer oss / slå våra Mis-
gerningar neder / och kasta alla våra Synder uthi Haf-
zens Diup. Thet är: Han skal så förlåta Synderna/at the
aldrig mera skola komma för honom / uthan aldeles blifwa
till intet. Sammaledes och Hiskias säyandes: Tu haf-
wer kastat alla mina Synder baak om tin Rygg. Es. 38.
v. 17. Eller ock i en Ond Bemärckelse. Såsom kasta i
Diupet/ är så mycket/ som fördränckia. Såsom man seer af
Exod. 15. 15. Hwarest thet säyes / at tu Gudz hafwer kastat
the Egyptier i Diupet/ hwilken Gudz stoora Krafft och un-
der Leviterna i Nehem. 9. Capit. v. 11. berömma: säyandes
Tu hafwer åtskildt Hafwet för them/ så at the gingo
torre mitt igenom Hafwet/ och kastat theas förföllia-
re i Diupet / såsom Stenar i mechtig Watn. Ther af
är kommit at thet säyes / kastas i Hafwet / som aldeles för-
loras/ så at thet aldrig mera kommer in för Menniskio Ögon
Jer. 51. v. 63. 64. Apoc. 18. v. 21. Hwarföre thet i forna Tijder
war ett ganska stort och förträffeligt Straff / at man the
brokli-

brokliga fastade i Hafwet / at the nemligen såsom wederstyg-
geliga Ting aldrig mehra skulle komma i Menniskio Åsyn.
Ther på och Christus pekar hoos Matt. 18. 6. Marc. 9. v. 42.
Luc. 17. 2. Altså betyder kasta ifrån sin Åsyn / så mycket som
medh Ögunst och Brede något / såsom en wederstyggelig
Ting / ifrån sigh skillia / thet intet achta / uthan medh högsta
Flit wedersaka och lämna i Förderfvet / 1. Reg. 9. v. 7. 2. Macc.
2. v. 28. Ty Gudh lämpat talet effter våra seder / effter wij
gemenligen the Ting / som wij intet älska och sköta; uthan
hata / och hafwa Wederwillia emot / och styggias wiid / plåga
gemenligen skiuta ifrån oss och bortkasta. Här på seer nu Da-
vid, när han säger: förkasta mig icke ifrån ditt Ansichte.
Williandes så mycket säya: Herre fast ån iagh såsom en groof
och stor Syndare / ja såsom then största / then alr agrufweligaste /
Straff hafwer förtient / at iagh aldrig skulle niuta någon
Hielp; Dock troor iagh / tu migh intet förskuter och i tin
Brede på yttersta Förderf låter komma / uthan till Nåde
anammar / min Alderdoms Skräpligheet anseer / och tig öf-
wer mig förbarmar / som iagh ock innerligen ther om beder.

2. Öfswergif mig icke. När thetta Ordet brukas om
Menniskior / så betyder thet så mycket / först och fremst / som
sigh ifrån en afföndra / ifrån en wiika / som skrifwit ståår
Gen. 2. v. 24. Förthenkul skal man öfswergifwa Fader och
Moder och blifwa wiidh sina Hustru. Och Boas sagdt till
Ruth, tu hafwer öfswergifwit tin Fader och tina Moder
och ditt Fadernesland / och farit till thet Föld som tu
tillförende intet kände. Ruth 2. v. 11. 2. Baal om Ang-
gen lämna och ther ifrån gåå / som skrifwit ståår om Lärjun-
garna: The öfswergifwo strax Näten och fölgde ho-
nom. Item: strax öfswergifwo the Båten och sin Fa-
der och fölgde honom Matth. 4. v. 20. 22. I hwilken Me-
ning Petrus sagt till Christum: Sij / wij hafwa öfswer-
gifwit all Ting och följt tigh / hwad skole wij så thes
före?

före? Ther till Christus swarade: Swar och en som öf-
wergifwer Huus / eller Broder / eller Syster / eller Fa-
der / eller Moder / eller Hustru / eller Barn / eller Äkrar /
för mitt Namn skul / han skal få hundradfalt och årf-
wa ewinnerligit Liff Matth. 19. v. 27. 29. 3. En i sin Nöd
intet achta; uthan aldeles hielploös låta / som synes af Da-
vidz klagan: Min Fader och min Moder öfswergifwa
migh / men HERren uptager migh Ps. 27. 20. Och af Sa-
lomons Ord: Godz gör många Wänner; men then
Fattiga warder af sinom wännom förlåten. Prov. 19. 4.
4. Enom intet så mycket Liffzmedel gifwa eller låta / som han
sigh till Nödorsten uppehålla kan: Som man kan see Deut.
12. v. 19. Tagh tigh wara / at tu icke öfswergifwer Le-
viten, så länge tu lefwer på Jordenne.

När thetta Ordet tillågnas GUDH / betyder thet så myc-
ket / som medh sin Nådhan ifrån en wifka / honom hielp-
loös låta / låta honom fara will / på sina skadeliga Wä-
gar / at han faller ifrån then ena Synden i then andra /
som HERren sielf igenom sin hotelses Ord låter see Deut.
31. 17. Min Brude skal förgrymma sigh öfwer them
på samma Tijden / och iagh skal öfswergifwa them och
fördöllia mitt Ansichte för them / at the skola förtärde
warda. Som och HERren sade igenom Semaja till Reha-
beam och till the öfwersta i Juda. Thetta säger HERren: I
hafwen öfswergifwit migh / therföre hafwer iagh öfwer-
gifwit eder i Sisaks Hand. 2. Par. 12. 5. I sådan Mening
hafwa och the gudfruchtige och fromme tagit thetta Ordet /
som inbillat sigh i sitt Kors och Bedröfwelse / at GUDH them
intet meera welat hielpa / intet höra theras Böön / intet
afwaria theras Fiender / och intet beskåra hwad theras Hier-
ta begårar / GUDH hafwer them ifrån sin Ögon förskutit han
hafwer förgåtit wara nådelig och sin Barmhertighet til-
lycht för Brede skul. Som Gideon i then Meninggen talade
när

när han sade till HERRans Engel: Min HERRe/är HERren med of hwij wedersars of alt thetta / och hwar är alle hans Under/ som wåra Fäder hafwa förtalt of och sagt: HERren hafwer fördt of uthur Ægypten? HERren hafwer nu ofwergifwit of i the Midianiters' Händer. Jud. 6. v. 13.

Twert om / när thet nu säges om Gudh / at han intet förläter / så betyder thet så mycket / at han för them förer / them bestyddar och uppehåller / och them alt godt bewissar. Som HERren sielf gifwer sådant tillkänna / när han så talar Deut. 31. v. 6. 9. Warer tröste och wijdh godt Mod / fruchter eder intet och grufwer eder intet för them / ty HERren tin Gudh skal sielf wandra medh tigh / och skal icke draga Handena ifrån tigh / ey heller förlåta tigh. Men HERren sielf går för eder / han skal wara mechtigh och icke draga Handenna ifrån / icke heller förlåta tigh: fruchta tigh intet. Såsom och i samma Förtröstning till Josuam. Såsom iagh hafwer warit medh Mose, så skal iagh och wara medh tigh. Iagh skal icke ofwergifwa och förgåta tigh Jos 1. v. 5. I hwilken Mening och David sade till sin Son Salomon: War tröst och frijmodigh och gör så / fruchta tigh intet / och war icke försträckt. HERren Gudh min Gudh skal wara medh tigh / och skal icke draga sin Hand ifrån tigh / eller förlåta tigh. 1. Paralip. 29. v. 20.

I thenna Meningen beder ock David i thetta rummet när han säger: ofwergif migh icke / som han och i then Meningen talat Ps. 9. v. 11. Therefore hoppas till tigh the som titt Namn känna / ty tu förläter icke them som sökia tigh HERRe. Ps. 37. v. 25. 28. Iagh hafwer ung warit och är gammal w orden / och hafwer ännu aldrig sedt then Rättfärdiga förläten / eller hans Sådhefter Bröd gå. Ty HERren älskar Rätten / och ofwergifwer icke
sina

mina Heliga/ ewinnerliga warda the bewarade. Therfore
han som här beder Pf. 38. v. 22. Förlåtmig icke HERR min
Gudh / war icke långt ifrån mig / skynda tigh at gō-
ramig Hjälp. Såsom och Pf. 119.
v. 8. Mina Rätter wil iagh hålla / öfvergif mig dock al-
drig. På hwilken Bön han blifwit så styrckt / at han Pf.
94. v. 12. 13. 14. sagt: Säll är then som tu HERR tuch-
tar / och lärer honom genom tin Lagh. At han Tolas
modh hafwa må när illa går / till thes then ogudachtiga
Grafwen beredd warder. Ty HERRN skal icke förs-
kasta sitt Föld / eller öfvergifwa sitt Arff.

Thet tridie Ordet heter Förlåtmig / förlåtmig icke /
min Gudh i Alderdomen när iagh gråa warder. Hwil-
ket Ord lyder full något litet annorlunda än som thet förra
Ordet / men hafwer dock samma Krafft och Bemärckelse / med
thet samma / som thet och medh samma och lijka lydande Ord
medh thet förra / i Grundspråket warder uthfört. At han
thet samma repeterar, låter han see 1. Sin Trågenheet och
brinnande Andacht i Bönen. 2. Sin Tro och Förtröst-
ning. 3. Sitt goda Tolamod / at / om HERRN icke så strax
wille hjälpa / han dock oförtruten wille wara under koret
HERRNS Hjälp at förbjuda / och medlertijd oförtruten i Bø-
nen wara.

Blifwer altså Summan eller korta Innehållet af Davids
Bön thenna. I min Ungdom hafwer iagh mycket uthstådt
och lidit. Thet hafwer iagh kunnat manligen igenom gå
medh tin Hjälp; Men nu blifwer iagh förswag / hjälp mig
förthenskul och öfvergif mig icke allerkäreste Fader / hwadh
woro iagh thet medh tient / at tu wäl hjälpt mig igenom i min
Ungdom / och tu nu / när iagh gammal / gråa och swag är / will
mig hjälplöds låta. Thet woro lijka mycket / såsom man
medh fogeligit Wäder woro faren öfwer Hafwet / och man då
skulle lijda Skepsbrot / när man wille tråda till Hamn.
War

Var tu mig en Stöd och Staaf i min Alderdom / ty tu thet
lofwat! Som han ock gör Ef. 46. v. 1. 2. Hörer mig i aff Ja-
cobs Huus och alle Aterlesde af Israels Huus / i som i
Lijfwet bärens / och i quede ligger. Ja / iagh skal bära
eder in till Alderen och in till thet i gråa warden / &c.

Här seen i nu alla Sambla / hwarest i säker Tröst och
Uprättelse hafwen / nembligen i HERRANOM som är alla
trognas Starckheet och Tillflycht Ps. 46. v. 1. Han är
then som lägger Bördan på / hielper of ock Ps. 68. Then
som sielf säger: Jagh är HERREN tin Gudh then helige
i Israel / tin Frelsare / för migh skola böya sigh all Snå /
och alla Tungor swäria och säya: i HERRANOM haf-
wa wij Rättfärdigheet och Starckheet Ef. 43. v. 3. & 45.
v. 23. Ty HERRANS Namn är itt fast Slott / then Rätt-
färdiga löper tüt och warden beskärmat Prov. 18. v. 10.
Till honom hafwer David haft sin Tröst och Tillflycht / ther-
före han här i Psalmen bidit som man seer v. 1. HERRE iagh
förtrostar på tigh v. 3. Var mig en stark Tröst tüt
iagh altidh fly må v. 5. Tu äst min Tillflycht HERRE /
HERRE / mitt Hopp alt ifrån min Ungdom &c. v. 6. Till
hwilken han och i thenna Text continuerar, och seer han serdeles
på Försoningenes Mestare / Jesum Christum / i ty at han v. 2.
beder / frels mig igenom Rättfärdigheet / ty han allena
är of giord till Rättfärdigheet 1. Cor. 1. v. 30. Igenom
hwilken wi hafwa Tillgång till Fadren igenom trona Rom.
5. v. 1. för hwilkens Förtienst wi i bönen kunna framkomma
till Gudh therefore han sielf sagt: Alt hwad i bidien Fadren
i mitt Namn / thet skal han gifwa eder Joh. 16. v. 13. om
hwilken Paulus skrifwer: Gudh hafwer Christum för-
högt / och hafwer gifwit honom ett Namn som ofwer
all Namn är / at i Jesu Namn skola böya sigh alle
Snå / thetas som i Himmelen och på Jordenne / och
under Jordenne äro Phil. 2. v. 9. Hwilken och är en sådan

G

HERRE /

Herre/som och Englarna tillbidia Heb. i. v. 6. Hvilka
heela then himmelska Hären en Loffsang siunger och säger:
Lambet som mördat är / är wärdigt till at taga **Krafft/**
och **Rijkedom/och Wijsdom/och Starckheet/och Ah-**
ran/och Prijs och Loff.

Then som intet **Råd** hafwer / han will gärna **Råd** sö-
kia. Här finner tu o **Menniskia** **Råd**h icke allenast i Ung-
domen / uthan ock i högsta **Ålderdomen** ty han är **skoor** i
Rådh och **mechtig** i **Gärningar**.

Man söker gärna **Hielpen** hoos the **Wijsa**. Thenne **Her-**
ren är then **rätta** **Hiertans** **Ransakaren**/som weet icke allenast
i hwad **Nödh** och **Fahra** tu står / och huru tu ther **uthinnan** är
till **modz**. Ty intet **Creatur** är för honom **fördolt** / alt är
bart och **uptächt** för honom. I honom äro alla **Wijs-**
doms **Skatter** förborgade / så at han intet behöfwer taga
Wittnesbörd af någon / ty han weet icke allenast hwadh i
Menniskian boor : Uthan han och weet tusende **Medel** och **Wä-**
gar at **hielpa**.

Then som **swag** är han söker sig **Kraffter** hoos then
Starckare. Thenna är then **Allrastarckesta** / större än
som alla **Gudar** / hafwer **Wälde** öfwer **Lifswet** och **Döden**.
Hwad han wil / thet måste skee / ingen kan hans **Hand** wärja.
Han är en **GLDh** öfwer alt / wälsignadt i **Ewigheet**. Om hwil-
ken **David** säger : **Wär GLDh** är i **Simmelen**/han kan skaf-
fa hwad han wil **Pf. 115. v. 3. &c.** Ein **Olycka** kan han wen-
da / thet står alt i hans **Händer** / han är ett **Fäste** i **nöde-**
nes **Tiidh** **Nah. i. v. 7.** Hwad han **biuder** thet skeer i **rätts-**
ten **Tiidh** **Syr. 39. v. 24.** All **Hielp** som i **fordomdags** och
sedan någon **Tiidh** **skedd** är / then hafwer han **giordt** / och när
han **hielpa** will / så måste thet skee **Jud. 9.**

Man söker **Hielpen** hoos then som **beredwilligast** är.
Han är then **Allraberedwilligaste** / som hwar och en till sig
kallar och säger : **Commer** till **migh** alle i som **arbeten** och
ären

ären betungade/iagh will wederqweckia eder/at i skolen
få Roo till edra Siälur Matt. II. v. 28. Thet skal skee för
än the ropa will iagh swara/ och medan the ännu tala/
wiliagh höra Ef. 65. v. 24. **H**Erren är när allom them
som åkalla honom/ när allom them som medh alswar
åkalla honom. Hangör hwad the Gudfruchtige begä-
ra och hörer theas Koop och hielper them Pf. 145. v. 18. 19.
Haf tin Lusti **H**Erranom/ han skal gifwa tigh hwad
titt Hierta begärrar/ Pf. 37. v. 4. En spettelst Man ropade
de till honom och sade: **H**Erre om tu wilt så kan tu göra
migh renan. Strax rächte han sina Hand uth/ rörde wijd
honom och sade: Jagh wil/war reen. En Blind/ wijdh Je-
richo, ropade: **J**esu Davids Son warfunna tigh öfwer
migh: Strax swarade han: **H**ast tin Syyn/tin Troo haf-
wer frälst tigh Matt. 8 v. 25. Luc. 18. v. 12. Han hielper tigh
i tin Kallelse 2. Cor. 3. Joh. 15. v. 5.

Han hielper i hwariehanda Tillstånd / i Medgån-
gen: ty/at oss wäl går/thet kommer altsammans aff **H**Erra-
nom. En Menniskia kan intet taga/uthan thet warder
henne gifwit aff **S**immelen Joh. 3. v. 27. All god och
fullkomlig **G**afwa kommer ofwan effter ifrå liusens
Gader Jac. 1. v. 27. **I** Motgången/ antingen at han aldeles
borttager Bedröfwelsen / eller och lagar / at **B**ördan blifwer
oss möjelig och intet altsförswär. Swarföre David säger:
Lofwat wari **H**Erren dageliga / **G**udh lägger oss ena
Bördo uppå/men han hielper oss och / Sela. **W**ij haf-
wa en **G**udh then ther hielper / och **H**Erren **H**Erren
then ifrån **D**öden frelsar. Pf. 68. v. 20. 21. Och Jeremias be-
der: **H**ela migh **H**Erre/så warder iagh heel/hielp migh/
så warder migh hulptit. Han hielper i yttersta **D**ödzens-
Stund. Fast än then helfwetis Fienden sigh uthrustar/ at
han motte stilla tigh ifrån all / tin Tro och Förtröstning / så
kan tu dock honom medh **J**esu Hielp öfwerwinna och tröste-
ligen

ligen säya: Swilken är som wil beflaga them som Guld
hafwer uthkorat/ Guld är then som rättfärdigar/hwil-
ken är som will fördöma / Christus är then som lidit
hafwer Döden / ja han är then som upwäckt är / then
och sitter på Guldz högra Hand och manar godt för os.
Rom. 8. v. 33. Om hela Werldzens och Diefwulens Macht/
med all sin Krafft/ wilia bruka sin arga List och Kynne / så är
dock hoos tigh Hielp och Tröst / som os hafwer löst / O HEr-
retu kan them öfwerwinna.

Hwad här wijsd sagt är / kunna alla Christ trogna trö-
sta sigh medh/men serdeles mågen i som af Åhren betagne ären/
låta thet eder lända till Tröst och Hugswalelse. Then go-
de och barmhertige Guden som gifwit sitt Nådes löffte för al-
la/han skal och wäl på eder tänckia och i Alderdomen intet
förgåta. Är icke han som sielf säger: Hörer migh i aff
Jacobs Huus / och alle Återlesde af Israels Huus / i som
i Lifswet bärens och i quede liggen: Jagh skal bära eder
in till Alderen / och in till thet i gråa warden / iagh skal
görat / iagh skal uplyssa och bära och hielpa. Esa. 46. v. 12.
Mercker hwad han här säger. Han bär icke allenast Men-
nistian i Moderlifswet / ther han miolckar henne såsom
miolck / yster såsom Ost / kläder uthi Hund och Kött/
medh Been och Senor sammansfogar henne Job. 10. v.
10. Och all then Tijd hon i Moderlifswet till werer / besknd-
dar och bewarar Sap. 7. v. 2. Icke allenast i födzlen / så han
os uhr Moderlifswet drager Ps. 22. v. 10. Icke allenast
i tillwårande Åhren / så Guld henne besknddar såndandes hen-
ne / sina heliga Englar at bära henne på sina Händer /
at hon intet må stöta sin Foot emot Stenen Ps. 91. v. 11.
Uthan ock så / när Alderdomzens Crona / som är Gråå/
hååren bepryder hennes Hufwud. Han är then som sielf
uthloswat wilia gifwa Aldren och Grååhååren / såsom en
serdeles Skänck och Gåfwa. Therefore när han wille gifwa
Jerusa.

Jerusalem ett serdeles Löffte / såde han: Ther skole ännu
här effter boo på Jerusalems Gator gamla Män och
the som medh Rapp gå aff stoor Alder Zachar. 8. v. 4.
Serdeles hafwer han thet tillsagt the fromma / at / effter
som ett långt Lijf / uthan Wälfärd och Lycksahligheet / intet an-
nat är / än som långt Marter och Quaal / the / jämpte Aldren /
skola äthniuta ett lycksahligt Lefwerne. Min Son / säger
H Erren / förgåt icke min Lagh och titt Hierta behålle
min Bodh. Ty the skola skaffa tigh långt Lijf och god
Ähr och Friidh. Nåd och Trooheet skola icke förlåta
tigh. Prov. 3. v. 1. Swad han lofwar thet håller han och
wifferliga / ty H Errens Ord är sanfärdigt Ps. 33. v. 4. Han
hafwer bewijst thet på sin Tienare Mose. Ehuru wäl han
war 120 Ähra gammal / så han blef död / så wordo dock lijk-
wäl hans Ögon intet mörkt och hans Kinder woro in-
tet förfalna. Deut. 34. v. 7. Afwen ock på Josua fölglaga-
re / Caleb, hwilken förthenskul kunde säna: Sij jag är nu på
thenna Daggh fem och ottatijo Ähra gammal / och är ännu
nu i Daggh så starck som jag war på then Dagen / så Mose
sände migh uth: Såsom min Macht war på then Tij-
den / så är hon ännu til at strijda / och til at gå uth och in.
Jos. 14. v. 11. Thet samma hafwer han bewijst på andra i senare
Tijder. Drelincourt han skrifwer i then 25 Bes. pag. 321. at man
haft Exempel i Francrike / at trogna Siälesörjare / på sitt
hundrede ålders Ähr / ännu predikat / och at en Pastor i Enge-
land / på sitt hundrede och sextonde Ähr / hafwer stigit up / och
thet samma giordt. Theslikest / at Petrus Molinæus på sitt
90 Ähr / ännu skrifwit lärde Böcker / medh flere sådana E-
xempel, som han ther införer. Ja Skrifften wissar til öf-
werflödth / at icke allenast H Erren Gudh begåfwat the Gudh-
fruchtige och til Ähren komne med goda Kroppens Kraffter;
uthan och hafwer beskärmat och frelsat them uhr stora Fabr-
ligheet och rijseligen ther jempte wälsignadt. Isac måste

för dyr Tijdh skull reesa til Abimelech the Philisters Konung
i Gerar/ och war i stor Fahra; men HERren war hans Be-
skydd/ at han bödh Abimelech och allo Folkena och sade:
Hwilken som kommer wiid thenna Mannen och hans
Hustru/ han skal döden döo/ och Isac sadde ther i Landet/
och fick thet Åbret hundrade falt/ ty HERren wålsignade ho-
nom/ och han war en mechtig Man/ Gen. 26. 21. En Tijdh
war thet/ på hwilken Joseph måste lijda Tråldom i Fån-
gelse: men thet wardt en annan Tijdh/ på hwilken han wardt
upsatt til en Förste och regerande Herre öfwer hela Ægypti-
Land. Gen. 32. v. 1. &c. Cap. 41. 1. Måste icke Elias fly i Sk-
nene för Jesabels Tyrannij och Brede? Ther han för An-
gest och Nödth skull önskade sigh döden/ lade sigh under ett
Enebårstråå och insomnade i sin Bedröfwelse: Men Gudz
Hielp war hoos honom; Han affärdade en Engel medh Watn
och Bröd hwilken honom upwächte med Befalning/ han skulle
åta och dricka 1. Reg. 19. v. 4. Så hafwer han wårdat sigh
om the sin i forna Tijder. Han förbyter icke ån i Dagh sitt
goda Hierte lag och Sinne/ icke i wår Ålderdom mera ån Ung-
dom. Ty thenna Guden är wår Gudz alltiidh och
ewinnerliga / han förer of såsom Ungdomen Ps. 48. v. 15.
Han är wår Gudz ifrån wårt Modersliif Ps. 22. v. 11:
Han håller of wiid Macht genom sin Rättferdigheetz
högra Hand Es. 41. v. 10 Therfore han säger: Fruchta tig
intet/ ty iagh hafwer förlossat tigh/ iagh hafwer kallat
tigh wiidh titt Namn/ tu åst min. Ty om tu går ige-
nom Watn/ will iagh wara när tigh/ at Strömarna
icke skola dränckia tigh/ och om tu går uthi Elden/ skal
tu intet bränna tigh/ och Logan skal intet bjuta på tigh.
Ty iagh är HERren tin Gudz/ then Helige i Israel/ tin
Frelsare Es. 43: v. 1. 2. 3. Han hafwer uthwaldt of/ och will
hålla of såsom en Signezring Hag. 2. v. 24. Han will
bewara of såsom Ögnastenen/ och bestärma of under si-
na Win-

na Vingars Skugga. För the Ogudachtiga som of
förhåria / för våra Öwänner som effter våra Siäl stå
alt omkring. Pl. 17: v. 8. 9. Han wil bära of på sina
Vingar Deut. 32. v. 11. Och försambla of under sina Win-
gar såsom Hönan sina Kycklingar Matt. 23. v. 27: Kom-
mer nu tå them Aldrigom någon Skräpligheet tillhanda / så
är tå theas Tröst / at the i Gudh en trogen Hielpare hafwa.
Gifwer han intet allom så stoor Styrktio till Kroppens
Kraffter / så gifwer han dock them som honom fruchta stoor
Krafft och Förmåga på Siälens Wagnar / at man i Gudh
hafwer all sin Förnöyelse och säger medh David: **H**Erren är
mitt Lius och min Sälso / för hwem skulle iagh fruch-
ta migh. **H**Erren är min Luffz Krafft / för hwem skul-
le iagh grufwa migh Pl. 27. v. 1. 2. Och medh Jacob som war
mått af Åhren försakar thetta jordiska medh helig långtan
effter thet himmelsta: säyandes: **H**Erre iagh wänter eff-
ter tina Sälso Gen. 49. i samma Sinne medh then gamla
Simeone: **H**Erre nu låter tu tin Tienare fahra i Frijd /
ty min Ögon hafwa sedt tina Salighet.

Hwarföre alle som ålderdomens Tunga måste draga /
här hoos skola förmante warda / at the låta sigh then intet
så til Sinnet gåå / såsom thet hände them något nytt. Gudh
är som all Ting afmåter effter sin Willia. Och såsom han
gifwer flere eller ringare åhr / så afcirklar han och wårt lij-
dande effter wår Ålder och Kraffter / mindre eller större / såsom
honom thet behagar styrandes thetta Werket så / at thet ente-
lig måste lånda hans Rampn till åhra / och of sielfwa til för-
bättring. Wiidh hwilket wij skole omfatta våra Siälur
medh Tolamodh / och säya medh then gamla Eli: Han är
HErren / han göre såsom honom godt tyckes / 1. Sam. 3.
v. 18. Warda nu tå edra Händer och Armar krafftlösa / så
skeer thet intet af en Händelse / oforsedt och i blindan. Then
Alzmechtige han hafwer thet så förordnat. Utthan hans
Willia

Willia faller icke ett Håar af Menniskians Huswud/
Matth. 10. 30. hwij skal då ens Arm och Hand / uthom hans
willia förswagas. Ther til medh så besinner / at alle Ting
tilwera / at the skola afwera; tiltaga / at the en gång måtte
afstaga; grönstas / at the skola förtorkas; upstijga / at the må-
ste nederstijga; lefwa / at the måste döo. I hafwe ock Unge
warit / at i ock en gång skole Gamble warda; tiltagit at i skole
afstaga; tilwurit / at i skolen föråldras; upstigit at i skolen och
nederstijga / lefwat / at i en gång måsten döo. Skålfwa edra
Lemmar / äro edra Händer swage och krafftlöse / HERRANS
Hand är stark 2. Mos. 3. 19. är stoor 2. Mos. 14. v. 29. af
stoor Krafft och Starckheet / 2. Mos. 32. 11. I hans Hand
ståar Macht och Krafft / i hans Hand ståar thet hwar man
stoor och stark at göra 1. Chron. 30: 12. han skal eder ny Krafft
gifwa / at i upfahra med Wingar såsom Ornar Es. 40.
31. på nytt skal han eder unge göra Ps. 103. 5. Thet war-
der här sådt i Swagheet / men thet skal ther upstå i
Krafft / 1. Cor. 15. 44.

Kunna edra Fötter och Been intet göra sin Tienst me-
ra / hwad willien i ther öfwer söria. Thet skadar eder ingen
ting till eder Siäl och Samwete / goda Namn och Rychte /
ewig Wålfärd och Sahligheet. Allenast / såsom i begyut /
bruker them / effter Förmågan / till Guds Namns ära.
Wandrer medh them in för HERRANOM: i the lefwandes
Lande Ps. 116. v. 9. Wandrer medh them up till HERRANS
Huus / til at tacka HERRANS Namn Ps. 122. v. 4. At i
ther / med swalan motte finna ett bo / ther the sina ungar
läggia / nembligen titt Altare HERRRE Zebaoth. Ther-
näst at i ock bruken them eder Nasta till Tienst / thet är / när i på
eder kallelses Wagar wandren och hwad eder befalt är / tro-
ligen förrätten Ps. 104. v. 25. Bisspringen eder Nasta i hans
Nödh och warden then haltas Foot Job. 29. v. 16. Är Swaghe-
ten så stoor / at i ey förmå gå eller wandra / så går till Gudh
medh

medh Bönem och i en hertans Troo och Förtröstning/och
medh förböner för eder Nästa.

Begynna Tänderna på at fela/ så tacke Gudh/ för
then Tijden i friska och färdiga Tänder hafwen haft. En
stoor och tiock Quarnsten kan och omsider blifwa förnött/
hwad är thet Under/ at ock edra Tänder/ the medh i maten
hafwa till 60. 70. 80. Åhr matit/ begynna fela? Om än skönt
titt måhl och tin Röst förthen skull begynner fattas/ så äst tu
icke thes minder tin Gudh behagelig. Gudh förkastar icke
Barns och Spenebarns Lof och Brist/hwi skulle han förka-
sta the gamblas Röst? Fast än then icke så wälklingande är/
som the ungas/ är hon dock intet mindre behagelig för HEr-
ren/ än the ras. Och hwad i här hafwa mist/ är icke in för
HErranom förlorat. Ty HErren bewarar the Rätt-
färdigas Been/ at icke ett skal förgås Ps. 34. v. 21. Han
skal them igen gifwa på then Dagen 2. Macc. 7. v. 11. Maxi-
milianus then Första af thet Rampne Romerske Kaysare/ haf-
wer intet kunnat fortkomma medh sitt Taal och medh sin
Röst/ at hans Herr Fader/ Kaysar Henrich IV. intet wiste/
om han war Fämut eller Dumb: Men the effter äth/ är
han så wältalig worden/ at han Italienska och Fransöska ex-
pedit hafwer kunnat tala/ at han och förthen skull/ wijd sitt
Kaysarliga Wabl/ i Franckfurt/ aff Rijkzens Furstar höge-
lig berömd worden. Skeer sådant i Tijden/ hwad skal Gud
medh oss göra i Ewigheet?

Begynna tina Sgon warda blöta/ dryppande och rin-
nande såsom Lea Gen. 29. v. 17. Eller tu blifwer mörk-
synt som Jacob Gen. 48. v. 10. Eller heel blind som Isak Gen.
27. v. 1. 22. Såsom ock Eli 1. Sam. 4. v. 15. Ahia Propheten i
Silo 1. Reg. 1. v. 44. Och Tobias Tob. 2. v. 11. Så är thet
full en swår Ting: men hwad är thet Under/ at sådant sigh
på Alderdomen tilldrager? Ett Fönster som står någon
Tijd på ett Huus/ thet warder mörckt och orent. Ett Ljus
S eller

eller Lampa / när Talg och Olia begynner fattas begynner
mörkna. En Spegel förlorar medh Tijden sin Glantz.
Hwad är thet Under när tu brukat tina Ögon till 60. 70. 80.
Åhr / at the begynna mörkna. Tacka tin Gudh / at tu så
lång Tijd / fått Himmelens Ljus medh them beståda / och thet
medh kunnat ledsaga tigh på tina Vägar / fått thet medh
studera i andelige och gudelige Böcker. Huru många äro
som här blifwit blinde födde? Huru många som mist sin
Syn i Ungdomen? Huru många i bästa manliga Åhren?
som Homero, Samsoni, Bellisario, Gallinico hafwer skedt
thesse moste gifwa sikh till Fridz hwad mera tu / som fått
bruka them in i Alderdomen? Hafwer tu intet Ögonens
Ljus / så tacka Gudh för Förståndzens Ljus / hwilket offta
finnes större hoos blinde / än hoos the medh lekamlige Ö-
gon skarpsynte. Appius Claudius, hafwer många Åhr wa-
rit blind / och hafwer dock mera än andra i Regimentet uth-
rättat. Aufidius Prætorius, war blind / war dock thet hoos
en god Rådgifware. Didymus Alexandrinus, war blind /
dicterade lijkwål åthskillige hårliga Böcker. Hafwer tu in-
tet uthwertes Ljus / tacka Gudh för thet inwärtas andelige
nådenes Ljus / at tu i Troone seer HErrans Dag / som
Abraham Joh. 8. v. 56. Hielten / Siloh, som Jacob Gen. 49.
v. 10. När tu thet gör / skal thet på en gång föllia ett ewigt
Ljus / i thet Ljus tijt ingen komma kan eller medh /
fått Förnuft begriipa 1. Tim. 6. v. 16. Man hafwer Ex-
empel / at then som aldrig sedt Werldennes Ljus / hafwer
uthan naturliga Medel kommit till sin Syn igen / såsom här
i Probsterijt på Hoffsta Herregård i Biorckwijck Sochn för
2. Åhr sedan med en Pijsa / som blind född war / skedt är. Ett
stoort Gudz Under är thet / hwad mera skal Herren / på ytter-
sta Dagen / öppna oss Ögonen / fast än the här warda förål-
drade och förmörckte / at wij i hans Ljus / skolom see
Ljus Ps. 36. v. 10. Skolom see HErrans goda i thet
Lefwan

NB.

Lefwandes Landet Pl. 27. v. 3. Stolom skada hans
Ansichte i Rättfärdigheet / ther wij sköna klarstijnande
Ögon bekomma / som skola lysa som Solen. Ty war ströps
liga Krop skal förklarad warda och blifwa Christi
förklarade Lefamen lijk Phil. 3. v. 21.

Runna i ingen sömnpn fatta i edra Ögon / som gemenli-
gen skeer / at then Gambla wakar emedan the Unga sofwä /
wrtider sigh nu på then ena / nu på then andra Sijdan / läng-
tar och suckar : hwad lijder Natten : hwad lijder Nattens
Wäter wijdh godt Mod / i skolen snart få roligen sofwä / icke
i 77 Åhr / som Epimenides, eller 190 Åhr / som skrifwes om
the Siu software (om så elliest sant är) uthan så länge som
Werlden ståår / in till yttersta Dagen / tå eder Herren / sampt
alla af sömnpnade i HErranom / upwäckia och till sigh föra
skal / at i hoos HErranom ewinnerlig wara och blif-
wa skolen i. Thefl. 4. v. 17. allenast achter eder / at icke / på
eder Ålderdom förmycket bekymren eder om Werlden / och
then timmeliga födan / som sombliga giordt / ther af Cicero
blifwin förorsakat at skrifwa / Quo minus via restat, eo plus
quæritis. Ju minder Memistian hafwer igen at lefwa / ju
mera trachtar hon effter at ega : uthan täncker fast ther på /
at then som födt eder till 60. 70. 80. Åhr / han skal intet låta
eder af hunger döo. Så länge som han gifwer Liffwet / så
länge skal han och gifwa födan. Ty Liffwet är mera än
som Maten Matt. 6. v. 25.

En stoor Ting kan tig wara beröfwat / när tu mister tin
Hörzel / ty igenom hörzlen talar then ena Menistian medh
then andra / och kan lämpelig umgås medh then andra. Hon
kan ther medh fatta och lära / hwad hon weta will / serdeles
Gudz Ord / kan ock ther medh fatta Klang och Sång / liud af
wälfkingande Instrumenter, och sig ther af wedequäckia som
David ther medh wedequäckte Saul I. Sam. 16. v. 23. Haf-
wer tu thenne Skatt förlorat / så tänck thet är af HErra-
nom

nom kommit. **H**oo hafwer then **D**öfwa och **D**umbe
giordt? hafwer icke thet **H**Erren giordt / Exod. 4. v. 11.
Hwij will tu ther emot knorra och morra? Kan **W**erket
säya till **M**ästaren: **H**wij gör tu migh så? **H**afwer icke
en **K**rukofmakare **M**acht / af en **K**lump göra thet ena
Fatet till **H**eder / thet andra til wanheder? Rom. 9. v. 2.
Hwad will tu medh tin **G**udh tråta / at han tigh så eller så
hafwer giordt? **S**äg mycket mera med **J**ob: **H**Erren gaf /
HErren tog / wälsignat ware **H**Errens **N**amn
Job. 1. v. 21. **W**ee then som medh sin **S**kapare tråter / nemli-
ligen **K**rukan medh **K**rukofmakaren. **M**on leret säya till
Krukofmakaren / hwad gör tu? Es. 45. v. 9. **W**ar hel-
ler wijdh godt **T**olamod och säg: **J**agh måste thetta lijda /
HErrens högra **H**and kan all ting förwandla. Pf. 77.
v. 11. **F**ör uthan thet / tu i medlertidh intet hörer thenne
Werldennes förargeliga **W**äsende / så kan tu hafwa tigh til
wederqueckelse / at han en gång tina **O**ron öpna skal. **H**an
hafwer medh itt **O**rd / **H**ephetha, giordt then **D**öfwa höran-
de / Marc. 7. v. 33. han kan tigh åter hörande göra / hans **H**and
är intet förkortat Es. 59. v. 1. **T**het galler honom lijka mycket.
Hans **H**and till at hielpa hafwer intet måhl / ehuru stor
som skadan är **T**het är mycken förlofning när honom
Pf. 130. v. 7. **I** thet ewiga **L**ijfwet / i then lefwande
Gudz **S**taden / thet himmelska **J**erusalem / så the kom-
ma til then otaliga **E**nglaskaren / och til the förstföda-
das **F**örsamling som i **H**immelen beskriwen är och
till **G**udh som alla dömer / och til the fullkomliga
Rättfärdighetenes **A**ndar / och til nya **S**ablighets
Medlarnen **J**esum / och til ständelse blodet som bät-
tre talar än **A**bels **B**lod Heb. 12. v. 22. 23. **S**å skal theras
Hörfel / som andra **U**thwaldas wara fullkommen / så the /
skola wara the heliga **E**nglar lijke Matt. 22. v. 20. Luc.
20. v. 36. **M**edh them och alla **U**thwalda ett frögderijkt **S**äll-
skap

skap hafwa. Ps. 64. v. 4 it. 126. l. 2. Ef. 35. v. 10. Skola medh
them **Helig/ Helig/ Helig/** instamma / och sunga Ef. 6. v. 3.
medh then ewiga wijsan **Lof/ och Åhra/ och Prijs/ och**
Macht ifrån Ewigheet till Ewigheet Apoc. 5. v. 9. 13.
it. 14. v. 2. 3. Allenast see till/ at tu i Wålmachten hör gärna
Gudz Ord/ och i godt Hierra bewarar/ och bår Frucht i godt
Tolamod Luc. 8. v. 15.

En kostelig Ting är Hufwudet/ Domicilium & offi-
cina sensuum, ett **Hårberge och Werckstadh** för the
Menniskliga Sinnem/ hwilket alle andre Lemmar skola
wara underkastade och lydige/ är öfwerst på Kroppen/ at
thet des bättre alle Orter kan see/ **Himmel/ Sool/ Månan**
och **Stiernorna** ther af omdöme om Gudz Allmacht/ God-
heet och **Wijsheet** göra. Men begynner nu Hufwudet sin-
ka/ Halsen medh **Skuldrorna** böija sigh/ at tu medh David
måste gå **krokot och luta** / Psal. 38. 9. Så måste tu icke
skämmas. När en Knopp hafwer länge stådt på ett Torn/
så begynner han omsider at luta och nederfalla. Ett Trå
när thet förgamblat är/ så begynner thet böija sigh neder
medh sine **Dwistar**; En **Stålpe och Stödh** eller **Belare** un-
der **Huuset** kan och förfallna: **Swarsföre** och icke the **Gam-**
ble och **föråldrade Skuldror** som under mången **Börda** haf-
wa gådt. **Påmin tigh** här af/ thet snart lutar för tig neder
i **Grafwen** / ther til en **sadan Skräpligheet** är tigh ett **wist**
Teckn / och bereds tigh til en **Saligh Dödh** / at tu på thet
yttersta måtte medh **Christo** böija nedh titt **Hufwudh**
och gifwa up **Andan** / Joh. 19. v. 30. **Uprat titt Huf-**
wud/ ty tå nalkas tin förlofning / Luc. 21. v. 28. O thet står
ganska illa när **gamble Tiufwar** / för sine föröfwade **Tiuf-**
westrecken / som **Achan** Jos. 7. 20. **Horkarlar** för sin otuch-
tigheet skul/ som the 2. **gamble Domare** / Dan. 13. 9. **Trol-**
packor för sin **truldom** / som **Trollpackan** i **Endor** 1. Sam. 28.
Mördare för sitt **Mord** skul/ som **Joab** 2. Sam. 3. 27. **Hår-**
Dare

Dare för sin Hädelse skul/ som Simej 1. Reg. 2. 28. 44. och an-
dre sljka Misgärningzmån sig fruchta/ at the ingen åhr-
ligh Man töras see under Ögonen.

Komna nu Gråhåren fram / så grufwa tu/ som H. Er-
ren fruchtar/ tigh intet ther öfwer/ ty the äro icke allenast the
Gamblas Åhre-Crona/ Prov. 16. 31. när the medh åhran
äro wårswade och medh åhran warda burne; uthan en
Gudhfruchtig Menniska seer och sin Lust ther af. Ty hwad
kan större prydnad wara i **Församlingen**/ än när man
seer **Gambla** åhrade och wålöfwade Lärare och Predikan-
ter stå i Predikstolen/ för Altaret/ wiidh Dopet och i Bich-
terummet? är icke thet en Hiertans Lust at på see? Hwad
kan för större zirat i **Regementet** wara/ än som man seer
i **Rådet**/ **Gamble**/ förståndige/ wijsa/ erfarne/ wålöfwade
Herrar/ medh sina **Gråhår**/ såsom Mandelträ blomstras/
är icke thet en Hiertans Lust at på see? Hwad kan hårliga-
re prydnad i **Huuset** wara/ eller i gemena **Lefwernet** /
än som at **Husfäderne** antingen i **Huuset** / eller på **Ca-
torna**/ eller i **Gästebudh** och andre åhrliga **Samqwem**/ så-
som **fromme**/ åhrlige/ redlige/ **Gamble** Personer / medh si-
ne **Gråhår** blomstras. Skal och thet icke en Hiertans Lust
wara påsee? Ja sådane **Gråhår** the äro the **Gamblas**
Prydna Prov. 20. 29. När the hafwa medh sig the **Trog-
nas** Fruchter/ som är **Fromheet** / **Gudzfruchtan**/ **Wijsheet**/
Förstånd/ **Försichtigheet** / sanna **Gudzännedom** / **Wålwil-
ligheet** / **Rechterheet** / **Motteligheet** / **Rättfärdigheet** / **Tucht** /
Öngd / **Redligheet** / **Uprichtigheet** / igenom hwilkens exem-
pel **Gambla** och **Unga** warda underwiiste/ lärde och uptuch-
tade. Ja när thesse **Fäder** är **Wijsheet** och **Förstånd**
när sådana **Gambla** Job. 11. 12. Exempel hafwa wij i **E-
noch** Gen. 5. 34. **Abraham**. Gen. 18. 29. i **Tobia** Tob. 4. 1. **Elea-
sar** 2. Macc. 6. 23. 27. 28. **Simeon** och **Hanna** Luc. 2. 28. 38. Ther
öfwer **Syrach** talar och säger: **Ohuru wål står thet när**
som

som Gråhårige wiſſe/och the Gamble Floke/och Her-
rarna förnuſtſrige och förſichtige äro! Thet är the
Gambles Crona/ när the mycket erfarit hafwa/ och
theras Abra när the Gudh fruchta Syr. 25. 6. 7. Hwad
wil tu tigh för tin Gråhåar grufwa/ faſt än Blommorna
på Trå til Jorden falla/ ſlå the lijkwål uth igen/ och grön-
ſkas på nytt. Faſt än tin Gråhåar i Grafwen lagde war-
da/ ſå ſkal tu dock på ytterſta Dagen igen grönſkas och blom-
mas. Arons Staf han grönſkades/ blomſtrades och
bar Mandlar på en Natt Num. 17. 8. Alltså/ faſt än the
Gamble medh ſina förtorkade Kroppar warda lagde i Död-
zens Arck och Kiſta/ ſå ſkola the dock en gång när then Rök-
ſten kommer/ Surgite vos mortui, ſtrar grönſkas/ blomſtras
och upſtå til thet ewiga Lijfwet/ at the lyckeliga och här-
liga Fruchter bära ſkola till ewinnerligt Lijf Joh. 5. Ty
tine Döde ſkola leſwa och medh leſamen igen upſtå.
Waker up och berömmet edet i ſom liggia under Jor-
denna. Ty tin Dagg är en grön März Dagg/ och
Jorden ſkal gifwa ifrån ſigh the Döda/ ſäger H Erren
Eſa. 26. v. 19. Klagar tu tigh/ at tu intet kan åtkillia hwad
godt eller ondt är/ eller ſmaka hwadh tu äter eller dricker/
at tu hafwer en wåmielſe wiidh all Maat. War wiſd godt
Modh/ Gudh ſkal gifwa tigh ſnart Brödh at äta i ſitt Rij-
ke/ at tu ſkalt få ſmaka the ädla Fruchter af Lijfzens Trå.
Ty han ſkal ſkänckia tigh medh Wålluſt/ ſåſom medh
en Ström och tu ſkalt warda drucken af hans Suus
rijke Håſwor Pſal. 36. v. 9. 10.

Kommer då Aldren medh ſina Swagheeter och Bez-
ſwårligheeter/ ſå hålt faſt ſå före/ at Gudz Krafft är mäch-
tigh i the ſwaga 2. Cor. 12. 9. och anamma thetta för thet
båſta Rådet/ at tu kaſtar all tin Omſorg på H Erren/
han ſkal wål förſörja tigh/ ſom David förmanar Pſ. 55.
v. 23. och tänck/ när tina Kraffter aſtaga/ på thet Språket
ſom

som Paulus upfatt utthi 2. Epist. till the Corinth. Cap. 4. 16. andock war uthwärtens Menniskia förgåas / så war / der dock then inwärtens förnyat Dagh från Dag. För- gåas thet Jordiska Lijfwet / så begynnes thet Himmelska. Fahra wij ån skönt ifrån Werlden såsom en Skugge / Psal. 109. v. 23. så skolom wij dock snart i Himmelen skina som Soolen Matth. v. 3. som Stiernor i alla ewigheet. Dan. 12. 3. Ther skal Aldren förswinna med all sin bräcklig- heet / och aldrig igen komma. Här emot skal GUDH en al- tijdh blifwande Ungdom gifwa / i hwilken wij Gudz An- sichte skolom skåda och måtte warda tå wij upwakna effter hans Belåte / Psal. 17. 15.

Men här wijdh skola the gamla / som en sådan Tröst willia åthniuta wara förmante / at the städze liggia i sine Bøner för sin GUDH. Ju swagare ett Huus är / ju bättre man stöder ther in under. Såsom Alderdomen är swagh ja i sigh sielf en Siukdom / så moste han understodias. Bät- tre Stödh kan han intet få / ån af en trogen Bødn och å- kallan. Måge the förthenkul sucka medh David: Förka- sta migh icke i min Alderdom och öfwer gif &c. Thet- ta är thet Arbete / som them lättast förefaller. När Kraff- terna för en uthgammal Menniskia åro så falne / at hon in- tet kan arbeta / intet löpa / intet gå / så kan hon dock till sin GUDH sucka / bidia och ropa. Thetta Arbete the och bäst fram för alla andra kunna förrätta / effter the alienast ifrån Bønenes förhinder åro befrijade. Röklig Wållust ligger them intet i Wågen / dricka uthom Rödhtorfften kommer them intet wål an / Ungdomens Brånna är them för- swunnin / Kunskapen om Rödhtorfften är them intet för- borgat. Hwadh som förlustar / skiuta the / som Barsillai, ifrån sigh / och lämnat hoos then unge Chimeham 2. Sam. 19. v. 37. Hwarföre David och innerligen bidit: HÆrre / HÆrre / HÆrre / förkasta migh icke i min Alderdom / öfwer

öfvergif migh icke när iagh swag warder. Förlät
migh icke i Alderdomen/ när iagh gråa warder. Migh/
wil han säna/ som sä aldrig/ swag/ grå och gammal är. Mig/
som sä måste gå Landzflychtig för min egen Son/ mig som
af mina egna Wänner förlåten är. Effer thetta är nöd-
wändig för them at göra / såsom ock lätt / och the thet best
fram för alla andra kunna göra / så må the ock bönen in-
galunda förgåta och tillbaka sättia. Som han här beder
ödmunkeliga / så måste tu och bidia/ ty honom hafwer
altijd behagat then ödmunkas Bön. Judit. 9. v. 3. Jagh
seer till the Allende och then somen förtrosat anda haf-
wer och fruchtar sigh för min Ord/säger HERren/ Es. 66.
v. 2. Ps. 51. v. 19. Tu måste och bidia i god förtroöstning. Da-
vid kallat HERren här sin Klippa/ sin Borg. I sådan För-
troöstning skal tu och bidia/ then som twislar han är lijk
wijdh Hafzens Wåg som drifwes hijt och tijt af Wä-
dret / och en sådan täncke sigh intet gädt fåå af GUD
Jac. 1. v. 6. Ar Troon swag / thet måste en intet försträckia.
En rykande Beta han intet uthsläcker/ och en förbrä-
kat Rödintet sönderkrosar Es. 42. v. 3. Han är troo-
fast / och låter eder icke frestas öfwer edra Förmågo:
uthan gör medh Frestelsen en uthgång / så at i kunnen
dragat 1. Cor. 10. v. 13. Seer på the gambles Exempel
och mercker them: Hwilken är någon tijd på Skam
kommen / som uppå honom förhoppat hafwer? Eller
hwilken är någon Tijd förlåten / som i GUDz fruch-
tan blifwit hafwer? Eller hwilken är någon Tijd
af

Senectus nos ab impudentissimis liberat voluptatibus, gula imponit
modum, libidinis frangit impetus, auget sapientiam, dat maturiora
Consilia & frigescente corpore dormit cum perpetua virgine sunamiti
de & Luxuriam contemnens cum Barsillai detegat eam filio adolescenti,
Chamaham, & non vult transire Jordanem; id est in alienos fines de
suis finibus.

af honom försmädd / som honom åkallat hafwer? Ty
H Erren är nådelig och barmhertig och förläter Syn-
derna och hielper i Nöd. See på Daniels Stallbröder
Dan. 3. v. 6. på Jonam. Jon: 2. v. 11. Paulum och Silam Act: 16.
v. 25. See på Manasse och the Niniviter Alle hafwa the
bidit / alle också Gudz Nåd Hielp och Bistånd åthniutit.
Hwad fruchtar tu då? thet heter ju: Då then Alenda ropa-
de hörde honom H Erren och halp honom uthu all
hans Nöd Ps. 34. v. 7. Ja förre skola Bergen wiska och
Högarna falla / förre än hans Nåd skal ifrån dig wiska
och hans fridz förbund ifrån dig falla Es. 54. v. 10. Till
en fast försäkran här om / säger han: Tin Gudh kommer
och skal hielpa Es. 40. v. 29. Han begärar migh / ty wil
iagh uthielpa honom / han känner mitt Nampn / ther-
före wil iagh beskydda honom. Han åkallar migh /
ty wil iagh höra honom. Jagh är när honom i Nö-
denne / Jagh skal taga honom ther uth / och låta ho-
nom till Abrahommas: Jagh skal mätta honom medh
långt Luff / och skal betee honom mina Saligheet. Ps.
91. v. 14. 15. 16.

Beder tu nu troligen och ödmjukeligen / så tag ther
wiidh god Tröst / och gif tigh icke öfwer / then / som stärke Da-
vid i hans högsta Alder medh sin Kraft: Han skal och tigh
stärka / at tu skal kunna säga: H Erre tu åst min Starck-
heet / min Klippa / min Borg / min förlossare: Min
Gudh / min Tröst / then iagh håller migh wiid. Min
Sköld och min Saligheetz Horn / och mitt Beskydd.
Ps. 18. v. 1. 2. Såsom tu hafwer många Dagar tillförende
lefwat / och många Anstötter ther hoos hekommit / och them
allesammans wäl igenom gådt: så skal och then Guden / som
hielpt tigh alt sådant på förriga Tijder igenom gå / tigh i Al-
dren icke förgåta. I betrachtande af alt thetta / må tu tin
Sial stilla och säga: War nu åter til fridz min Sial /
ty

ty **H**Erren gör tigh godt. Ty tu hafwer uthtagit
mina Siäl uthu Dödenom / min Sgon ifrån Tårar/
min Foot ifrå Fall. Jagh wil wandra för **H**Erre-
nom uthi the leswandens Lande. Pl. 116. v. 7. 8. 9. Och åter
medh David trösteligen tigh sielf förmana säyandes: **H**wad
bedröfwar tu tigh min Siäl/och är så oroligh i migh?
Hoppas uppå **G**udh? Ty iagh skal ännu tacka ho-
nom / at han hielper migh medh sitt Ansichte / och at
han min **G**udh är. Pl. 42. v. 12.

Här hoos sidst skola the Unga hafwa thenna förman-
ningen / at the tacka **G**ud / the hafwa sina äldriga föräldrar
hoos sikh som liggia in för **G**udh i Bönen emot allahanda
Plågor och Wederwärdigheeter. Thet kunna wäl finnas
sådana Barn/som när theras gamle Föräldrar liggia hoos
them fräncke och siuke / så tänckia och säya: **G**udh han kän-
nes rätt snart wiidh them / ty the/äro hwarken sig sielfwom/
eller androm nyttige / och där the döo / tyckia intet mera ther
om än **A**snan när **S**äcken faller henne af **R**yggen. Men
thesse see intet mer på / än thet som för **O**gonen är. När
tu så säger och önskar / så öpnar tu **F**önstren och **D**örar för
allahanda plågor och Wederwärtigheeter i titt **H**uus. När
Förmågan är i **H**uuset/så står wäl till: Men är then borta/
så står bara illa till. När tu så säger / så wänder tu all **F**ör-
måga ifrån titt **H**uus / ty **S**. **J**acobus, **A**posteln säger: **E**n
rättfärdig **M**ans **B**öön förmår mycket när hon alf-
warsam är. Önskar tu then gamla ifrån tigh/så önskar
tu all hans **B**ööns **K**rafft och **F**örmåga ifrån tigh. **W**ijs-
heet boor när **K**lockheeten/hon kan gifwa goda **R**åd/
säger **S**alomon, **P**rov. 8. v. 12. **E**medan tu hafwer tina
gambla **G**udfruchtige och **W**älförfarne **F**öräldrar hoos tigh/
så hafwer tu och både **W**ijsheet och **K**lockheet hoos tigh / och
the besta **R**ådgifware förhanden: Men försakar och bort-
önskar tu them / så försakar och bortönskar tu ifrån tigh all

Wissheet och Klookheet / och när tu Råd behöfwer / hafwer
sedan icke lätt thet at finna. Offta hafwer man sedt / at me-
dan the gamla Föräldrar hafwa lefwat / så hafwer thet städt
wål till i Huuset / men sedan the lagt Sgonen tillsammans /
så hafwer alt flutit bort som Wain om Steenar. En god
Skatt förwarar man wål / beder och GUDH wara thes för-
war: Tu hafwer ingen bättre Skatt än tina gamla För-
äldrar i Huuset. Bewara them wål / bed GUDH them nå-
deligen Bewarar / så går tig wål. En Fadrens Wålsignel-
se som tu ther med öfwer tigh skyndar / thet bygger Barnet
Huns Syr. 3. v. II.

Thet Tredie Sycket.

Om Alderdomens Blicht.

Her om talar David sålunda: Till thes iagh för-
kunna tin Arm Barna Barnom / och tina
Macht allom them som ännu komma skola.
I hwilka Ord han talar om Arm och Macht / och them sä-
ger han sig willia förkunna / icke emellan två / uthan Bar-
na Barnom / och allom them som ännu komma skola.

Arm betyder i. Proprie och egentlig / then Deel af
Menniskians Kropp medh hwilken Menniskan plagar för-
rätta sina Wärc och Gärningar / med dragande / lyftande /
wändande / bärande / kastande och drifwande / äro alltså Ar-
mar the Instrument och Wärcing / som Menniskan om-
gängelig behöfwer / till at förskaffa sigh hwad som behöf-
wes till Liffzens uppehålle / och till at drifwa ifrån sigh
hwad skadeligit och fördersweligit är. Uthan hwilka Men-
niskan ey bättre är / än en Fogel uthan Wingar / en Quarn
uthan Watur / och Mun uthan Tunga. Med Armarna
förthemskul Bonden arbetar / hugger och gräfwer / kör / plöijaz
och

och saår / ther med Konstnärer och Hantwårkare sitt förebaf-
wande befrämia och beställa; Soldater och Krigsmän sin
Manhafftigheet bewiisa. Ja hwar och en / i sin Kallelse / ther
med sitt Werk sköter / at man Wålsignelsen finna må. Hwar-
före stårckia sina Armar Prov. 13. v. 17. är så mycket som /
drifwa med Flit sitt Arbete. Och effter the som thet göra /
besynnerlig Krigsmän / när the skola strida / at the uplysta och
uthsträckia sina Armar / sigh ther med at wåria / bestydda
och manligen förswara / ty är ther af kommit / at Arm
II. Metaphorice och i Liknelse: Måns i then Heliga Skrifft
betyder 1. Starckheet Macht och Wålde och then
samma.

Deels Mennisklig / som man seer af Davidz Ord / af
den 44. Psalm, och thes 4. vers ther han säger theas Arm
halp them intet. Thet är / theas Macht och Starckheet
hafwer thet intet kunnat uthrätta / och af Daniels ii. Cap. v. 15.
ther som nämptas Söderlandens Armar. Thet är:
Söderlandens Macht och Wålde. Förthenstul kallas en
mächta Wåldig och mechtig i then heliga Skrifft / Brachii
vir; effter Grundspråket / thet är: en Arme Karl / eller en
Man som hafwer Macht i armarna Job. 22. v. 8. och hugga
af eens Arm / betyder så mycket / som skillia en ifrån sin
Macht / Wålde och Myndigheet / som Herren sade till
Eli: Sij then Tijd skal komma / at iag skal bryta tin
Arm sönder / och tin Faders Huus Arm / så at ingen
gammal skal wara i tino Huuse I. Sam. 2. v. 31. Gifwandes
ther medh tillkänna / at han wille dräpa bägge han Sö-
ner / i hwilka han nu / såsom en gammal och Oförmögen Man /
hade sin understöd / Macht och Krafft. Han och wille för-
göra hans Faders huus Arm. Hwilket skedde / när alle
hans' effterkommande / undantagandes Abiathar, blefwo
ihjålslagne / och Abiathar omsider blef affatt ifrån sitt Prä-
stewålde och Myndigheet / som thet förmåles I. Reg. 2. v. 26.

Swert om / stärke ens Arm / betyder så mycket som ens förfalne Krafter uprätta som **H**Erren säger Hof. 7. v. 15. Jag will them stärka/nembligen/icke annorledes/än som en Påftare/som igenom gode medicamenter, the förswagade Kroppar styrcker och förmerar/hwilka bemärckelser **H**Erren sätter tillsammans hos Hesek. 30. v. 24. ther han säger: **K**önungens Arm af Babel will iagh stärka och gifwa honom mitt Swärd i hans Hand och skal bryta Pharaos Armar sönder / så at han för honom stand a skal lijka som en then till Dödz låår år.

Dels Guddommelig Macht och Wälde. Så taget thet/ när thet sänes/ at **G**udh medh utsträckt Arm/hafwer giordt Werlden Jer. 27. v. 5. Cap. 32. v. 17. och at han medh utsträckt Arm hafwer uthfördt sitt Folck uthur **A**gypten. Exod. 6. v. 6. Deut. 1. 34. Ps. 136. 12. När thet och sänes / at han sin Macht will föröfwa i straffande/ som är at see af Ps. 99. v. 11. ther **H**Erren säger: **T**u förstör tinna Fiender medh tinom starka Arm Conf. Psal. 79. v. 11. Men särdeles och i synnerheet brukar **H**Erren thet Ordet sombligstades i Skrifften / när han will förklara then Macht/ then han wille låta see och bewiisa igenom **J**esu Christum/hwilken igenom sin Dödh/ skulle öfwerwinna alle våra andelige Fiender / och låta Evangelij-Predikan/ såsom en Flodh/ öfwerlöpa hela Werlden/ brukandes ther till icke några Werdzliga wijsa/ wälstuderande och öfswade Talemän; uthan allenast fattige Fiskiare/ Publicaner, syndige och för Werlden oansenlige Menniskior / them han hafwer uthwaldt/ medh sin Andes Gåfwor upfylt och sändt uth i Werlden/ at predika Evangelium allom Creaturum/ thet är /alla syndige Menniskior/ och gifwit them Krafter/ at stadfästa Ordet / medh stora Teckn och Under / at såsom Simblarna förtällia **G**udz Ahra / och fästet förkunna hans Gänders **W**erck/ then ena Dagen säger thet
then

then andra / och then ena **Natten** kungior thet then
andra Ps. 19. v. 1. 2. **Altså** och then ena **Menniskan** / af så-
dana **kräftiga** Under upväckt / måtte ock thet förkunna then
andra / och så then ena föra then andra medh sigh till then
Evangeliske kunsken i Christo **Jesus**. I then meningem
talar **Herren** hoos **Esa.** i thet 51. Cap. v. 5. ther han säger :
Min Rättfärdigheet är när / **min Sahligheet** drager
uth och **mina Armar** skola döma **Folcken** / **Sijarna**
förbjuda migh / och **achta** uppå **min Arm**. Thet är :
Jesus Christus är när / at han **Rättfärdigheet** och **Salig-**
heet skal gifwa allom them som troo. **Hans Armar** / thet
är / **hans Macht** / skal hielpa **Folcken** / och gifwa them **Rätt**
och **Dom**. I Evangelium, som är en **Krafft** till **Sal-**
ligheet allom them som troo **Rom.** 1. 16. **frelsar** oss ifrån
the **andeliga Fienders** / **Diefwulens** / **Dödzens** / **Werldennes**
och **Helswets Tyrannij** och **Wäld** / Thet samma **Evange-**
lium skal predikat warda ibland **Hedningarna** / så at **Sijarna**
na / thet är : thet **Folck** som och **långst** bort på **Sijarna** boor
och **fierran** st. **dde** äro / **skola** förbjuda och **wachta** uppå
hans Arm : Thet är / **skola** medh **stoor** **långtan** och **glädie**
thet **anamma**. I samma **Förstånd** thet och **tages** i then 9.
vers **af** samma **Cap.** och i thet 52. v. 10. theslikest i thet 59. v. 16.

2. **Wår Hielp** och **Undsättning**. **Altså** betyder **sättia**
sigh Rött til **Arm** / så **mycket** / som **sättia** sin **förtröstning**
på **Menniskio Hielp**. **Jer.** 17. 5. och **wara** **enom** en **Arm** :
thet är / **wara** **enom** til **Wårn** / till **Hielp** / till **Förswar** och
Bestydd. I hwilken mening **Esaias** **beder** : **Herre** **war**
of **nädeligh** / **ty** **effter** **tigh** **biida** **wij** / **war** **theras** **Arm**
bittijda / och **wår** **helsa** i **bedröfwellsens** **Tijd** / **Es.** 33. v. 2.

Macht betyder i then **heliga** **Skrift** när thet **Gudh**
tillågnas 1. **Gudz** **wäsentliga** **Egenskap** / ther medh han
all **Ting** **förmår** **till** at **göra** / **hwad** han **will** i **Simmes**
len och på **Jordene** / i **Safwet** och i **all** **Diup** **Ps.** 135. v. 6.
Ther.

Therfore han warder kallad then **Alzmechtige** Gen. 17. v. 1
Num. 24. v. 4. 16. Ruth. 1. v. 20. 21.

2. **Gudz starka/ mechtige och berömliga Gärningar** i hwilket påfende David talar Psal. 106 v. 2. hoo kan uthtala hans **dråpeliga Gärningar/ och prissa hans lofliga Werck.** Och Job i thet 26. v. 14. hoo kan förstå hans **machts Dunder.** Hwilken Macht warder ock af David Ps. 150. v. 2. kallad hans **machts Fäste.**

3. Thet Medel som **Gudh brukar at frelsa Menniskior-** na igenom / som **Evangelium förthenskul warder kallat/ en Krafft till Saligheet allom them som troo** Rom. 1. 6. hwilken **Krafft till oss kommen är igenom Jesum Chri-** stum/hans förtienst och förskyllan/hwarföre **Uppenbarelse-** Boken honom till åbro skrifwer: **Lambet som dödat är / thet är wärdigt at hafwa Krafft och Rikedom/ och Wijsdom/ och Starckheet/ och Åbro/ och Prüs/ och Loff.** Apoc. 5. v. 12. När nu David här talar om **Arm och Macht/** så seer han intet på någon **Mennisklig/ uthan Guddomelig Arm och Macht.** Therfore han säger: **tin Arm och tin Macht:** seendes på **Gudh/** som han näst tilförende nämpner/ och then **Herren** som han i begynnelsen af Psalmen säger sigh willia trösta på. När han här sätter **Arm och Macht tillsammans/** så will han uthtyda thet förra/ igenom thet senare. At han icke allenast förstår ther igenom **Gudz wäsentliga Egenkap/** ther medh han all **Ting förmår göra; uthan och then Macht/** som han brukat och öfwat alla trogne **Gudz Barn** uhr theras **Nödh at hielpa och frelsa/och theras Swänner och Förfölliare nepsa/ straffa/ förderfwa och uthrota.** Särdeles och i synner- heet then **Arm eller Macht Gudh** hafwer bewiisat på **Menniskio Slächtes återlösning/** som är skedt igenom **Jesu- sum Christum/** som är oss allom giord til **Wijsdom/ och till Rättferdigheet/ och till Förlofning.** 1. Cor. 1. v. 30.
Hwilken

Swilken förthenstull kallas en Gudz Krafft och Gudz
Wijsdom. 1. Cor. 1. v. 24. Thenne hans Arm / som är
Christus / säger David sig willia förkunna / som thet icke al-
lenast billigheeten; uthan och wår skyldigheet fodrar. Ty
Konungars och Förstars Råd och Hemligheeter skal
Man förtija / men Gudz Wård skal man herligen prö-
sa och uppenbara. Tob. 12. v. 7. *

Och thetta säger han sig icke allenast willia uthsprida
till sina Barn; uthan och till Barnabarn: Icke allenast
til Barn och Barnabarn; uthan ock allom them som ännu
K Komma

* *Quamdiu erunt Christiani, usq; ad senectam & senium: id est, usq;
in finem seculi. Tu cum expectas miser infidelis ut transeant Christia-
ni, transis tu sine Christianis & Christiani usque in finem seculi
permanebunt & tu puer per infidelitatem tuam, cum finieris brevem
vitam tuam, qva fronte exhibis ad iudicem, qvem, cum viveres, blasphe-
masti? Ergo à juventute mea & usque nunc & usque ad senectam &
senium, Domine ne derelinquas me. Non quomodo dicunt inimici mei,
usque ad tempus erit. Ne derelinquas me, donec annunciem bra-
chium tuum generationi omni superventurae.* Et brachium Domini, cui re-
velatum est? Brachium Domini, Christus. Noli ergo delevinqvere me:
non gaudeant qui dicunt, usq; ad certum tempus erunt Christiani:
Sunt qui annuncient brachium Domini. Cui? generationi omni su-
perventurae. Si ergo omni generationi superventurae, usque in finem
seculi: finito enim seculo, jam nulla superveniet generatio. *Potentiam
tuam & justitiam tuam.* Hoc est, annunciem generationi omni super-
venturae brachium tuum. Et quid praestitit brachium tuum? Libera-
tionem nostram gratuitam. Hoc ergo annunciem, ipsam gratiam o-
mni generationi superventurae: dicam omni homini nascituro, nihil es
per te, Deum invoca, tua peccata sunt, merita Dei sunt: supplicium
tibi debetur, & cum praemium venerit, sua dona coronabit, non me-
rita tua. Dicam omni generationi superventurae, de captivitate veni-
sti, ad Adam pertinebas. Dicam hoc omni generationi superventurae,
nullas vires meas, nullam justitiam meam, sed potentiam tuam, & ju-
stitiam tuam. Ita Augustinus in h. L.*

Komma skola: Icke allenast på sin **Tijd**; uthan och them som komma skulle in til **Werldennes** ända. En fast är David långo sedan **Död** är / så äro lijkwål hans **Ord** ännu i hans **Pfalmer** lefwande / hwar med han underwijsar / alla **Christna** / om then **Arm** och **Macht** / som **GUD** föröfwat till alla **Menniskiors** **Förlofning** / at the i god **Förtröstan** / om sådan **Arms** och **Machs** föröfwande / ännu på vår **Tijd** / kunna säga med honom. **Tu** låter mig förfara mycken och **stoor** **Ängest** / och gör mig åter lefwande / och hämptar mig åter up uhr **Jordennes** diup. **Pl. 71. v. 20.**

Här af see wij nu och lära / hwilken **Älderdomens** **Blicht** är / nembligen then som David här lärer: **At** förkunna **GUDs** **Arm** **Barnabarnom** / och hans **Macht** allom them som ännu komma skola.

Huru skeer så thetta? När the unga i. **Lära** förstå **GUDs** dråpeliga **Wärd** / och then faderliga **Förlofning** han them bewiisat hafwer. Sådant moste the unga lära af the gamle / hwilka them underwijsa skola af **GUDs** heliga/wisa och fasta **Ord** / at the then **Saliggörande** **Troon** ther af motte hämpta / till hwilken the sig bundit och förlofwat / igenom **Doop** och **Christendom**. En som **Solen** när hon upgår / fördrifwer mörkret och alt uplyser: Alltså gör och thet helige **GUDs** **Ord** / thet fördrifwer vårt mörker och **Sakunnigheet** / och uplyser här emot vårt **Förståndz** **Ögon** / och bringar oss til **GUDs** och the **Gudomliga** sakers **Kundskap** / som oss elliest af naturen äro obekante **Psal. 12. 19.** **GUDs** **Ord** är **Dören** / som oss till **GUDs** och hans willias **Kundskap** förer. Thet är som en **Wägwiisare** / som oss wiisar then rätta **Wägen** / på hwilken wij till **GUD** kunnom komma.

Ther af moste the them underwijsa / huru **GUD** all ting / igenom sin **stoor** **Macht** / hafwer skapat / och ännu håller wiid **Macht**; all **Ting** / och ther jempte **Menniskian** / fram för alt / nådeligen försörjer / och igenom **Korsbet** och **bedröfwelsen**

welsen / när hon sig i HERRans fruchtan GUDz försyn ut-
derkastar / faderligen bestärmar och bewarar. Ther af
moste the them låra känna / hwad för diupt förderf Menni-
skian råkat uthi / både till Kropp och Siäl / för thet swära
Syndafallet skul / hwarigenom wij alla äre wordne Syn-
dare och Werldennes Barn / Dieswulens och förtappelsens
Barn. Alt såsom Spetälkan går igenom hela Menniskians
Kropp: Alltså hafwer Synden förderfswat både Kropp och
Siäl. Och såsom förgiftet tränger sig igenom alla Menni-
skians Lemmar / och intet återwänder / förr än thet kommer
till Hiertat: Alltså hafwer och Urs-Synden trängt sig ige-
nom alla våra Lemmar / och them förgiftat / och intet stant /
för än hon ock intagit Siälen / alltså at wij ewinnerlig
till Kropp och Siäl hafwa most döo Döden. Ther af / så-
som af ett ondt Trå / ännu upstijga enda Fruchter / som äro
onda Tanckar / Ord och Gärningar. Sådant moste the
Äldre låra the Yngre af then heliga Skriff / efter hon them
sådant förhåller / och the ther af sig bäst / jempte sin GUD /
kunna låra känna. Ty såsom en Menniskia af en Spegel
see kan / huru hon är till sin Gestalt: Alltså är then heliga
Skrifften en Spegel Jacob. 1. v. 23. Ther af wij oss see kun-
na hoo wij äre af naturen / och huru wij oss emot GUD förhål-
lit hafwa. Ther af moste the ock låta them see HERRans
Arm / Jesum Christum / hwilken är försoningen för wå-
ra / icke allenast för våra / uthan och för hela Werldes
nes Synder 1. Joh. 2. v. 2. Ty såsom i en Skattkammare the
förmeste Skatter och Klenodier förwarade warda: Alltså
är i then andeliga Skattkammaren / som är GUDz Ord / wår
aldrabäste Skatt / Jesus / till at finna Joh. 5. 39. 46. GUDz
Ord är then andeliga Brödkorgen / ther uthinnan Lijfzens
Bröd / HERRen Jesus Joh. 6. v. 32. 35. Förwarat och fun-
nit warder. GUDz Ord är then andelige Nött / hwar's Kär-
na Christus Jesus är. Thet andra / som i Werlden funnit
war-

warder/ är ther emot såsom Fnaas och Skaal till räknandes.
Här af lära the hämpta then Saliggörande Kunskapen / at
thet är intet annat Namn of giswic / i hwilket wij sko-
la salige warda / än allena Jesu Namn Act. 4. v. 12.
Och at alla Propheterna bära honom Wittnes Börd / at
hwar och en som troor på honom / han skal få Synder-
nas Förlåtelse igenom hans Namn. Act. 10. v. 43. Hwil-
ken Kunskap the elliest för sig sielfwa och af naturen intet we-
ta / och intet förstå Sap. 13. v. 1. 1. Cor. 2. 14.

2. När the flitigt warda håldne til Bönen / at the /
medh sin spåda Tunga och Röst / åkalla GUD sin Fader.
Ther wijd moste och the Aldre hålla the Yngre. En förstå
the än skönt intet / hwad the bidia / så är thet dock GUD beha-
geligit / som will af Barns och Spånebarns Munn bereda
sig ett Loff Ps. 8. 3. Hörer GUD Rorpungarna som ropa till
honom Ps. 147. 9. Hwij skal han och icke höra och låta sig
behaga them / som igenom Doop och Christendom äro word-
ne hans Barn och med Christi Blod äro åter köpte. Ser-
deles när tu ock med theas / sammanfogar tina Böner / at the
måga lära förstå GUDs Macht. En HERRen gör hwad
the Gudstuchtiga begära han hörer theas Roop och hielper
them Ps. 145. 19.

3. När the hafwa goda Exempel för Ögonen.
Exempla multum iuuant in utramque partem, hafwer Phi-
lippus Melanchton sagt. Exempel hielpa mycket både till
ondt och godt. Exempel gälla mera än som Lag / hafwa the
gambla sagt. Moste altså the Aldre / såsom sköna wäl pole-
rade Dngde - Speglar / förelhva the unga / och icke thet ringa-
ste göra i theas Närwarelse / ther af the kunna taga sig nå-
gon Förargelse. Ondskan kan mechta snart förwända
Barnens Förstånd. Sap. 4. 11. Ther af kommer / at största
delen af Menniskiora förderfwas af onda Exempel. En
när Föräldrarna ogudachtigt Leswerne föra / grufweligen
bannas

bannas och swärta / äro GUDz och hans heliga Ordz Förach-
tare/ Dubbla/ Spela/ Ockra/ Skackra/ Dricke och fylla sig/
äro otuchtige i äthåfwor/ Ord och Gärningar/ så ländler thet
Barnen till en swår Anstöt. Ty the sina Föräldrars Före-
hafwande taga noga i acht/at theas Gärningar äro Figureer
och afmålningar / hwilka i Barnen / såsom i ett blött Wax /
lätteligen intruffas. Ther af Ordspåket är komit Quod
senes in nido concinunt, & pulli statim garriunt. Thet är:
hwad the gamla siunga / låra ock snart the unga. Hwilket
the gamla låtit see i Fabeln, hwarest then gamla Kråfwe-
tan säger till then Yngre/hon intet mera moste gå baklänges;
uthan fram äth. Hwilken then Yngre swarar: Gack för-
äth/ så will iag föllia. Igenom sadant warder GUDz Arm
och Macht tin Barn förborgat/at såsom Swijnen äta Såd-
den / och intet see up äth till honom ifrån hwilken hon kom-
mer: Alltså och these nyttia thet Jordiska och intet achta
hans Herre och Macht / som alt gifwer rijskeligen äthniuta.

4. När the flitligen warda håldne til GUDz
Huus och Tempel/ at Föräldrarna taga Barnen med sig
till Kyrckian och then offentliga Gudztiensten/ och hwad the
sielfwa en förmå at göra / förrätta i Scholan igenom goda
Præceptorer och Lärämästare. Ty här är then helige An-
des Wårckstad / i hwilken han then Saliggörande GUDz
Kunskapen/ then sanna Troon och rätta Wijsheten/then
reena obefläckade Gudztiensten Barnen meddelar. En
Fogel / then Man will sig till Behag hafwa / sluter Man in i
Buren: Will tu något Behag winna af tina Barn/ så mo-
ste tu insluta them i Scholan och Kyrckian / elliest kunna full-
the tillwåra till Kroppen / men till Förståndet alltid än-
tå blifwa Barn 1. Cor. 14. 20.

Swarföre skole the gamla thetta göra/ och om
alt sadant Ungdomen / af Gudz heliga Ord underwij-
sa? Thet bör stee 1. Effter thet är GUDz Willia och

Befalning Ty Gud låter förthenstull Menniskio Slächtet
fortplanteras på Jorden / at han sigh en Kyrckio och För-
sambling ther af motte hafwa / och hwilken han här timme-
lig och ther ewinnerligen motte prijsat och åhrat warda.
Therföre såsom Christeliga Föräldrar hafwa fått sina Barn
af Gudh såsom en dyrbar Skänk och Gåfwa / så skola the ock
them / igenom en flitig Underwijsning / igen till honom be-
ledsaga: Och såsom the försig sielfwa skola HErrans Ord till
Hiertat anamma; altså skola the och them samma sina
Barn skärpa och ther om tala; när the sitta i Huuset/
eller gå på Wägen / när the sigh nederläggia eller upstå.
Deut. 6. v. 6. The skola i sitt Huus gudelig regera 1. Tim. 5.
v. 4. och skal altså hwar och en Huusfäder en rätt Huus-
predikant wara / såsom och hwar och en Huusmoder / at
hwad en Predikant är i Kyrckian / the äro hemma i Huuset.
Ty Gudh hafwer uprättat ett Wittnesbörd i Jacob
och gifwit en lag i Israel / ther han wära Fäder böd
till at lära theas Barn / på thet at effter kommande
motte thet lära och the Barn som ännu skulle född
warda: Tå the upkomma at the / ock förkunna thet
sinom Barn: Thet är: at the skola sättia sitt hopp till
Gudh och icke förgåta Gudz Werck / och hålla hans Bud
2. Effter the heliga här i föregätt them med sina lofs
wärdiga Exempel. Huru flitigt Abraham thetta tagit
i acht / synes af Gudz eget Wittnesbörd Gen. 18. v. 19. ther
han säger: Jag weet / han warder befallandes sinom
Barnom och sitt Huuse effter sigh / at the skola hålla
HErrans Wäg och göra hwad rätt och godt är. Da-
uid lyser här för alla med sitt Exempel / uti upläsne Text / och
i then 34. Ps. v. 12. säger han: Kommer hiert i Barn / hörer
mig / iag wil lära eder HErrans Fruchtan. Hwad
informatör och Scholmestare then gamla Konungen Sa-
lomon varit / kan man see Prov. 1. v. 8. 9. 10. Ther hans Ord
så

så lyda : **Min Son / hör tin Faders Tuchtan / och för**
låt icke tin Moders Bod. Ty thetta är tino Hus-
wudeenskön Prydning / och en Rådia om tin Hals.
Min Son / om Skalkar locka tigh / så fölg icke. Så-
som och af samma Boks 4. Cap. v. 1. Hörer / min Barn /
idars Faders Tuchtan och achter uppå / at i mågen lä-
ra och kloke warda. Äfwen sådant finna wij hoos Mo-
sis Swärfader / Jethro, Exod. 18. v. 12. 20. Och hoos then gamla
Eleasar, Maccab. 6. v. 18. 19. 20. &c. Såsom the intet haf-
wa försummat sielfwa lära och förmana them / så hafwa the
icke heller förbij gåt / thet göra igenom andra. David satte
sin Son Salomon Under Prophetens Nathans Hand 2. Sam.
12. v. 15. Hanna hafwer sin Son Samuel Herranom gif-
wit i alla sina Lijfz dagar / efter hon honom af Herranom
bidit. Theodosius hafwer satt sina Söner / Arcadium och
Honorium, then herliga Mannen / Arsenio, i Händer. Then
som nu will wara ibland the heligas Taal / moste och göra the
heligas Beringar. 3. Efter thet Åhr högnödigt och
wichtig för Siälens gagn och besta skull. Intet panter-
diur öfwer gifwer sina Ungar / ingen Drake sitt foster : Huru
kan tå en Menniska wara så hård / at hon the sina en will för-
söra. Paulus skattar sådane wårre än Ochristna och säger :
Then som ey försörjer sig och sina han är wårre än en
Hedning och hafwer försakat Troona. Fast högnö-
digare är thet / at the draga Wårdnad om theras Siälur.
En som Siälen är fast mera än som Kroppen / så moste
Man mycket större Försorg draga för hennes andeliga / än
Kroppens timeliga Uppehälle. Hon hafwer i bequnnelsen
warit som en klar Spegel / i hwilken Gudz Gudomliga Wis-
heet / Klarheet / Reenheet / Heligheet / Godheet och all Full-
komligheet hafwer Lyst ; såsom en klar Cristall som skijn af
Solens Strålar / och såsom en Jordisk Engel klädd i Rödtt
och Blod / såsom then högstes Brud / gåendes på Rosor och
Lillior /

Ullior / sedermera är hon wäl blifwin igenom Diefwulens
Lift förskänd och wedersinggelig : Men nu är hon renat i-
genom Christi Blod / helgat / och till hans Tempel iuwigd /
så at Man wäl kan låmpa till henne thet som Job fordont
skrifwit om Wijsheeten Cap. 28. v. 15. 16. 17. 18. 19. Man
kan icke gifwa för henne Penningar / ey heller Silf-
wer upwåga till at betala henne med. Hon räknas
icke wijs Ophirisk Guld / eller wijs kostelig Onich och
Saphir. Guld och Demant kan icke liknas ther wijs /
ey heller kan hon tilbytas för gyllene Klenodier. Ra-
mot och Gabis achtar man intet / hon är högre achtat
än Pärlor. Topatz af Ethiopien warder icke lika skat-
tat emot henne och thet renaste Guld galler intet
ther emot. Är hon nu så kostelig och Dyrbar / så är wäl
aff nöden henne wäl försörja. Är Kroppen förlorat / så
är nog förlorat. Blifwer Siälen med förlorat / så är
tä altsammans förlorat. Thet Heligt är moste
man intet kasta för Hundar / icke heller Perlor för
Swijn Matth. 7. v. 6. Hwad är heligare på Jorden än Men-
niskiones Siäl / helgat med Jesu Blod? Hwijs willia wij
henne bortkasta i Syndenes Skarn och Träck. En god
Skatt bör wäl förwaras. Ingen större Skatt hafwer tu/
än/nåst Guld/tin Siäl. Förthen skul må man intet aflåta
medh thet som Länder till hennes bewar. Hwarföre h Er-
ren troligen Räder : at wij skola bewara våra Siälar
granneliga. Jos. 23. v. 11.

4. Moste man thet göra för then herliga nådes Lööd
som ther på föllier. En wijs Son är sin faders
Glädie / säger Salomon Prov. 10. v. 2. Huru Gläder tu tig/
när tin Aker står wäl / som tu medh ditt Arbete wäl tillsyntat
och tillagat hafwer : Fast mera får tu Glädias / at tina Barn
stå wäl / och igenom Gudz Råd och Wälsignelse / jempte tin
anlagde Mödo och Arbete / här i Gudz Fruchtan wandra på
Jor-

Jordenne. Wål tycker tu om titt Barn / at thet förmått så
mycket / at thet andra kan styra och regera. Fast liufigare
är thet i tin Ogon / at thet lärt sina affecter styra / och ett Dyg-
denes mönster för andra kan sigh wijsa / och herlig ther af lysa.
Tu hafwer Glädie ther af i Huuset / Glädie i Landet / Glä-
die i Himmelen. Ja Englar och Memiskior frögda sig
ther af at en sådan Dygde-Schola varit i titt Huus. Me-
dan tu lefwer / seer tu tin Lust och hafwer tin Glädie af
sådan Barn / och tå tu döör / så behöfwer tu intet förs-
ja / ty thet är såsom tu intet woro Död / ty tu hafwer
effter tig leest tin lista ett försvar emot tina Öwänner
och then ther Bännom åter till wilia wara kan. Syr.
30. v. 4. 5. 6. Therföre David säger: Säll är then som
Hærran fructar / then som stoor Lust hafwer till
hans Bodh. Hans Sådth skal wäldigh wara på
Jordenne / the frommas Slächte skal wälsignat
warda. Rijkedom och Ymnogheet skal wara i hans
Huus / och hans Rättferdigheet blifwer ewinnerliga
Ps. 112. v. 1. 2. 3.

5. Må man thet göra för then Skam och Skada
skul / som föllier ther på / at man thetta försummar.
Skam ther af / at tina Barn blifwa anten Tiggare / eller
Landzlöpare / eller Galgkläppar och Böswels-matar / eller
om the ån skönt få någon success och framsteg här på Jor-
den / wiidh framhårdande i onskan / at the åntelig stana i För-
dömmelsen. Skada ther af för tigh sielfwan / här timme-
lig / at tu ther igenom skaffar tigh ett ondt Samwete / som
wittnar emot tigh uthe och inne / huru tu tin Barns Uptuch-
telse hafwer så liderlig och wårdzlöst satt tillbaka och försum-
mat: Skada ewinnerlig / ty tu the förlorade Siålar får
taga på tin Hals och therföre plichta. Barnen / som bordt
wara then Heliga Andes Tempel / hafwer tu / igenom tin
Wårdzlöshheet och Försummelse / giordt till Satans Tempel.

Nu heter thet: then **GUDs** Tempel förderfwar honom
skal **GUDh** förderfwa. 1. COR. 3. v. 16. Och förbannat är
then som gör **HERrans** Werck försummeliga Jer. 48. v. 10.
Sådant skal man nu in praxi låta sigh tiena.

1. Till en **Warning**/at Föräldrarna intet försumma
Barnen at upföda i **Tucht** och **HERrans** Förmaning:
intet försumma / at låta them / af sin egen / Predikanters och
goda Præceptorers Mun hämpta sig **Sundskap** om **HER-**
rans **Macht** och **Arm**. Ungdomen af Naturen är
owyrdig och såsom en otamd **Häst** Syr. 30. v. 8. mer bögd
till thet onda / än till thet goda / låter sigh lättelig förleda och
förföra. Therfore om Föräldrarna medh them ingen Upp-
sicht hafwa / thetas Hals ifrån Ungdomen böija / så komma
the sedan illa till rätta ther medh. En ung Telning kan man
böija huru man behagar / men ett gammalt Tråå förr brister
än thet böijer sigh: så är och medh Barnen; I Ungdomen
kan man them böija / men komma Åhren / så heter thet un-
ger bår / gammal håller. Halsen tå intet gärna böijes /
uthan så är / at Böfswelen böijer honom / at Hufwudet sprin-
ger för Fötterna.

The Gambla hafwa Ungdomen på treggehanda **Wijs**
Informerat. Först hafwa the them Informerat, medh **Skrif-**
ter och **Böcker** / i thet the them the alralårdaste Philosophos
förefatt / såsom Trajanus hafst Plutarchum, Nero, Senecam,
Alexander Magnus, Aristotelem, af hwilkas Lärdomar och
Skriffter the i berömliga Konster och Dygder äro underwis-
ste. 2. Hafwa the them underwijsat af förnembliiga
Sandlingars Afmålningar. The Romerska af Adels haf-
wa strax bittida om Morgonen hafst sine Söner under arcus
triumphales, eller Triumphportarna / ther på thetas Förfä-
ders seger war afmålade med thetas Wärijor och Wapn / ther
medh the stridt emot Fienden / på thet the ingas Sinnem /
till lika Tapperheet och Dygd / motte upwäckta warda.
Ther

Ther effter hafwa the gådt i sin afgudz / Apollinis, Tempel.
Sedermera hafwa Domarena gått up åth torget / och Råd-
herrarna up i Rådet på Capitolium, och ther sin Embetes
syflor förrättat / in till Middagen. 3. Hafwa the them till
Dygd upwåcht medh wisa Teckn / till hwilken ånda the en be-
synnerlig Klådnad hafwa brukat / som the kallat prætexta,
ther af the unga af Adelåro kallade prætextati. På bröstet
hafwa the haft ett gyllene Blek / half-rund af Form / så-
som ett Menniskio Hierta. Then klådnad/prætexta kallad/
war af röd Purpurferga. Ther medh the unga wordo på-
minte / at the af wyrdnad för sin Adel skulle all Skam och La-
ster fly. Igenom thet Hiertebleket / som the på bröstet boro /
skulle the sigh föra till sinnets:

Ita se fore homines, si corde præstarent.

At the tå woro rätta Menniskior / om / thet the gjorde / gingo
af ett manligt och uprichtigt Hierta. Billigt skulle wij ock på
hwariehandas sätt underwissa Barnen om HErrans Macht
och hans Arm. Men thet går fast annorlunda till. Eåsom
sombliga sielfwa intet lärdt kånna någon Bookstaf af Gudz
Heliga Ord / så wårda the icke heller sigh ther om / at the ras
Barn skola någon wijsare Kunskap ther om inhämta.
Mena Wågen står full them' theß uthan öpen till Salighe-
ten. Thet lär intet wara så swårt ther till komma. Och så-
som the intet fråga effter / hwad the kunnat låsa / så fråga the
icke heller stort effter / hwad the af Predikan fatta och låra /
läggia altså then ena Försummelsen på then andra / hwar af
Siålen fråtes i Barnen / som jernet af rosten. Somblige
kunna full stundom fatta willian at låra them låsa i Book och
ther af förstå sin Christiendom: Men the åro så öma om at
thet kostar köpa Barnen en Book och löna then som them skal
låra / och i Booken underwissa. Låta altså heller altsam-
mans stå tillhaka: menandes Barnen wara fålla nog / om
the kunna lämna them Penningar. Eller ock / om the någon

till Underwijsning för them hämpfa/taga antingen en fädan/
som ringa then sysslan lårt sköta; eller then thet lärdt / i knap-
pesta laget aflöna. Hwar af kommer / lat Barna-läran blif-
wer så lam / och ingen wälsignelse wijd endan / at illa lönt
blifwer och illa endat.

Så finnas full och the som intet wijsa them några arcus
triumphales eller lofliga Exempel till efterfölgd / uthan fast
mera allehanda förargelser och retelser till thet onda / medh
swäriande och barmmande / Gudz Ordz förachtande och försöf-
wande / hotande och trokande / swälgiande och drickande /
horande och bolande / liugande och bedragande. Ja thet är
högt till beklagandes / at Fadren förs wäl / på then Tijd och
Dag / han medh Sonen skulle hafwa then heliga Bibel eller
Catechesin i Handen / sättia sigh medh honom på Krogen/
och taga Koort/Dölstopet ic. i Handen: och om han ännu in-
tet är så till Ahren / låter honom löpa aglös i sielfzwäld på
Gator och Gränder / en förandes sig en gång till sinnes / at then
ther aglös lefwer / han åhrelöös döör.

Hwilket och Modren icke en gång så betäncker / at hon
tycker thet Synd wara. Ther af bland annat föllier / at
then wyrdnad som Barnen skulle bära för Föräldrarna / flock-
nar / så at Sonen förachtar Fadren / Dottren sätter sig
up emot Modren / och Sona / Sustrun emot sin Swära /
och mena the göra wäl ther uthinnan / när the ondt gö-
ra Mich. 7. v. 6. 3. Sij ther äro wära arcus triumphales och
så för man them till the Christeliga Dygdetempel: Mon
något bättre gå till medh then adeliga Klådnaden / prætexta?
The Romare hade then behållen för the unga af Adal / men
hwem will nu hålla sin Barn efter sitt stånd? Jag wil intet
afmåla thet onyttige fruas / ther medh the upstånd the en-
faldiga Barns Hierta / till Högfärd och Lättfärdigheet /
ther af the få öswade sinnen till alt thet som ondt är / efter the
nogsampt thes uthan sielfwa äro medh sin bonad tillsören-
de afmå-

De afmålade/hwar och en from Siäl/ som them skadar/ till
wämte och stoor stuggelse. Fordom hafwa Konungar och
Furstar / Drottningar och Furstinnor / latit sigh nöja med
mindre / än these högfärdige Werldzens wijdunder tyckia
för sigh / på theenna Tjyd/wara alt förringa. Och när För-
äldrarna hinna till at så illa tillpynta Barnen / som the
åstunda / så kunna the göra sig stoor ther öfwer / göra sig en
åbra af thet / som / för en Christen / en stoor Skam är / en glä-
die som för the heliga en stoor Sorg är: förhållandes sigh en
bättre än the Phariseer, som forso omkring Watn och Land
at göra en Profelyt: Och när han giord war / gjorde
the honom till helfwetis Barn / dubbelt mera / än the
sielfwa woro: som och the gjorde Driekaret och fa-
tet reent uthan till / men innan till woro all ting full
medh Roof och Orenligheet. Matth. 23. v. 15. 25. The
willia hafwa them at wara församblingennes lemman; men
göra them / till theas syndige affecters och Satans ålendige
trålar: Hafwa them rene och prälande uthwertes för Men-
nistior; ther dock Hiertat inwertes är fullt medh stuggelse
och Orenligheet in för GUD. Huru willia the sådant en gång
in för then Högsta förswara / at the sina Barn / som äro en
GUD; Gåfwa / intet bättre sköta och handhafwa. Sådä-
na Föräldrar försynda sigh emot then Helga Trefaldighee-
ten / hwars Bud the förkasta / then Christeliga Församblin-
gen / hwilken the ther igenom förminsta; sitt eget Riött och
Blod / som the ther igenom förderfwa. Therefore heeter thet
så / at Föräldrarna kunna intet lättare förtiena helfwetit / än
på sina egna Barn. Swad willia the swara på yttersta
Dagen / så Herren skal säija: görer råkenkap Luc. 16. v. 2.
Hwilka Ord skola så dundra / at Himmel och Jord och alle
Creatur skola försträckias. Så willia Christi Ord Föräl-
drarna salunda lnda: gräter öfwer eders sielfwa och öf-
wer edor Barn Luc. 23. v. 28. Och i skolen så ropa och kla-
ga:

ga: Salige äro the Ofrechtsamme och the Queder
som intet födt hafwan/ och the Spenar som ingen haf-
wadja gifwit. Luc. 23. v. 29. Skal förthenfull thetta
lända Föräldrarna.

II Till en Förmaning / at the effter Gudz Willia up-
fostra sina Barn. Therföre hafwer Gudz gifwit them Barn/
och befalt / at Fader och Moder skola upföda them / i Tucht
och **HERRANS** Förmaning Eph. 6. v. 4. Föda skal tu them
på Kroppens wagnar/ ty then som en försörjer / sig och sine/
han är wärre än en Hedning / och hafwer försakat
Trona I. Tim. 5. v. 8. Siälen är mera än Kroppen. Blif-
wer tu wärre än en Hedning / om tu försakar at försee tina
Barn med timmelig Föda / ja wärre än ett oskäligt Creatur
som bär Wårdnad om the sina: Hwad blifwer tu / om tu
försakar at see them till goda på Siälens wagnar! Ther-
före indägger uthi them med första Moders Miölsken thet al-
rasötaste Namnet **JESUS**; och så snart som the kunna tala/
så wäbner them till Bön och Åkallan. När then högste en
Macht af theras Mun beredd warder Ps. 8. v. 3. Så
lyder thet wäl in för honom: Försakar intet at hålla them
till Dygd och Gudz Fruchtan / och spar intet någon Omkost-
nad förthenfull/ ty virtus & pietas optima hæreditas. Dygd
med Gudachtigheeten är then bästa och warachtigaste Skat-
ten som tu kan lämbna tina Barn. Elliest hwad gagnar
tig at tu skaffar them en full Pung/och Hierta tomt af Gudz
Fruchtan och alla Christeliga Dygder/warandes tu ther med
lijk then / som låter Wiinet förrinna och lemnar Dräggen
quar: Och then som så förjer för Skonen / at han glömer
bort Foten. At Gudz Fruchtan/ ju längre/ ju mera/ må in-
rotas i theras Hierta/ så haf them / strax ifrån Barndomen/
flitigt up med tig i **HERRANS** Huus och Tempel / och lär
them gifwa acht på **HERRANS** Ord / at the medh wahnar
motte få öfwade sumen/märckia/minnas och behålla then lä-
ra/

ra / som är om Gudachtigheeten. Ty som man wåhnt
ett Barn / så låter thet intet af / när thet gammalt war
Der Prov. 22. v. 6. Förgåter intet intolka i them then rena
Catechesmi Lära. Ther af låter them läsa om Gud och hans
Wålgärningar; och ther af talar med them om GUD och
wår Saligheet / at the af en sådan Grund motte wål tilltaga
til then inwertes Menniskian 1. Pet. 2. v. 2. Heb. 5. v. 3.
Och icke förförde warda aff the ogudachtigas Willfarelse /
uthan wåra i nådene och wårs Herres och Frelsares
Jesu Christi Kunskap. 2. Pet. 3. v. 18.

Och at tu alt thetta theß bättre motte kunna uthsöra / så
öfwa tig sielf i Gudachtigheeten 1. Tim. 4. 8. Och fortheit-
skull i alle the stycker / som GUD tillhöra. Huru kan then lä-
ra en annan / som sielf intet kan. När en blind leder en blind
dan / falla the icke båda i Gropen. Gråhåar äro the gam-
blas Prydnat / säger full Salomon Prov. 20. 29. Men så-
som the intet ther till göra tillfylllest / ty säger han Prov. 16. 31.
Gråhåar äro en heders Crona / som på rättfärdigheetenes
Wäg funnen warder Sir. 25. 8. Är nu Gudz Fruchtan eller
Rättfärdigheeten borta / så är och Heder. Cronan borta. I
sådant fall heter thet så: Ett fattigt Barn och wißt /
är bättre än en gammal Konung (iag kan säna hwar och
en gamal) som en Däre är / och kan icke taga sig til wara
Eccl. 4. 13. Hwilka hafwa sin Dom så beskriwen: Hund-
rade ära Barn skola döo och hundrade ära Syndas-
re skola förbannade wara. Es. 65. v. 20. Therföre Wiß-
heeten säger: Alderdomen är åheligen / icke ther af / at
han länge warar / eller mång Åhr hafwer. Kloothet
ibland Menniskior äro the rätte Gråhåaren / och
ett obesmittat Leswerne är then rätta Alderdomen.
Sap. 4. v. 89. Hwarföre Syrach med rätta uthropat: O
huru härliga står thet när the gråa Huswuden wiße
äro / och the gamble floke / och Herrarna förnußtige ä-
ro

ro och förståndige; thet är the gamblas Crona när
the mycket försarit hafwa/ och the ras åra/ at the Gud
fruchta. Thersfore låter Gudz Ord boo rijkeliga när e-
der / i all Wijsdom och Kunskap / och then Wijsdom i
ther aff hånpta / bruker klokt / förnuftelig / och förstandigt.
Hwad i försarit/ bruker i HErrans Fruchtan / at hoos eder
altijd må gälla thet Paulus lærer: Swad sant är / hwad
åhreligt är / hwad rätt / hwad kyskt / hwad liufligit /
hwad wäl lyder / är thet någon Dygd / och är något
Loff / tänker ther effter Phil. 4. 8. Icke allenast tänker
ther effter / uthan ock i sådana tankar / görer eder rena / af all
Körzens och Andans besmittelse / fullbordandes hel-
gelsen i Gudz råddhåga. 2. Cor. 7. v. 1. Så skal edert
Arbete medh eder Barn i HERRanom intet wara
förgåwes 1. Cor. 15. 58. Uthan skola Glädie ther af haf-
wa tinnelig och ewimmerlig.

Thet som sagt är / låmpa wij nu blissigt till theme Sa-
lige Rådmannens Åhrefulle och tillhörige Åminnelse. Ty
såsom wij i Lijftiden böra åra the gamla för Gudz Bes-
fallning skull / så böra wij och en förgåta them i Döden / för
wår egen skull. Ty thet wij oss sielfwa önska / må wij och
wår Nasta gärna förinna. Swad önska wij oss heller / än
en salig Död / och en Christ-berömlig Åminnelse / på wår
döda mull? Sådant kunna wij thema Salige Mannen med
skäl intet förneka. Thet är full så / at Menniskan hafwer
mera af thet onda än af thet goda. Men om ånskönt Him-
melen stundom heelt och hållit med Moln betäckes / är thet
aldrig så / at icke thes Glans / af thes prydnad / Sool / Måne
och Stiernor / igen uppenbaras: altså / om ån en rätt Chri-
sten aff syndiga Swagheeter betages / at hans Christendom
ther af / lijka såsom medh Moln / betäckes; så är thet dock al-
drig så / at icke Christendomens Liuus ibland framwijsas.
Och thet är som hoos oss Christnom bör berömmas. Swad
tanckar

tanctar thenne wår salig Christendoms Broder hafft om sin
Christendom/finnes wål af thetta språket / ty thet är som han
esomtijdest hafft i sin Mun. Ingen twifwel är / han icke / i
sin Barndoms Tijd / hafwer smakat stort Beswår och
Trångmåhl. Ty såsom han warit född af fattiga Föräl-
drar / hafwer han wål fått förnimma / hwad fattigdomen
hafwer medh sigh at föra. Intet twiflas heller ther om / han
ju och i sin ungdoms Tijd hafwer most slåpas medh omak
och bekymmer. Ty then som will något äga / han moste och
något wåga / och then som skal fattigdomen bryta / han får
fullnågot sköta. Therföre han intet spart Mōdo / Arbete /
wakande och bekymmer. I manliga Åhren hafwer han
intet satt tillbaka / hwad som en åhrig Man anstår och tie-
nar / fast ån thet intet kunnat aflöpa uthan anletes Swett
och Blåga / och alt thetta i asseende på HERren / hurulått thet
är för honom göra en fattig man rijk. Therföre han så
mycket wunnit / at han thes toligare hafwer kunnat draga
sin Alderdoms Beswår / alt med then wiße försäkran / at then
Alzmechtige / alwiße och nådefulle Guden / som hulpit honom
wål draga ofet uthi barndomen / ungdomen / sampt man-
liga Åhren / han skulle och en förgåta honom i Alderdomen.
I hwilken han ropat trösteliga till sin GUDH och sagt:
Förkasta mig icke i min Alderdom och öfwer gif mig icke
når iag swag warder. Förlåt mig icke i Alderdomen
når iag gråå warder. Sin Alderdoms Plicht han intet
förgåtit nembligen / at hålla och förmana sina Barn till
Gudzfruchtan. Hwilka förthen skull så wida åro komne / at
the med Åhran kunna wiße sig för hwar rättskaffens Man.
Sin Handel och Naring så skött / at han icke allenast warit
sina egna / uthan och thenne Staden till en god Undsättning.
En Huusfaders Embete så ansat / at han ther wiid en försum-
mat sigh på thenna sin högsta Alder med sitt legofolk dagelig
befalla sigh Guld medh Bōön och åkallan. En rättsmig

Christens Kännemärke wijsst ther uthinnan / at han af then
wålsignelse GUDH honom förlånt / ansedt thenna wår Kyrkta
och thenna Församlingens fattige med ett lofwärdigt Te-
stament. En gifmild Man är en åhrlig Man / och then talar
hela Staden wål om : Alltså måste och wij lämna thenna
sablige Rådmanen therföre ett serdeles Beröm och hans Å-
minnelse låta wara i wålsignelse. Såsom han nu lefwat sitt
Ålders mått / at han wål kunde tänckia hans Dagar ey skulle
blifwa många / ty hafwer han hemstålt sina Wågar HER-
ren / wål försäkrad GUDH skulle göra medh honom thet besta.
Thet och är skedt / at han hädan skild är i en god och rolig Ål-
der: Han tager nu sitt Valet ifrån oss på thenna Stund och
säger:

Med Glädie och Frijd far iag nu hån /
Allt effter GUDz Willia /
Med itt fritt Mod från thenna Werlden /
Will iagh nu skillias /
Effter the Ord som GUDH hafwer lofwat mig /
Döden skal min Sömpn warda.

Wij och honom thet samma gifwa och säya :

Sofwe han nu i Frijd och Roo /
Men wij som här i Werlden boo /
Skola alltid redo wara /
Wij skole och hädan fahra.

Förthenskul ock wij som quar lefwa moste bidia GUD / at
wij så wårt Liiff må sluta / at wij motte få en sablig Ende. I
hwilket betrachtande wij nu ock slutelig bidie och säye :

Når wårt Förmunfft ey mer förstår /
All mennisklig Hielp och oss undgår /
Så kom ta HERRE Jesu Christe blijd /
Och hielp oss i wår sidsta Tijd.

Amen.

PERSO-

PERSONALIA.

Ster een gammal priüseligh sedswana hafs-
wer warit uti wårt R. Fäderneßlandh / som
ock then ännu är / att man wiidh dhe sahl. i
Herranom aflednes Jordefärder och Be-
graffningar / en sansfärdigh Berättelse / om the-
ras Födelse / Härkomst / Christeligen förda Les-
werne och Wandringh här i Werldenne / sampt the-
ras saligen tagne Afskedd / och sluit ifrån thetta timmeli-
ga / them sahl. Dödom till herömmeligh Jhogkom-
melße / och them Leswandom till ett godt Effterdömmel-
plågar framställa : så will man wiidh thenne hederli-
ge Jordefärd thet samma icke förbiigå ; uthan man
ehrachtar / thenne wår Christendoms Broder / For-
dom Ehreborne och Wälbetrodde Hr. Rådman-
nen nu i Herranom / sahl. Peder Carlsson / niuta
låta liika Deel af then Tienst / som eliest igemeen dhe
framledne dödas Äminnelse till heder och the effterles-
swande i Sorgen till Tröst / plågar effterlåtas / och så-
dant wid thetta Tillfälle i största / och förmodeligen /
behagelige Kortheet författa och föredraga.

Åhr 1608 then 24 Augusti, år han hiit till Werl-
den född / af Ährlige och Christelige Föräldrar / på then
Tijden boendes i Åstorp och St. Nicolai Eothen / Fa-
dren war ährligh och beskedeligh Danneman / Carl
Nilsson i Åstorp / och Modren ährlige och gudfruch-

tige Hustru Anna Larß Dotter. These hans K.
Föräldrar hafwa strax effter then timmeliga/ låtit ho-
nom blifwa deelachtig uthaf then andeliga Födelßen/
offrat honom Gudi/ genom thet helge Döpelsens Sa-
crament, och sedhan effter hans Åhr tilltagit hafwa/
upptuchtat honom uti HErrans Frucktan och sanna
Kunskap/ stadight hållit honom till Åhra och Dygd.
3 medler Tijd Anno 1610 när han war 2 Åhr gam-
mal/ Transporterade hans sahl. Föräldrar sitt Bohag
hitt till Staden/ och begofwo sig under Borgerskapet.
Sedermera 1614 då han war 6 Åhr gammal/ hädan
kallades hans K. Fader igenom then timmeliga Dö-
den/ ther igenom hans K. Moder då een Enförjande
Enckia/ tilliika med 4 små Barn/ i ett bedröfweligit
Tillstånd lemnades. Hølt dock till them een privat
Præceptorem hemma i Huuset/ uti 3 Åhrs Tijd/ att
the lärde sine Christendoms Stycken och hwad mera
the uti bokelige Konster fatta kunde. Och såsom
hoos thenne Sahl. Rådmanen sans ett serdeles godt
Förstånd och Bjelise till Studier/ bleff han Anno 1617
fatter i Scholan uti Nyköping/ under sahl. Magistri
Andræ Julini Information, hwar wiid han uti största
Fattigdom continuerade uti 7. Åhrs Tijd/ så at han sitt
Upphälle och Naring förskaffade genom thet han sång
om by / till thes Scholan Anno 1624 försattes här
ifrån Staden till Strångneß / under hvars Gebitt
ock lades socknarne/ som tillförende woro anslagne till
the

the fattige Personers underhåld / som här i Scholan fre-
quenterade, så måste han / twungen af Fattigdom / och
i Mangel af Böcker / quittera studierne. Kom så i
Tienst hoos een Skiärefarl i Östergötland / på ett
Åhrs Tid. Ther effter toghan Anno 1625 sig Tienst
här i Staden af så warande Rådman / unge Pebr
Larson / hwilken han årligen och wäll tiente för een
Gatebods Poike uti 6 Åhrs Tid. Sedan när han på
någon Tid hade sigh omburat / hwad han sigh wiida-
re företaga skulle / begaff han sig Anno 1632. under
thenne Stadzens Borgeriskap / och begynte så medh
swage Medel drifwa någon Handel / först på Åbo i
Finland / och någre Orter här hemma i Swerie. Men
födermera Anno 1633 begynte han på dhe Tyska
Orterne försökia sig / och reeste så förste gången på
Lübeck / görandes sig så bekant / att han för medelst
then nytta han anwende till een richtig handels driif-
swande / werfswade sigh Credit af förnåhne Kiöpmån /
att han för sin Richtigheet skull på följande Åhret
1634 kom andra reesan till Lübeck / och när han ther
ifrån hade sendt åskillige Wahrer hem till Swerie /
reeste han till Hamborg / och Håland / therest han och
åskillige Kramwahrer uphandlade ; Och ånteligh på
samma Åhr försogade sig till Keval uti Lüffland / till-
handlandes sig een Skut Last af Rågh och Malt / med
hwilken han / wiid så warande dyra Tid och Brist
uppå Spannemaht / kom thenne Stadzens Inwå-
nare

nare till Hielp och undsättning/ ther igenom han/ för
medelst Gudz Wälsignelse / och sin osparde Flit sig
åhrligen mer och mer / förkofrade så at han omsider
för en hederlig och förnähm Handelsman å thenne
Orten bleff erkänd.

Åhr 1637 then 26 Novemb. inträdde then sabl.
Mannen / förmedelst Gudz Försyn / och Anhörige
Slächts och Anförwarters samråde / utthi ett hederli-
git och Christeligt Echtenskap / medh sin för thetta ål-
skelige Käre Hustru / som för någre Åhr sedan i HEr-
ranom afliden är / och nu hoos Gudz sabl. Hust. An-
na Knus Dotter / på then Tjid warande Borgme-
starens Hr. Knut Larsons / Käre Dotter / med
hwilken han in till theß lefwerne endalycht then 15
Decemb. 1681 uti 44 Åhrs Tjid / uti ett Gudi beha-
geligit Lefwerne och en sann ächta kjerleek sammanlef-
de. I medler Tjid hafwer Gudz theras Christelige
Echtenskap medh 10 Barn låtit fruchtsampt blifwa
och wälsignat them medh 5 Söner och 5 Döttrar /
ther af åter Gudz 4 Söner och 2 Döttrar / genom
then timmeliga Döden / till sin himmelske Glädie /
behagat hadan fordra ; Men the öfwrige i Sorgen
effterlefswande äro här närwarande / och thenne sin
sabl. K. Faders dödelige fränfalle hiertteligen be-
klaga.

För det öfwrige / emedan then sabl. Mannen haf-
wer / jempte thet / han ett åhrligt och berömmeligt
lefwerne

lesworne fördt / låtit erskina all Hörsamheet och lydno
emoth sine Förmån / så är han uthi Stadzens Embeten
och Tienster worden brukader / och Anno 1642 then
2 Maji af då warande Stadzens Magistrat blifwen
walder til Stadzens Byfogde / och på följande Åhr
then 29 April. blifwen till Kiemnårs Tiensten be-
fodrad / och omsiuder then 27 Aprilis 1654 wardt
han med Rådmanns Embetet behedrat / hwilket kall
han / som een förständig Man förträdde uti 31 Åhrs
Tid / in till Åhr 1685 då han förmedelst sin höga Ål-
derdom then samma upsade och ther ifrån Afsked erhöit.

Hwadh eliest thenne sahl. Rådmannens allgemes
ne Lesworne anbelangar / behöfwer man en widhlöf-
tigt ther om förmåla / emedan thenne förnäme Gudz
Forsamling sielf nog sampt förnummit / att föruthan
then här omtalde / af honom swanlige sporde Guit och
uthårdande uti sin Embetes Plicht / han satt sin För-
tröstning till Guld sin Skapare och sin Återlöfware /
och honom sitt Leswornes Lopp troligen anbefallat /
flitigt gått i Herrans Huus och Kyrckia / och medh
Andacht Herrans salighgörande Ord betrachtat /
tidt och offta begått Herrans höghwärdige Natte-
ward / och medh gudelige Böner och åkallan sine An-
gelågenheter then högste Guld föredragit och befa-
lat : Serdeles uti sin Ålderdom / at då han swag bles-
we / icke måtte öfwer gifwin warda ; Med sin K. Ma-
ka hafwer han / som en ächta Man wäl anstår / medh
all

all Kierligheet och swederbörliq Åhra sammantlestwat/
sine K. Barn ifrån thetas Barndom uthi Gudzfrucht-
tan upfostrat/och hållit them till alle Christelige Dyg-
der / och spardt ingen Omkostnad till hwadh som
them medh Tiden till fromma och Wålgång lända
kunde. Med Wänner och Grannar hastwerhan plä-
gat ett swackert och behageliget omgånge och naboskap/
warit hielpesam och gismild mot fattige / HER-
rans Präster hållit i Åhra och wördningh / så ock
emoot HERrans helga Huus och Tempel låtit een
godh Benågenheet påskina / att hans förhållande och
Lestwerne gifwer honom ett odödeligit Loff och
Beröm.

Betreffande hans Siukdom och sahl. Afskedh
ifrån thenne mödosamme Werldenne / så / ändock
Gudh hastwer honom i all sin Liffztid merendeels
medh god Hålsa och Liffz-Syrckio wålsignat/hastwer
han lijkwål nu uti högsta Alderdomen hoos sig någon
Spakligheet och krancklige Anstötter besunnit / them
han doch effter handen wål undgådt och öfwerwun-
nit / brukandes tientlig Medicin, och läkedom hwadh han
sigh nyttigt och rådeligit besan / men nästledne then
17 Februarij om Afftonen / påkom honom hastigt een
Swårheet uti Brösten / at han ther af måste gå till
Sängen/hwilken Anstööt honom alt hårdare ansatte
till följande Dagen / då honom som een Sömpn om
Middagztiden påkom / och continuerade in moot
Afftonen

Ufftonen Kläckan 9 tå the närvarande Personer
först förstodo att Dödzens Sanninge Bud swist war
för handen / emedan måblet war honom betagit / att
han sedan han upwacknade ey mer förmatte tabla.
Thetta hafwer han wål sielf kunnat förnimma. Ther
före hafwer han i sin Swagheet / med gudelige affecter
anropat GUD sin Skapare och Uterlösare om Hielp i
Nödenne / och twiswels uthan med thenne förklarade
Text, bedit att GUDh honom uti sin Alderdom och
Swagheet icke öfwer gifwa och förlåta wille / effter
såsom han som ofkast tillförenne thenne Bönen bru-
kat. Och som Dödz-Tiiman tå nalkades besatte sin
Siäl uti GUDz Hand. Ther på han medh Christeli-
ge åthåswor / stilla / sachtmodeligen och sabligen
gaff up Andan / then 19 Feb. Klockan 3 effter Midd-
dagen / när han här i Werlden 81 Åhr och 6 Måna-
der sitt lefwande Christeligen och wål tillbracht ha-
de. Men tå bleff försatt uthur thetta timmeliga Lifs-
wet / uti een öfwer swinneligh och ewigt blifwande
Saligheet / Frögd och Glädie.

Såsom theß sabl. Lekamen nu warder nederfatt
uti Jordenne att hwiilas til then store Herrans Till-
kommelses Dag / altså tackes tå GUD / med Kropp och
Siäls sammanfogan för gynna thenne wår sabl.
Christendoms Broder tillika med alla Christrogna
en frögderijk Upståndelse och låta in för GUDI och
Lambena

Lambena få stå uti hwiita Kläder med Palmer i Händer
der/instämmande med Gudz helga Englar och utskårade
rade Barn af thet Trefaldige Helig och liufft liudande
de Halleluja. Ewinnerliga! Amen!

Ihenne högdöt förnäbne Gudz Försambling låta
sabl. Rådmannens Hr. Wetter Carlsons effterläarne
K. Barn / Son / Döttrar och Mågar / respective
tienst- och fliteliggen betacka/som hafwer behagat wara
ra theras sabl. K. Faders/och Swärfaders Liff/fölg-
achtig till theß hwiilorum / the lofwa sig sådant
Gunst / Åbra / Affection och Benågenheet / hoos
hwarjom och enommed all redebogen Tienst
igen att afftiena / wedergjöra och
förskylla.

E N D E.

